ਬੀਰ ਸਿੰਘ
ਬਨਾਮ
ਦਿੱਲੀ ਜਲ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਹੋਰ
(ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1085 ਦੀ 2013)
ਅਗਸਤ 30, 2018

[ਰੰਜਨ ਗੋਗੋਈ, ਐਨ. ਵੀ. ਰਮਨਾ, ਬੀ. ਨਮਾਥੀ, ਮੋਹਨ ਐਮ. ਸ਼ਾਂਤਨਗੌਡਰ ਅਤੇ
ਐਸ. ਅਬਦੁਲ ਨਜੀਰ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ – ਆਰਟਸ. 164(4), 341(1) ਅਤੇ 342(1) –

ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਕ੍ਰਿਆ ਅਤੇ ਬਾਤਚੀਤ – ਇਸਦੀ ਹੱਦ ਅਤੇ ਕਿਸਮ – ਕੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਰਟ.341(1) ਜਾਂ ਆਰਟ.342(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਕਿਸੇ ਪਿੱਛੜੇ ਵਰਗ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਯਾਪਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤ ਨਹੀਂ ਹਨ – ਫੈਸਲਾ: [ਪ੍ਰਤੀ ਰੰਜਨ ਗੋਗੋਈ, ਜੇ. ਆਪਣੇ ਆਪ ਲਈ, ਐਨ. ਵੀ. ਰਮਨਾ, ਮੋਹਨ ਐਮ. ਸ਼ਾਂਤਨਗੌਡਰ ਅਤੇ ਐਸ. ਅਬਦੁਲ ਨਜੀਰ, ਜੇ.ਜੇ] ਆਰਟ.164(4) ਇੱਕ ਸਮਰੱਥਨ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ ਜੋ ਰਾਜ ਨੂੰ ਪਿੱਛੜੇ ਵਰਗਾਂ ਸਮੇਤ ਐਸਸੀਜ਼ ਅਤੇ ਐਸਟੀਜ਼ ਨੂੰ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਲਈ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ – ਆਰਟ.164(4) ਕੇਵਲ ਉਹਨਾਂ ਵਰਗਾਂ ਜਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਜ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰ ਲਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਰਾਜ ਦੇ ਭੌਗੋਲਿਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ – ਆਰਟ.164(4) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮਰੱਥਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਜ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰ ਲਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਆਦੇਸ਼ ਅਧੀਨ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਐਸਸੀਜ਼ ਅਤੇ ਐਸਟੀਜ਼ ਦੀਆਂ ਵਰਗਾਂ ਜਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਪਰਿਚਾਲਨ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨਾ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਰਟਸ.341/342 ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਅਸਰ ਹੋਵੇਗਾ – ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਜਾਂ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹਿਜਰਤ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਉਸ ਰਾਜ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ – ਜਿਹਨਾਂ ਤੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਜੰਸੀ ਰੀਡਵੈਲਪਮੈਂਟ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਹੈ ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਹੈ – [ਪ੍ਰਤੀ ਬਾਲਾਮਤੀ, ਜੇ(ਆਂਸ਼ਿਕ ਅਸਹਿਮਤੀ)] ਇੱਕ ਦਿੱਤੀ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਕਬੀਲਾ ਉਸ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਸਸੀ ਜਾਂ ਐਸਟੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੈ – ਰਾਜ 'ਏ' ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਵਜੋਂ ਨੋਟੀਫਾਈ ਵਿਅਕਤੀ ਦੂਜੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਦਰਜਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ – ਆਰਟ.164(4) ਨੂੰ

ਆਰਟਸ.341 ਅਤੇ 342 ਦਾ ਹੁਕਮ – ਭਾਵੇਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਧੀਨ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸੰਘ/ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹਨ – ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਮੰਤਰਾਲਾ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਜੋ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਸਮੇਤ ਦਿੱਲੀ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਲਈ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦਾ ਲਾਭ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ – ਆਰਟਸ.341(1) ਅਤੇ 342(1) – ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ – ਇਜਾਜ਼ਤ ਯੋਗਤਾ – ਫੈਸਲਾ: [ਪਰ ਰੰਜਨ ਗੋਗੋਈ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ. (ਆਪਣੇ ਲਈ, ਐਨ.ਵੀ. ਰਮਨਾ, ਮੋਹਨ ਐਮ. ਸ਼ਾਂਤਨਗੌਡਰ ਅਤੇ ਐਸ. ਅਬਦੁਲ ਨਜੀਰ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ.)] ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਰਟ.341 ਅਧੀਨ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਆਰਟ.342 ਅਧੀਨ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਮੇਤ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖ ਜਾਂ ਬਦਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ – ਇਹ ਸਿਰਫ ਸੰਸਦ ਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈ

ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ, ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਕੇ –(ਪਰ ਬਨੁਮਤੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ.) ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਆਰਟਸ.341(1) ਅਤੇ 342(1) ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਆਰਟਸ. 341(2) ਜਾਂ 342(2) ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਕਸਰਤ ਕਰਦਿਆਂ ਉਚਿਤ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅੰਤਿਮ ਅਤੇ ਨਿਰਣਾਯਕ ਹੈ – ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਗਰੁੱਪ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂ ਘਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਨਾ ਹੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ।

ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ – ਸਾਂਝ ਨਿਰਮਾਣ – ਫੈਸਲਾ: ਸਟੈਚਯੂਟਰੀ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਨਿਰਰਥਕ ਅਤੇ ਬੇਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।[ਪਰ ਰੰਜਨ ਗੋਗੋਈ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ. (ਆਪਣੇ ਲਈ, ਐਨ.ਵੀ. ਰਮਨਾ, ਮੋਹਨ ਐਮ. ਸ਼ਾਂਤਨਗੌਡਰ ਅਤੇ ਐਸ. ਅਬਦੁਲ ਨਜੀਰ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ.)]

ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਮੁਹਾਵਰੇ – "ਉਸ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ" ਅਤੇ "ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ" – ਅਰਥ ਦਾ – ਫੈਸਲਾ: ਆਰਟਸ. 341 ਅਤੇ 342 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਇਸ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੇ ਲਾਭ ਉਸ ਰਾਜ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਭੌਗੋਲਿਕ ਖੇਤਰਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਰਹਿਣਗੇ ਜਿਸ ਦੇ ਲਈ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸੂਚੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ – ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ – ਆਰਟਸ. 341 ਅਤੇ 342।

[ਪਰ ਰੰਜਨ ਗੋਗੋਈ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ. (ਆਪਣੇ ਲਈ, ਐਨ.ਵੀ. ਰਮਨਾ, ਮੋਹਨ ਐਮ. ਸ਼ਾਂਤਨਗੌਡਰ ਅਤੇ ਐਸ. ਅਬਦੁਲ ਨਜੀਰ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ.)]: ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਜਲ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਹੋਰ।

ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਵਰਗੀਕਰਨ, ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਅਪੀਲ) ਨਿਯਮ, 1965 [ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ. ਨਿਯਮ, 1965] – ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਧੀਨ – ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ, ਅੰਡਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਦ੍ਵੀਪ, ਲੱਛਦੀਪ, ਦਮਨ ਅਤੇ ਦੀਵ ਅਤੇ ਦਾਦਰਾ ਅਤੇ ਨਗਰ ਹਵੇਲੀ (ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ) ਨਿਯਮ, 2003 – ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਧੀਨ – ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ – ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ, ਅੰਡਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਦ੍ਵੀਪ, ਲੱਛਦੀਪ, ਦਮਨ ਅਤੇ ਦੀਵ ਅਤੇ ਦਾਦਰਾ ਅਤੇ ਨਗਰ ਹਵੇਲੀ (ਪੁਲਿਸ ਸੇਵਾ) ਨਿਯਮ, 2003 – ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਯਮ, 1967।

ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ: ਪ੍ਰਤੀ ਰੰਜਨ ਗੋਗੋਈ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ (ਆਪਣੇ ਲਈ, ਐਨ. ਵੀ. ਰਮਨਾ, ਮੋਹਨ ਐਮ. ਸ਼ਾਂਤਨਗੌਡਰ ਅਤੇ ਐਸ. ਅਬਦੁਲ ਨਜੀਰ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾਂ ਵੱਲੋਂ)

1.1 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 341(1) ਨਾਲ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਇੱਕ ਰਾਜ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਨਤਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ, ਉਹ ਜਾਤੀਆਂ, ਨਸਲਾਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਜਾਂ ਜਾਤੀਆਂ, ਨਸਲਾਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਭਾਗਾਂ ਜਾਂ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਉਸ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਮੰਨੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 342(1) ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਨੁਚਛੇਦ 341 ਅਤੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 342 ਦੇ ਉਪ-ਖੰਡ (2) ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਤੀ, ਨਸਲ ਜਾਂ ਕਬੀਲੇ/ਜਨਜਾਤੀ ਸਮੁਦਾਇਕ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਤੀ, ਨਸਲ ਜਾਂ ਕਬੀਲੇ/ਜਨਜਾਤੀ ਸਮੁਦਾਇਕ ਦੇ ਭਾਗ ਜਾਂ ਗਰੁੱਪ ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ(ਾਂ) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਨੁਚਛੇਦ 341(1) ਜਾਂ ਅਨੁਚਛੇਦ 342(1) ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ

ਦੁਆਰਾ ਵੱਖਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮੰਡੇਟ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਤੀ, ਨਸਲ ਜਾਂ ਜਨਜਾਤੀ ਸਮੁਦਾਇਕ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਤੀ, ਨਸਲ ਜਾਂ ਜਨਜਾਤੀ ਸਮੁਦਾਇਕ ਦੇ ਭਾਗ ਜਾਂ ਗਰੁੱਪ ਨੂੰ ਜੋ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਅਧੀਨ ਅਨੁਚਛੇਦ 341(1) ਜਾਂ ਅਨੁਚਛੇਦ 342(1) ਦੇ ਖੰਡ (1) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ(ਾਂ) ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਨੁਚਛੇਦ 341 ਅਤੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 342 ਇਹ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਤੀ, ਨਸਲ ਜਾਂ ਜਨਜਾਤੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਤੀ, ਨਸਲ ਜਾਂ ਜਨਜਾਤੀ ਦੇ ਭਾਗ ਜਾਂ ਗਰੁੱਪ ਨੂੰ ਜੋ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਅਧੀਨ ਅਨੁਚਛੇਦ 341(1) ਜਾਂ ਇੱਕ ਜਨਜਾਤੀ ਜਾਂ ਜਨਜਾਤੀ ਸਮੁਦਾਇਕ ਨੂੰ ਜੋ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਅਧੀਨ ਅਨੁਚਛੇਦ 342(1) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਉਸ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਮੰਨੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। [ਪੈਰਾ 15-17]

1.2 ਕਿਸੇ ਜਾਤੀ/ਕਬੀਲੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਰਾਜ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ 'ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਾ' ਵਜੋਂ ਪਛਾਣਿਆ ਜਾਣ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਪਦੰਡ ਹਨ। ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਚਿੱਤ 341(1) ਜਾਂ ਅਨੁਚਿੱਤ 342(1) ਅਧੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਜਾਂਚਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਜਾਂਚਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਦਿਆਂ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਾਤੀਆਂ, ਨਸਲਾਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ/ਕਬੀਲਾਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਿੱਸੇ ਜਾਂ ਸਮੂਹ ਵੀ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਰਾਜ/ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਕਬੀਲੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੁਝ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲੇ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ/ਸਮੂਹ ਕੇਵਲ ਕਿਸੇ ਰਾਜ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖਾਸ ਖੇਤਰਾਂ/ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਕਬੀਲੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਸਰਤ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ, ਸਮਾਜਿਕ ਪਿੱਛੜੇਪਨ ਆਦਿ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਸਲਾਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਦਰਜਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ। ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਕਬੀਲੇ ਜਾਂ ਵਰਗ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਜਾਂ ਪਿੱਛੜੇ ਵਰਗਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਉਸ ਵਰਗ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਭੋਗੇ ਗਏ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਹੱਦ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦੂਜੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਥੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਜਾਂ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪਲਾਇਆ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਾਤੀਆਂ/ਨਸਲਾਂ, ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸੂਚੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂ ਉਸ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਸ਼ਾਇਦ, ਸੀਮਿਤ ਅਧਾਰ 'ਤੇ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਰਾਜਾਂ ਦਾ ਮੁੜ ਸੰਗਠਨ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਸੰਸਦ ਨੇ ਅਨੁਚਿੱਤ 341(2) ਅਤੇ ਅਨੁਚਿੱਤ 342(2) ਅਧੀਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁੜ ਸੰਗਠਿਤ ਰਾਜਾਂ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣੇ ਜਾਣ ਲਈ ਯੋਗ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਤੀਆਂ/ਕਬੀਲਿਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ। ਸੰਵਿਧਾਨ (ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ) ਅਤੇ (ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ) ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਸਿਰਫ ਰਾਜਾਂ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੀ ਅਰਕਸ਼ਣ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਤੀਆਂ, ਨਸਲਾਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਰੱਖਣਾ ਸੀ

1.3 ਜੇਕਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਲਾਭ ਹੋਣੇ ਹਨ ਪ੍ਰਵਾਸ 'ਤੇ ਰਾਜ 'ਏ' ਤੋਂ ਰਾਜ 'ਬੀ' ਤੱਕ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ, ਦਾ ਹੁਕਮ ਧਾਰਾ 341/342 ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਜਿਹਾ ਨਤੀਜਾ ਇਸ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨਿਯਮ ਹੈ ਇਹ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ, ਉਹ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਦੋ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਟਕਰਾਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹੀ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਣ ਲਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮੁੱਦਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਏ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸੀ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿੱਚ ਪਰਵਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਇਹ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਵੰਚਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਘਟਾ ਕੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ

ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਜਾਂ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪਰਵਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। "ਉਸ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ" ਸਮੀਕਰਨ ਅਤੇ "ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ" ਧਾਰਾ 341 ਅਤੇ 342 ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੋਵੇਗਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਸੀਮਤ ਰਹੇਗਾ ਕਿਸੇ ਰਾਜ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਭੂਗੋਲਿਕ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸੂਚੀਆਂ ਹਨ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੁਕਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਾਜ 'ਏ' ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਵਜੋਂ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਦਰਜਾ ਜਿਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਰਾਜ 'ਏ' ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ। [ਪਾਰਾ 28-30] [550-ਬੀ-ਡੀ; 551-ਬੀ-ਡੀ]

1.4 ਆਰਟੀਕਲ 341 ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 342 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਬਦਲਿਆ ਜਾਂ ਬਦਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਦਾਲਤ ਸਮੇਤ। ਇਹ ਇਕੱਲੀ ਸੰਸਦ ਹੈ ਜੋ ਰਹੀ ਹੈ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਨਿਸ਼ਚਿਤ, ਉਹ ਵੀ, ਬਣਾਏ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ। ਤਹਿ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਦਰਜਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼। ਦੀ ਸੂਚੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਸਤਾਰ/ਮਿਟਾਉਣਾ ਸਿਵਾਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਸਦ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੋਵੇਗੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 341 ਅਤੇ 342। ਧਾਰਾ 16(4) ਹੈ ਇੱਕ ਯੋਗ ਵਿਵਸਥਾ। ਇਹ ਰਾਜ ਨੂੰ ਪਛੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਸਮੇਤ ਵਰਗਾਂ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ। ਅਜਿਹੇ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਮਾਤਰਾਤਮਕ ਡੇਟਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਜਿਹੇ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਜਾਂ ਅਯੋਗਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਕਲਾਸਾਂ. ਡੇਟਾ ਜਿਸਦਾ ਅਧਾਰ ਹੈ ਰਾਜ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਦੀ ਤਸਦੀਕ, ਨਿਆਂਇਕ ਲਈ ਖੁੱਲੀ ਹੈ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਸਾਰਥਕਤਾ ਦੇ ਸੀਮਤ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੜਤਾਲ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਦਾ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲਾ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਨਿਆਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ ਸਮੀਖਿਆ. ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਅੰਤਰ-ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਧਾਨਿਕ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਹਨ ਇਕਸੁਰਤਾ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਬੇਲੋੜਾ ਬਣਾਉਣਾ। ਜੇ ਦੀ ਸੂਚੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਅਨੁਛੇਦ 341/342 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਿਰਫ ਬਣਾਏ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸੂਚੀਆਂ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਜਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਰਾਜ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਨੁਛੇਦ 16(4) ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਤ ਯੋਗ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੁਆਰਾ ਖਾਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ ਧਾਰਾਵਾਂ 341/342 ਵਿੱਚ ਉਪਬੰਧ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ, ਇਹ ਵੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨੋ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 16(4) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਸਿਰਫ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਿਕ ਉਪਬੰਧ/ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 166 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਇੱਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਵੇਗਾ ਅਨੁਛੇਦ 16(4) ਦੇ ਅਧੀਨ ਯੋਗ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਜਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਵਿੱਚ ਗਿਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਰਾਜ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਉਸ ਰਾਜ ਦਾ ਭੂਗੋਲਿਕ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦਾ ਲਾਭ a ਤੱਕ ਵਧਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ/ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਖਾਸ ਰਾਜ ਲਈ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਰਾਜ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ ਕੇਂਦਰੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਸੰਸਦੀ ਅਭਿਆਸ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਉਸ ਖਾਸ ਰਾਜ ਲਈ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦਾ। ਦੀ ਧਾਰਾ 16(4) ਦੇ ਟੱਚਸਟੋਨ 'ਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਕਪਾਸੜ ਕਾਰਵਾਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਭਵ ਟਰਿੱਗਰ ਪੁਆਇੰਟ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਰਾਜਕਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਣਜਾਣ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ. [ਪਾਰਾ 32-34] [553-ਏ-ਐਚ; 554-ਏ-ਸੀ]

1.5 ਰਾਜ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਜੰਗਲਾਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਆਦਿ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। [ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ,

ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੇਵਾ (ਐਚ.ਪੀ.ਏ.ਐਸ.) ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੇਵਾ ਹੈ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਜੰਗਲਾਤ ਸੇਵਾ (ਐਚ.ਪੀ.ਐਫ.ਐਸ.) ਵੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਰਾਜ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਜ ਦੀ ਰਾਜ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਤਬਾਦਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੇਵਲ ਉਸ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਨਿਯੁਕਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਚ.ਪੀ.ਏ.ਐਸ., ਐਚ.ਪੀ.ਐਫ.ਐਸ.) ਸੁਵਿਧਾ ਲਈ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਸੇਵਾਵਾਂ/ਉੱਚ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਜੋਂ ਸੱਦੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉੱਚ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ/ਨਿਮਨ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਵੀ ਹਨ ਜੋ, ਫਿਰ ਸੁਵਿਧਾ ਲਈ, ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ/ਨਿਮਨ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਵਜੋਂ ਸੱਦੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸਾਮੀਆਂ ਕਲਰਕਾਂ, ਸਕੂਲ ਅਧਿਆਪਕਾਂ; ਡਰਾਈਵਰਾਂ, ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ, ਸਫਾਈ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ, ਆਦਿ ਵਰਗੀਆਂ ਹਨ। ਅਧੀਨ ਸੇਵਕਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਲਈ, ਰਾਜਾਂ ਕੋਲ ਰਾਜ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 42]

ਡਾ. ਡੀ.ਡੀ. ਬਾਸੂ ਵਿੱਚ "ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ" 8ਵੀਂ ਐਡੀਸ਼ਨ, 2011, ਵਾਲਿਊਮ 9, ਪੰਨਾ ਨੰ. 9858 ਅਤੇ 9860 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

1.6 ਫੈਡਰਲ ਪੱਧਰ 'ਤੇ, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ: – (1) ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਨੁਚਿੱਤ 312 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ); (2) ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪਰ ਅਨੁਚਿੱਤ 309 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮਿਤ ਹਨ)। ਇਹ ਮੁੜ ਉੱਚ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਚੋਣ/ਭਰਤੀ ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਏ.ਆਈ.ਐਸ.) ਹਨ – (ਅ) ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੇਵਾ (ਆਈ.ਏ.ਐਸ.); (ਬ) ਭਾਰਤੀ ਜੰਗਲਾਤ ਸੇਵਾ (ਆਈ.ਐਫ.ਓ.ਐਸ.); (ਸੀ) ਭਾਰਤੀ ਪੁਲਿਸ ਸੇਵਾ (ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ.)। ਇਸ ਲਈ, ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ, ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ, ਦੋਵਾਂ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸੇਵਾਵਾਂ ਕੇਂਦਰ ਦੁਆਰਾ ਭਰਤੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰਾਜ ਕੈਡਰਾਂ ਅਧੀਨ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 43, 44]

2.1 ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ.) ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਕੇਂਦਰ/ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਸਬੰਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਦਫਤਰਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਵਰਗੀਕਰਨ, ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਅਪੀਲ) ਨਿਯਮ, 1965 [ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ. ਨਿਯਮ, 1965] ਅਨੁਚਛੇਦ 309 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 47]

2.2 ਜਿਹੜੇ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ (ਕੇਂਦਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ), ਚਾਹੇ ਸੰਸਥਾ ਕਿਥੇ ਵੀ ਸਥਿਤ ਹੋਵੇ ਭਾਵ ਕਿ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੈਪੀਟਲ ਟੈਰੀਟਰੀ ਆਫ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਭੌਗੋਲਿਕ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਾਰੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਲਈ ਭਰਤੀ ਅਖਿਲ ਭਾਰਤੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁੜ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਵੀ ਇੱਕ ਅਖਿਲ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਹੈ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ XIV (ਅਨੁਚਛੇਦ 341 ਅਤੇ 342) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਨਿਯਮ ਤੋਂ ਵਿਚੋਲਣ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ, ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਸੰਘੀ ਰਾਜਨੀਤਿ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਡਾਂਚੇ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 56]

2.3 ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੈਪੀਟਲ ਟੈਰੀਟਰੀ ਆਫ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਨ। ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮ, 1967 (ਡੀ.ਏ.ਐਸ.ਐਸ. ਨਿਯਮ) ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਵਰਗੀਕਰਨ, ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਅਪੀਲ) ਨਿਯਮ, 1965 (ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ. ਨਿਯਮ, 1965) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਸੰਯੁਕਤ ਵਿਆਖਿਆ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੈਪੀਟਲ ਟੈਰੀਟਰੀ ਆਫ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਮ ਕੇਂਦਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਨ। [ਪੈਰਾਸ 57, 58]

3. ਤਦਅਨੁਸਾਰ, ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਇਸ ਰਾਏ ਦੇ ਪੈਰਾ 34 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਹੋਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੈਪੀਟਲ ਟੈਰੀਟਰੀ ਆਫ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ ਉੱਥੇ

ਲਾਗੂ ਅਖਿਲ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਨਿਯਮ ਸੰਘ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਢਾਂਚੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 61] [568-B] ਭਵਜੀਆ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਹਰੀਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ AIR 1965 SC 1557 : [1965] 2 SCR 877 – ਦਾ ਪਾਲਣਾ।

ਉੱਤਰਾਂਚਲ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (2010) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 794 ; ਮਾਰਨੀ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਰਾਵ ਬਨਾਮ ਡੀਨ, ਸੇਠ ਜੀ. ਐਸ. ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (1990) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 130 : [1990] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 843 ; ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਤੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਅਬੋਲਿਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (1994) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 244 : [1994] 1 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 244 ; ਐਸ. ਪੁਸ਼ਪਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸਿਵਾਚਨਮੁਗਵੇਲੁ ਅਤੇ ਹੋਰ (2005) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1 : [2005] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1158 ; ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਸਬਆਰਡੀਨੇਟ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਸਿਲੈਕਸ਼ਨ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਹੋਰ (2009) 15 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 458 : [2009] 12 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 978 ; ਸੈਂਟਰਲ ਬੋਰਡ ਆਫ ਦਾਊਦੀ ਬੋਹਰਾ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (2005) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 673 : [2004] 6 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1054 ; ਐਮ. ਨਾਗਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (2006) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 212 : [2006] 7 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 336 ; ਐਮ.ਸੀ.ਡੀ. ਬਨਾਮ ਵੀਨਾ ਅਤੇ ਡਾ. (2006) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 571 ; [2001] 1 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 493 ; ਡਾ. ਜਗਦੀਸ਼ ਸਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ (1980) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 768 : [1980] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 831 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਪਰ ਆਰ. ਬਾਨੁਮਤੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ (ਆਂਸ਼ਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਸਹਿਮਤ):

ਫੈਸਲਾ: 1.1 ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਰਾਜ 'ਏ' ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਦਾ ਸਦੱਸ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੂਜੇ ਰਾਜ 'ਬੀ' ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਦਰਜਾ ਦਾ ਦਾਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਰਾਜ 'ਏ' ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 341 ਅਤੇ 342 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ "ਉਸ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ" ਅਤੇ "ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ" ਨੂੰ ਅਰਥਪੂਰਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਦਿੱਤੀ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਜਨਜਾਤੀ ਉਸ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰਾਜ 'ਏ' ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੂਜੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਦਰਜਾ ਦਾ ਦਾਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਰਾਜ 'ਏ' ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਲੇਖ 16(4) ਨੂੰ ਲੇਖ 341 ਅਤੇ 342 ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮੰਡੇਟ ਅਗੇ ਝੁਕਣਾ ਪਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 29] [583-ਡੀ-ਐਫ]

1.2 ਅਨੁਛੇਦ 341 ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ "ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਇੱਕ ਰਾਜ ਹੈ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ, ਜਨਤਕ ਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ, ਅੰਦਰ ਜਾਤਾਂ, ਨਸਲਾਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਜਾਂ ਭਾਗਾਂ ਜਾਂ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰੋ ਜਾਤਾਂ, ਨਸਲਾਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲੇ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕਰਨਗੇ ਸੰਵਿਧਾਨ, ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਉਹ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਕੇਸ ਹੋਵੇ।" ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਲੇਖ 342(1) ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ "ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਇੱਕ ਰਾਜ ਹੈ, ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਦਾ ਰਾਜਪਾਲ, ਜਨਤਕ ਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ, ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਬਾਇਲੀ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਜਾਂ ਸਮੂਹ ਉਹ ਭਾਈਚਾਰੇ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਹੋਣਗੇ ਉਸ ਰਾਜ ਜਾਂ ਸੰਘ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਖੇਤਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ"। ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 341(2) ਅਤੇ 342(2) ਸੰਵਿਧਾਨ ਇਕੱਲੇ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਅਨੁਛੇਦ 341(1) ਅਤੇ 342(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ. ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਉਚਿਤ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 341(2) ਜਾਂ 342(2) ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ, ਆਰਟੀਕਲ 341(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ 342(1) ਅੰਤਮ ਅਤੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਹੈ। ਕੋਈ

ਜਾਤ ਜਾਂ ਗਰੁੱਪ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ 'ਤੇ। ਲੇਖ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 341 ਅਤੇ 342 ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਭੇਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇੱਕ 'ਰਾਜ' ਜਾਂ 'ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼' ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ। [ਪਰਾ 32] [584-D-H]

1.3 ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕੇਂਦਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੁਆਰਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਧਾਰਾ 239, ਉਹ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਰਲੇਵੇਂ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ ਸਰਕਾਰ. ਉਹ ਕੇਂਦਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਹਨ; ਪਰ ਉਹ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਪਛਾਣ। ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇੱਕ ਹਸਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਗੁਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਵੱਡੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦੁਆਰਾ. [ਪੈਰਾ 36] [586-ਬੀ, ਡੀ-ਈ]

1.4 ਪੁਸ਼ਪਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ "ਜਦੋਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪਲਾਇਆ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਖਾਸ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਅਤੇ ਫਾਇਦੇ ਨਹੀਂ ਲੈ ਜਾਂਦੇ", ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੁਸ਼ਪਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਟਿੱਪਣੀ ਇੱਕ ਸਹੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 341 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 341 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਇੱਕ ਸੂਚਨਾ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਸੋਧ ਜਾਂ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੋਵੇਗੀ।

ਪੁਸ਼ਪਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਹੜੇ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਪੁੰਡੂਚੇਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਚੋਣ ਗ੍ਰੇਡ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁੰਡੂਚੇਰੀ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹੈ; ਪਰ ਪੁੰਡੂਚੇਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ/ਸੇਵਾਵਾਂ ਸਿਰਫ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਹੀ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੁੰਡੂਚੇਰੀ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਅਧੀਨ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

[ਪੈਰਾ 37-39]

ਕੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਐਸ.ਸੀਜ਼ ਅਤੇ ਐਸ.ਟੀਜ਼ ਲਈ ਪੈਨ ਇੰਡੀਆ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ

2.1 ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਵਰਗੀਕਰਨ, ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਅਪੀਲ) ਨਿਯਮ, 1965 [ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ.(ਸੀ.ਸੀ.ਏ.) ਨਿਯਮ, 1965] ਅਧੀਨ, ਚਾਰ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ:- (i) ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਗਰੁੱਪ ਏ; (ii) ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਗਰੁੱਪ ਬੀ; (iii)ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਗਰੁੱਪ ਸੀ; ਅਤੇ (iv) ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਗਰੁੱਪ ਡੀ।

[ਪੈਰਾ 45]

2.2 ਗਰੁੱਪ 'ਏ' ਅਤੇ ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ' ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਯੂ.ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਦੁਆਰਾ ਕੇਂਦਰੀਕ੍ਰਿਤ ਭਰਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਂਦਰੀਕ੍ਰਿਤ ਭਰਤੀ ਲਈ, ਦੇਸ਼ ਭਰ ਤੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਮੰਗਵਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਰਵ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ। ਗਰੁੱਪ 'ਏ' ਅਤੇ ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ' (ਗੈਜ਼ਟਿਡ) ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਭਰਤੀ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਯੂ.ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਦੁਆਰਾ ਕੇਂਦਰੀਕ੍ਰਿਤ ਭਰਤੀ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਭਰੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਭਰਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਗਰੁੱਪ 'ਏ' ਅਤੇ ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ' ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[ਪੈਰਾ 52]

2.3 ਚੂੰਕਿ ਗਰੁੱਪ ‘ਬੀ’ (ਗੈਜ਼ਟਿਡ) ਲਈ ਯੂ.ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਦੁਆਰਾ ਕੇਂਦਰੀਕ੍ਰਿਤ ਭਰਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸਵਾਭਾਵਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਤੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਮੰਗਵਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਰਿਜ਼ਰਵ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਗਰੁੱਪ ‘ਬੀ’ (ਗੈਜ਼ਟਿਡ) ਏ ਲਈ, ਚੂੰਕਿ ਕੇਂਦਰੀਕ੍ਰਿਤ ਭਰਤੀ ਲਈ ਪੈਨ ਇੰਡੀਆ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਯੂ.ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗਰੁੱਪ ‘ਬੀ’ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਲਈ ਰਿਜ਼ਰਵ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਗੱਲ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਹੋਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਧਿਆਪਨ, ਕਲਾਰਕੀ ਕੈਡਰ, ਪੁਲਿਸ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਮੈਡੀਕਲ ਅਫ਼ਸਰਾਂ, ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫਰ, ਟਾਈਪਿਸਟ, ਰੈਵੇਨਿਊ ਵਿਭਾਗ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਪਬਲਿਕ-ਸੈਕਟਰ ਉਦਯੋਗਾਂ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਨਗਰ ਨਿਗਮਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੋਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਨ।

ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਧੀਨ ਇਹ ਸੇਵਾਵਾਂ ਗਰੁੱਪ ‘ਬੀ’, ਗਰੁੱਪ ‘ਸੀ’ ਅਤੇ ਗਰੁੱਪ ‘ਡੀ’ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਧੀਨ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਕ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਸਿਤ ਹਨ, ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਖਿਲ ਭਾਰਤੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤੋਂ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹਨ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਭਰਤੀ ਲਈ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਭਰਤੀ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਤਰੀਕੇ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 55, 56]

2.4 ਜਦੋਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਦਾਦਰਾ ਅਤੇ ਨਗਰ ਹਵੇਲੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਜ਼ਰਵਡ ਪੋਸਟਾਂ ਲਈ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਮੰਗਣਾ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਗਰੁੱਪ ‘ਬੀ’ ਜਾਂ ਗਰੁੱਪ ‘ਸੀ’ ਹੋਵੇ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗਰੁੱਪ ‘ਬੀ’ ਅਤੇ ਗਰੁੱਪ ‘ਸੀ’ ਪੋਸਟਾਂ ਲਈ, ਭਰਤੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਟਾਫ ਚੋਣ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਦਮਨ ਅਤੇ ਦੀਵ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਗਰੁੱਪ ‘ਬੀ’ ਦੀ ਭਰਤੀ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਪੈਨ ਇੰਡੀਆ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ (ਪੁਨਰਗਠਨ ਐਕਟ, 1987 ਅਨੁਸਾਰ SCs/STs ਲਈ) ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਪੈਨ ਇੰਡੀਆ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 57-59] [60l2-C; 603-A, F]

2.5.ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਾਲਾਂਕਿ “ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ” ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਨਾ ਤਾਂ ਅਖਿਲ ਭਾਰਤੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਨ ਜੋ ਪੈਨ ਇੰਡੀਆ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ। ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਲਈ, ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਡੀਏਐਸਐਸ) ਅਤੇ ਭਰਤੀ ਏਜੰਸੀ ਦਿੱਲੀ ਅਧੀਨ ਸਟਾਫ ਚੋਣ ਬੋਰਡ (ਡੀਐਸਐਸਐਸਬੀ) ਹੈ।

ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ – ਗਰੁੱਪ ‘ਬੀ’ (ਡੈਨਿਕਸ) ਲਈ ਫੀਡਰ ਕੈਡਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਡੈਨਿਕਸ ਲਈ ਫੀਡਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਹਨ, ਪੈਨ ਇੰਡੀਆ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਜਾਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਵਧਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ, ਡੈਨਿਕਸ ਅਤੇ ਡੈਨਿਪਸ ਆਈਏਐਸ ਅਤੇ ਆਈਪੀਐਸ ਲਈ ਫੀਡਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਹਨ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਪੈਨ ਇੰਡੀਆ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੈ।

ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਗਰੁੱਪ ‘ਬੀ’ ਅਤੇ ਗਰੁੱਪ ‘ਸੀ’ ਦੇ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਟਾਫ ਚੋਣ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸਾਮੀਆਂ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੀਸੀਐਸ (ਸੀਸੀਏ) ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ

ਗਰੁੱਪ ‘ਸੀ’ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗਰੁੱਪ ‘ਸੀ’ ਅਤੇ ਗਰੁੱਪ ‘ਡੀ’ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ/ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹਨ।

ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਗਰੁੱਪ ‘ਬੀ’ ਅਤੇ ਗਰੁੱਪ ‘ਸੀ’ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਭਰਤੀ ਲਈ, ਚੂੰਕਿ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਸਬੰਧਤ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਾਂਗ ਦਿੱਲੀ ਅਧੀਨ ਸਟਾਫ ਚੋਣ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਟਾਫ ਚੋਣ ਬੋਰਡਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦਾ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਕੇਵਲ ਉਹਨਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਸੀਮਿਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਵੱਖ ਵੱਖ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਸਮੇਤ ਦਿੱਲੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਗਰੁੱਪ ‘ਬੀ’ ਅਤੇ ਗਰੁੱਪ ‘ਸੀ’ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਭਰਤੀ ਲਈ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦਾ ਪੈਨ ਇੰਡੀਆ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਰਾਮ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਭਾਵੇਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਨ, ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਘ ਜਾਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 61-64]

2.6 ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਭਰਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ. (ਸੀ.ਸੀ.ਏ.) ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਸਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ; ਪਰ ਉਹ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹਨ। ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਹ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਨ ਜੋ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਉਹ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਨ ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਘ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ, ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਅਧੀਨ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸੇਵਾਵਾਂ ਉਹ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਨ ਜੋ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਘ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਸਮੇਤ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਖੇਤਰ ਲਈ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਲਈ ਪੈਨ ਇੰਡੀਆ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦਾ ਲਾਭ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। [ਪੈਰਾ 64]

ਸ 2.7 ਅਨੁਚਛੇਦ 341 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ) ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਖੇਤਰ ਆਦੇਸ਼, 1951 ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਤੀਹਤੀ ਛੇ ਜਾਤੀਆਂ/ਗਰੁੱਪਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਤੀਹਤੀ ਛੇ ਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਜਾਤੀਆਂ, ਨਸਲਾਂ ਤੋਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਉਹ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦਾ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦਿੱਲੀ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਕੇਵਲ ਉਹ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਹੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਖੇਤਰ ਅਧੀਨ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਨਾ ਤਾਂ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਗਰੁੱਪ ਨੂੰ ਜੋੜ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 341(1) ਅਧੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਜੋੜ ਜਾਂ ਘਟਾਉ ਕੇਵਲ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 341(2) ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ। ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ, ਦਿੱਲੀ ਅਧੀਨਸਥ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾਨਿਕਸ ਲਈ ਇੱਕ ਫੀਡਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਹੈ, ਗਰੁੱਪ 'ਸੀ' ਅਤੇ 'ਡੀ' ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਜਿਸ ਲਈ ਭਰਤੀ ਦਿੱਲੀ ਅਧੀਨਸਥ ਸਟਾਫ ਚੋਣ ਬੋਰਡ (ਡੀ.ਐਸ.ਐਸ.ਐਸ.ਬੀ.) ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਐਸ.ਸੀਜ਼ ਅਤੇ ਐਸ.ਟੀਜ਼ ਲਈ ਪੈਨ ਇੰਡੀਆ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਖੇਤਰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਦਮਨ ਅਤੇ ਦੀਵ, ਪੁਡੁਚੇਰੀ ਅਤੇ ਦਾਦਰਾ ਅਤੇ ਨਗਰ ਹਵੇਲੀ ਲਈ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾਸ 65, 66]

2.8 ਸੰਵਿਧਾਨ (ਅੰਡਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਟਾਪੂ) ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦਾ ਆਦੇਸ਼, 1959 ਨੇ ਉਹ ਕਬੀਲੇ ਜਾਂ ਕਬੀਲਾਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਜਿਹੜੇ ਅੰਡਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਟਾਪੂਆਂ ਲਈ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅੰਡਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਟਾਪੂ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ', 'ਸੀ' ਅਤੇ 'ਡੀ' ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿ ਅੰਡਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਟਾਪੂਆਂ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਵਜੋਂ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ/ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਐਸਸੀਜ਼ ਅਤੇ ਐਸਟੀਜ਼ ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦਾ ਲਾਭ ਵਧਾਉਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਅੰਡਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਟਾਪੂਆਂ ਦੀਆਂ ਸੂਚਿਤ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ' ਅਤੇ ਗਰੁੱਪ 'ਸੀ' ਲਈ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਅੱਗੇ ਚਲ ਕੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਗਰੁੱਪ 'ਏ' ਅਤੇ ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ' ਦੀਆਂ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਫੀਡਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਫੀਡਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਬਣਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦਾ ਲਾਭ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਰਿਜ਼ਰਵ ਕੀਤੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਗਰੁੱਪ 'ਏ' ਦੀਆਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਾਜ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਆਈਏਐਸ ਅਤੇ ਆਈਪੀਐਸ ਲਈ ਫੀਡਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ' ਅਤੇ ਗਰੁੱਪ 'ਸੀ' ਲਈ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਿੱਥੇ ਕੇਵਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਐਨਸੀਟੀ ਦਿੱਲੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਭਰਤੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰਿਜ਼ਰਵ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਪੈਨ ਇੰਡੀਆ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 341 ਅਤੇ 342 ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਏ ਆਰਡਰਜ਼ ਖਿਲਾਫ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਨਿਯੰਤਰਣ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਗੁਆਉਂਦੇ। ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਪਾਲਣ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਪੀਏਆਈਐਨ ਡੀਏ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੈ ਅਤੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੁਆਰਾ 06.08.1984 ਅਤੇ 22.02.1985 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 67, 68, 70 ਅਤੇ 71]

2.9 ਜੇਕਰ ਪੈਨ ਇੰਡੀਆ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਪੁਡੂਚੇਰੀ, ਅੰਡਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਟਾਪੂ ਜਾਂ ਦਮਨ ਅਤੇ ਦੀਵ ਵਰਗੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਗਰੁੱਪ 'ਸੀ' ਅਤੇ 'ਡੀ' ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਲਈ ਭਰਤੀ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਐਸ.ਸੀ./ਐਸ.ਟੀ. ਦੀ ਉਤਥਾਨ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹਾਰ ਜਾਵੇਗਾ। ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਸਮੇਤ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਅਖਿਲ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਿੱਤ 341 ਅਤੇ 342 ਦੇ ਮੈਂਡੇਟ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੋਵੇਗਾ। ਮਾਰੀ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਰਾਓ ਅਤੇ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਰਾਜਾਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਸਮੇਤ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਬਲ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾਪਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾਪਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਜਦੋਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਸਮੇਤ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਸ਼ੀਅਲ ਆਰਡਰਜ਼ ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੈਨ ਇੰਡੀਆ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਲਈ ਵਧਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਢਾਂਚੇ ਅਤੇ ਮਾਰੀ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਰਾਓ ਅਤੇ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਿੱਤ 16(4) ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਿੱਤ 341 ਅਤੇ 342 ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮੈਂਡੇਟ ਅਗੇ ਝੁਕਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਅਨੁਚਿੱਤ 341 ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਸ਼ੀਅਲ ਆਰਡਰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਅਤੇ ਅਨੁਚਿੱਤ 342 ਅਧੀਨ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕੇਵਲ ਸੰਸਦ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਚਿੱਤ 341 (1) ਅਤੇ ਅਨੁਚਿੱਤ 342(1) ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਤੀ, ਨਸਲ ਜਾਂ ਜਨਜਾਤੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਤੀ, ਨਸਲ ਜਾਂ ਜਨਜਾਤੀ ਦੇ ਭਾਗ ਜਾਂ ਗਰੁੱਪ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ

ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਇੱਕ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਦੂਜੇ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀਆਂ। ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਹਰੇਕ ਰਾਜ ਲਈ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਨਾ ਤਾਂ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਸ਼ੀਅਲ ਆਰਡਰ ਵਿਚ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੋਰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਸਮੇਤ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਅਖਿਲ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨਾ ਅਨੁਚਿੱਤ 341 ਅਤੇ 342 ਅਤੇ ਉਤੇ ਜਾਰੀ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਸ਼ੀਅਲ ਆਰਡਰਜ਼ ਦੇ ਮੈਂਡੇਟ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇ ਇਹ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਸ਼ੀਅਲ ਆਰਡਰ ਵਿਚ ਜੋੜ ਜਾਂ ਸੋਧ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 72-74]

3. ਹਰੇਕ ਰਾਜ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਿੱਛੜੇ ਵਰਗਾਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ-ਸਮਾਜਿਕ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿਵੇਕ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਰਾਖਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ। ਜੇਕਰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵੀ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਤੱਕ ਵਿਸਤਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਹਰ ਸੰਭਵ ਖਤਰਾ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰ ਵਿਕਸਿਤ ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵੀ ਗੁਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ ਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਾਜਾਂ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮੇਤ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸਾਨ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸਾਨ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਰਾਮ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 16(4) ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 341 ਅਤੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 342 ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਛੂਕਣਾ ਪਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 75]

(i) ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਬਹੁਮਤ ਦੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਰਾਖਵੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲਾਭ ਮਿਲਣਗੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਰਾਜ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੀ ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

(ii) ਐਮ. ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਰਾਓ ਅਤੇ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਰਾਜਾਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਸਮਾਨ ਬਲ ਨਾਲ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਸਮੇਤ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹਨ। ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾਪਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾਪਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨਮੰਤਰੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਸਮੇਤ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਲਈ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਢਾਂਚੇ ਅਤੇ ਐਮ. ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਰਾਓ ਅਤੇ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੋਵੇਗਾ।

(iii) ਚੂੰਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਜਾਂ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਯੂ.ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਦੁਆਰਾ ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ' (ਗੈਜ਼ਟਿਡ) ਸੇਵਾਵਾਂ ਤੱਕ ਕੇਂਦਰੀਕ੍ਰਿਤ ਭਰਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਯੂ.ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਭਰਤੀਆਂ ਲਈ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ' ਅਤੇ ਗਰੁੱਪ 'ਸੀ' ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਭਰਤੀ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਸਮੇਤ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਭਰਤੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਵਿਚ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦਾ ਲਾਭ (ਲੇਖ 16(4)) ਕੇਵਲ ਉਹਨਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਵਿਸਤਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜੋ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨਮੰਤਰੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਹਨ। ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਸਟਾਫ ਚੋਣ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਭਰਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਸਮੇਤ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ, ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ', ਗਰੁੱਪ 'ਸੀ' ਅਤੇ ਗਰੁੱਪ 'ਡੀ' ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ

ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਢਾਂਚੇ ਅਤੇ ਐਮ. ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਰਾਓ ਅਤੇ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੋਵੇਗਾ।

(iii) ਜੀ.ਐਸ. ਪੁਸ਼ਪਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸਿਵਾਚਨਮੁਗਵੇਲ ਅਤੇ ਹੋਰ (2005) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1 : [2005] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1158 ; ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਜਲ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਹੋਰ।

ਹੋਰ (2004) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 530 ; [2003] 6 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 283 – ਫੈਸਲਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ।

ਮੁਰਲੀ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਰਾਵ ਬਨਾਮ ਡੀਨ, ਸੇਠ ਜੀ.ਐਸ. ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (1990) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 130 ; [1990] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 843 ; ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਆਨ ਇਸ਼ੂ ਆਫ ਕਾਸਟ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਟੂ ਸਕੈਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਅਤੇ ਸਕੈਡਿਊਲਡ ਟ੍ਰਾਈਬਸ ਇਨ ਦ ਸਟੇਟ ਆਫ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਅਨ੍ਹਾ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਅਨ੍ਹਾ (1994) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 244 ; [1994] 1 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 714 – ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਸਟੇਟ ਆਫ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਬਨਾਮ ਮਿਲਿੰਦ ਅਤੇ ਹੋਰ (2001) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 4 ; [2000] 5 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 68 ; ਨਿਊ ਦਿੱਲੀ ਮਿਊਨਿਸਿਪਲ ਕੌਂਸਲ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰ (1997) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 339 ; [1996] 10 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 472 ; ਸਤਿਆ ਦੇਵ ਬੁਸਹਾਰੀ ਬਨਾਮ ਪਦਮ ਦੇਵ ਅਤੇ ਹੋਰ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1954 ਐਸ.ਸੀ. 587; [1955] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 549 ; ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਅਨ੍ਹਾ ਬਨਾਮ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (2004) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 530 ; [2003] 6 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 283; ਸਰਕਾਰ ਆਫ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ ਦਿੱਲੀ ਬਨਾਮ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸੈਂਟਰਲ ਸਿਵਿਲ ਅਕਾਉਂਟਸ, ਜਾਓ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (2002) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 344 ; [2001] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 494 ; ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਸਬਆਰਡੀਨੇਟ ਸਰਵਿਸ ਸਿਲੈਕਸ਼ਨ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਹੋਰ (2009) 15 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 458 ; [2009] 12 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 978 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸਟੇਟ ਆਫ ਉਤਰਾਖੰਡ ਬਨਾਮ ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (2010) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 794 ; ਭਾਈਆ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਹਰੀਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1965 ਐਸ.ਸੀ. 1557 ; [1965] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 877 ; ਈ.ਪੀ. ਰੋਇਆਪਾ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਤਮਿਲ ਨਾਡੂ ਅਤੇ ਅਨ੍ਹਾ (1974) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 3 ; [1974] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 348 ; ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ (1992) 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 217 ; [1992] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 454 ; ਛਤਰਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਰਾਜਸਥਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (1996) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 742 ; [1996] 6 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 696 ; ਸਟੇਟ ਆਫ ਕੇਰਲਾ ਅਤੇ ਅਨ੍ਹਾ ਬਨਾਮ ਐਨ.ਐਮ. ਥਾਮਸ ਅਤੇ ਹੋਰ (1976) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 310 ; [1976] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 906 ; ਸ਼੍ਰੀ ਸੂਰਤ ਵਲਸਾਦ ਸਿਲਕ ਐਮ.ਜੀ. ਪੈਰਿਸ਼ਦ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ (2007) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 60 ; [2007] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 257 ; ਪੁਡੁਚੇਰੀ ਸਕੈਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟ ਪੀਪਲ ਵੈਲਫੇਅਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਚੀਫ ਸੈਕਰੇਟਰੀ ਟੂ ਗਵਰਨਮੈਂਟ, ਯੂਨੀਅਨ ਟੈਰੀਟਰੀ ਆਫ ਪੁਡੁਚੇਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (2014) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 236 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ 8ਵੀਂ ਐਡੀਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਦੁਰਗਾ ਦਾਸ ਬਸੂ, ਪੰਨੇ 44 ਅਤੇ 53 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਲਾਅ ਰੈਫਰੈਂਸ

ਰੰਜਨ ਗੋਗੋਈ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ (ਆਪਣੇ ਲਈ, ਐਨ.ਵੀ. ਰਮਨਾ, ਮੋਹਨ ਐਮ. ਸ਼ਾਂਤਨਗੌਡਾਰ ਅਤੇ ਐਸ. ਅਬਦੁਲ ਨਜੀਰ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ.) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ

(2010) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 794 ਪੈਰਾ 2 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1990] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 843 ਪੈਰਾ 3 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1994] 1 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 714 ਪੈਰਾ 3 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2005] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 1158 ਪੈਰਾ 3 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2009] 12 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 978 ਪੈਰਾ 3 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਸ

[2004] 6 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 1054 ਪੈਰਾ 3 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2006] 7 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 336 ਪੈਰਾ 19 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1965] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 877 ਪੈਰਾ 19 ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[2001] 1 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 493 ਪੈਰਾ 22 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1980] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 831 ਪੈਰਾ 59 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਡ

ਆਰ. ਬਾਨੁਮਤੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ

(2010) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 794 ਪੈਰਾ 2 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1965] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 877 ਪੈਰਾ 11 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1974] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 348 ਪੈਰਾ 16 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1992] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 454 ਪੈਰਾ 17 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1996] 6 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 696 ਪੈਰਾ 18 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1976] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 906 ਪੈਰਾ 19 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1990] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 843 ਪੈਰਾ 20 ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[1994] 1 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 714 ਪੈਰਾ 22 ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[2000] 5 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 65 ਪੈਰਾ 25 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[2007] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 257 ਪੈਰਾ 26 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਐ

[1996] 10 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 472 ਪੈਰਾ 36 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[1955] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 549 ਪੈਰਾ 36 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[2003] 6 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 283 ਪੈਰਾ 36 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[2001] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 494 ਪੈਰਾ 36 ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ : ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1085ਆਫ 2013 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ.

ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ 12.09.2012 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 1513 ਦੇ 2011 ਵਿੱਚ

ਨਾਲ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 9935-9937, 10081 ਅਤੇ 8141 ਦੇ 2014, ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 8802 ਦੇ 2012, ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 10806 ਦੇ 2013 ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 9048 ਦੇ 2018.

ਪੀ. ਐਸ. ਨਰਸਿੰਘਾ, ਏ.ਐਸ.ਜੀ., ਮਿਸ. ਵੀ. ਮੋਹਨਾ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਵੇਨੁਗੋਪਾਲ, ਕੇ. ਰਾਧਾਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ, ਕੋਲਿਨ ਗੋਂਸਾਲਵਿਸ, ਮਿਸ. ਗੀਤਾ ਲੁਥਰਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡ.,ਮਿਸ. ਰੇਖਾ ਪਾਂਡੇ, ਮਿਸ. ਰਸ਼ਮੀ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਰਵਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਵਰਮਾ,ਐਮ. ਵੀ. ਕੇ. ਬਾਲਾਰਾਜੂ, ਬਨਾਮ ਸੀ. ਸੁਕਲਾ, ਐਮ. ਕੇ. ਮਾਰੋਰੀਆ, ਐਸ. ਚੈਟਰਜੀ,ਮਿਸ. ਅਪਸਰਾ ਗੋਪਾਲਨ ਨਾਇਰ, ਮਿਸ. ਨਿਵੇਦਿਤਾ ਨਾਇੱਰ, ਮਿਸ. ਡਿੰਪਲ ਨਾਗਪਾਲ,ਸ਼ਿਵਾਭਿਨ ਸਿੰਘ, ਮਿਸ. ਦੀਪਾਂਸ਼ੀ ਸ੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਰਵੀ ਕੁਮਾਰ ਵਰਮਾ, ਰਾਏ ਬਹਾਦੁਰ, ਮਿਸ. ਅਦਿਤੀ ਗੁਪਤਾ, ਮਿਸ. ਜਯੋਤੀ ਮੇਂਦੀਰੱਤਾ, ਉਜਵਲ ਜੈਨ, ਪ੍ਰਤੀਕ ਯਾਦਵ, ਐਮ. ਐਨ. ਗੋਦਭਰਮਨ, ਪ੍ਰਣਵ ਵਸਿਸ਼ਠਾ, ਪ੍ਰਮਵ ਮਲਹੋਤਰਾ,ਮਿਸ. ਸੁਪ੍ਰਿਯਾ ਜੁਨੇਜਾ, ਮਿਸ. ਪੱਲਵੀ ਚੋਪੜਾ, ਸੁਧਾਂਸ਼ੂ ਐਸ. ਚੌਧਰੀ,ਮਿਸ. ਕਾਜਰੀਜੀ ਐਸ. ਨਿਧੀਜੀ, ਸ਼ਾਕੁਲ ਆਰ. ਘਾਟੇਲੇ, ਮਿਸ. ਸੁਰਭੀ ਗੁਲੇਰੀਆ, ਸੁਸ਼ੀਲ ਕੁਮਾਰ, ਜਿਤੇਂਦਰ ਸਮੇਕਰਾ, ਕਿੰਟੋ ਖੋਸਕਵਾਰਕ, ਡਾ. ਕੇਸ਼ੀਅਨ ਸਿੰਘ ਚੌਚਾਨ, ਅਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਏਕਾ, ਰਵੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਆਰ. ਐਸ. ਐਮ. ਕੈਲੇ, ਚੰਦ ਕਿਰਣ,ਅਰੁਨੇਸ਼ਵਰ ਗੁਪਤਾ, ਵਰੁਣ ਦੇਵਨ, ਬਿਜਨ ਕੁਮਾਰ ਘੋਸ਼, ਨਰੇਸ਼ ਕੌਸ਼ਿਕ,ਵਰਧਮਾਨ ਕੌਸ਼ਿਕ, ਨਿਸ਼ਾਂਤ ਗੌਤਮ, ਮਨੋਜ ਜੋਸ਼ੀ, ਓਮਨਾਰ ਰੁਗ ਗੁਪਤਾ,ਦੇਵਿਕ. ਸਿੰਘ, ਕੇ. ਦੇਓ ਬਾਘੇਲ, ਮਿਸ. ਲਲਿਤਾ ਕੌਸ਼ਿਕ, ਅਭਿਨਵ ਮੁਕਰਜੀ,ਪ੍ਰਵੀਨ ਰਾਜਨ, ਬਾਂਕੇ ਬਿਹਾਰੀ ਸ਼ਰਮਾ, ਭੁਪੇਸ਼ ਯਾਦਵ,ਕੇ. ਵੀ. ਜਗਦੀਸ਼ਵਰ, ਮਿਸ. ਜੀ. ਇੰਦਿਰਾ, ਗੌਰਵ ਅਗਰਵਾਲ, ਪੀ. ਪਰਮਾਨੰਦ,ਮਿਸ. ਅੰਜਲੀ ਕਟਾਰੀਆ, ਅਜੇ ਬੰਸਲ, ਪ੍ਰਵੀਨ ਸਵਰੂਪ, ਗੌਰਵ ਨਰੂਲਾ,ਮਿਸ. ਵੀਨਾ ਬੰਸਲ, ਮਿਸ. ਸੁਸ਼ਮਾ ਸੂਰੀ, ਬੀ. ਕ□ਸ਼ਣਾ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਅੰਨਨ ਡੀ. ਐਨ.ਰਾਓ,ਅੰਨਮ ਵੈਂਕਟੇਸ਼, ਸੁਦਿਪਤੋ ਸ੍ਰੀਅਰਾਜ, ਰਾਹੁਲ ਮਿਸਰਾ, ਮਿਸ. ਤੁਲਿਕਾ ਚਾਖੇਰ,ਮਿਸ. ਬਿਨੂ ਤਮਤਾ, ਜਤਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਭਾਟੀਆ, ਮਨੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਐਡਵੋ. ਲਈ ਹਾਜ਼ਰਪਾਰਟੀਆਂ.

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਰੰਜਨ ਗੋਗੋਈ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਖਾਸ ਛੱਡੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 26324 ਦੇ 2017 ਵਿੱਚ ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 4494 ਦੇ 2006) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉੱਠਿਆ:

"ਕੀ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਜ ਸਬੰਧੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਲਾਭਾਂ ਜਾਂ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ?"

3. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਮੈਰੀ ਚੰਦਰਾ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਸ਼ੇਖਰ ਰਾਓ ਬਨਾਮ ਡੀਨ, ਸੇਠ ਜੀ ਐਸ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਹੋਰ 2 ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਤੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ. ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ 3 . ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਐਸ. ਪੁਸ਼ਪਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਵਚਨਮੁਗਵੇਲੂ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਉਲਟ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵੀ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਡੀ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਚੋਣ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਹੋਰ 5 ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਐਸ. ਪੁਸ਼ਪਾ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿਚ ਡਿਕਟਾ ਹੈ ਇੱਕ ਓਬਿਟਰ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਬਾਈਡਿੰਗ ਅਨੁਪਾਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਕੇਸ ਭਾਵ ਉੱਤਰਾਂਚਲ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਕਿ “ਇਹ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਪ੍ਰਤੀ ਇੰਕੁਰੀਅਮ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੇਂਦਰੀ ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ ਨਿਆਇਕ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਦਾਊਦੀ ਬੋਹਰਾ ਭਾਈਚਾਰਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ 6 ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਰਾਏ ਦੇ ਪੈਰਾ 13 ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਾਂਚਲ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ (supra) ਹੇਠਾਂ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਬੈਂਚ:

“13. ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ 16(4), 341 ਅਤੇ 342 ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਉਠਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਆਰਟੀਕਲ 341(1) ਜਾਂ ਆਰਟੀਕਲ 342(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਪਛੜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਜੋ, ਰਾਜ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵੀਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ? ਲੇਖਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਸੀ ਤਾਲਮੇਲ ਅਤੇ ਪਰਸਪਰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਸੀਮਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ 16(4), 341(1) ਅਤੇ 342(1) ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਹੱਲ ਕੀਤਾ।"

4.ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 4494 ਦਾ 2006 (ਉੱਤਰਾਂਚਲ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ 6ਵੀਂ ਅਗਸਤ, 2014 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਪੈਰਾ 4 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਖੋਜਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਵੈਧਤਾ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਖਾਸਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਹੈ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੀਤੀ ਗਈ ਤਾਰੀਖ 6ਵੀਂ ਅਗਸਤ, 2014 ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਪੈਰਾ 4 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਨਤੀਜੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਾਮੀਯੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕਿਹੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਕਤ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ (ਨੰਬਰ 4494 ਦਾ 2006) ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

5. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉੱਤਰਾਂਚਲ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਿਉਂ ਦਾ ਤਿਉਂ ਬਚਿਆ ਅਤੇ ਬਰਕਰਾਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਤਾਰੀਖ 13ਵੀਂ ਅਗਸਤ, 2014 ਨੂੰ, ਉੱਤਰਾਂਚਲ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 13 ਵਿੱਚ ਫਾਰਮੂਲੇਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਲਕੁਲ ਉਸੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਜਵਾਬ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹਾਂ।

6. ਤੱਥਾਤਮਕ ਮੈਟਰਿਕਸ ਨੂੰ ਸਾਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਜੀਵਨੀ ਕਾਫੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਯੋਗ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨੀਤੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 16(4) ਵਿੱਚ

ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਰਾਜ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਲਾਭ ਦੇਣ ਲਈ ਵਿਸਤਾਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 341 ਅਤੇ 342 ਦੇ ਤਹਿਤ ਤਿਆਰ/ਜਾਰੀ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ/ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦਿੱਲੀ। ਮੈਰੀ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਰਾਓ (ਸੁਪਰਾ) ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਅਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦਿਆਂ ਐੱਸ. ਪੁਸ਼ਪਾ (ਸੁਪਰਾ) (ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ) ਨੇ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਿਆ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕਰੇਗਾ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਲਾਭਾਂ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਦੁਆਰਾ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਲੀ ਲਈ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਗਿਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਾਤੀਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੁਕਮ (ਅਰਥਾਤ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸੂਚੀਆਂ (ਸੋਧ) ਆਰਡਰ, 1956) ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਬੈਠੀ ਸੀ ਇੱਕ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ (ਸ਼ਾਇਦ ਸਵਾਲ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ) ਮਿਲਿਆ ਐਸ. ਪੁਸ਼ਪਾ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਹੋਰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋਣ ਦਾ ਹੈ ਮਸਲਾ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਪਾਬੰਦ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਐਸ. ਪੁਸ਼ਪਾ (ਸੁਪਰਾ)। ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੈਰਾ ਫੈਸਲੇ ਦੇ 66 ਨੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਮੁੱਦੇ (ਮਸਲਿਆਂ) 'ਤੇ ਘੋਸ਼ਣਾ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 134-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ. ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਪੈਰਾ 66 ਇੱਕ ਖਾਸ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"66. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਿਸਕਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ ਹੈ: (I) ਮਾਰੀ, ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ, ਮਿਲਿੰਦ ਅਤੇ ਚੰਨਾਬਸਵਾ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਰਾਜ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਅਤੇ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਆਰਕਸ਼ਣ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਦਾਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਪਲਾਇਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰਨ ਦੀ ਕਵਾਇਦ ਖੇਤਰ (ਰਾਜ) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ *** ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂਲ ਰਾਜ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਵੀ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਰਾਜ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ "ਨਿਵਾਸੀ" ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਆਰਕਸ਼ਣਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(2) ਜੋ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਇੱਕ ਰਾਜ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪਲਾਇਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਅਤੇ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਰਾਜ ਤੋਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪਲਾਇਆ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਧਾਰਾ 341 (1) ਅਤੇ 342 (1) ਦੇ ਪਾਠ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਰਥਾਤ ਕੇਵਲ ਉਹ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਬੀਲੇ ਜੋ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਬੱਧ ਹਨ, ਅਜਿਹੇ ਲਾਭਾਂ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ 1951 ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੇਵਲ ਸੰਸਦ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜੋੜ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਧਾਰਾ 341(1), ਧਾਰਾ 342(1) ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 16(3) ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੈ। ਰਾਜ ਇਸ ਪਹਲੂ ਉੱਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦੇ, ਨਾ ਹੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ - ਕੇਂਦਰ ਜਾਂ ਰਾਜ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਬਦਲ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਨੀਤੀਆਂ ਜਾਂ ਸਰਕੂਲਰਾਂ ਦੁਆਰਾ। ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਪਲਾਇਆ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪਲਾਇਆ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਕਰਨਾ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਭੇਦਭਾਵ ਅਤੇ ਓਵਰ-ਵਰਗੀਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇਗਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਰਕਸ਼ਣ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਤੱਕ ਬਰਾਬਰ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀ ਹਨ, ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲੇ ਅਜਿਹੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਪੁਸ਼ਪਾ ਵਿਆਖਿਆ ਨੇ ਅਜੀਬ ਨਤੀਜੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ:

(i) ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਜਾਤੀ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਦੂਜੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਉਸ ਰਾਜ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਆਰਕਸ਼ਣ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ;

(ii) ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਤੋਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਆਰਕਸ਼ਣ ਦਾ ਲਾਭ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ;

(iii) ਪਰ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਰਕਸ਼ਣ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਸ ਰਾਜ ਦਾ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(iv) ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਵਜੋਂ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਉਹ ਇਸ ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ;

(v) ਉਲਟ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਰਾਜ ਦਾ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਵਰਤਾਉ ਖਿਲਾਫ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਭਾਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

(3) ਪੁਸ਼ਪਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦਾ ਵਾਸੀ, ਜਿਸਦੀ ਜਾਤੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਵਜੋਂ ਸੂਚੀਬੱਧ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਉਸ ਲਾਭ ਨੂੰ ਮੰਗਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਚਲਾ ਜਾਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ (ਮਾਰੀ ਅਤੇ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ)। ਪੁਸ਼ਪਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ, ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਬਾਰੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਹੈ; ਇਹ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(4) ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਪੁਸ਼ਪਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ। ਫਿਰ ਵੀ, ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪੁਸ਼ਪਾ ਨੂੰ ਉਲਟ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਛੋਟੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਉੱਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਹੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਕੀ ਹੈ, ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਉੱਤਰਾਂਚਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(5) ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੁਸ਼ਪਾ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਦੀ ਤਰਕ ਦੀ ਸਿੱਧਾਂਤਕ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਹੋਵੇ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਹੈ; ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਮਾਰੀ ਅਤੇ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨੇਟ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਨੁਚਛੇਦ 141 ਅਤੇ ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਪਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(6) ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਰਿਸ਼ਠਤਾ, ਤਰੱਕੀ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਤਰੱਕੀ ਜਾਂ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਲਾਭ, ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 16 (4ਏ) ਅਤੇ (4ਬੀ) ਤੋਂ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ, ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਯਮ ਅੰਤਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ - ਭਾਵ ਪੁਸ਼ਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਜਾਂ ਮਾਰੀ ਅਤੇ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ। ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ, ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਲਈ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਹੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਹੀ ਨਿਯਮ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਲਾਭ, ਜੋ ਭਰਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇ ਮਾਰੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।"

7. ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 9935-9937 ਆਫ 2014 ਕੋਲਕਾਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਹਨ ਜੋ ਉੜਾਓ ਅਤੇ ਮੁੰਡਾਸ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹਨ, ਜੋ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਸਮੁਦਾਇਕ ਮੈਂਬਰ ਹਨ ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅੰਡਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਦ੍ਵੀਪ ਵਿੱਚ ਹਿਜਰਤ ਕਰ ਗਏ ਹਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਫ਼ਸੋਸਨਾਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਸਮੁਦਾਇਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਬੱਧ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਕਰਦਿਆਂ ਅਫ਼ਸੋਸਨਾਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਸਮੁਦਾਇਕਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅੰਡਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਦ੍ਵੀਪ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿਡੈਂਟ ਆਰਡਰ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

8. ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਜਵਾਬ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰੀ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਨਜ਼ਰੀਆ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਕਾਫੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਡਾਲੇਗਾ ਅਤੇ ਸੰਦਰਭ ਦੁਆਰਾ ਉੱਠਾਏ ਗਏ ਬਹੁ-ਪਹਿਲੂ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅੰਤਰਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰੇਗਾ।

9. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜਾਤੀ ਪ੍ਰਥਾ, ਜੋ ਇੱਕ ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਬਾਧਾ ਹੈ, ਦਾ ਲੰਬਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਿਆਂ ਤੱਕ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਹਿੰਦੂ ਧਾਰਮਿਕ ਸਕ੍ਰਿਪਟਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰਥਾ ਦਾ ਜਿਕਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਨਮ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਪੇਸ਼ੇ/ਕਿੱਤੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਵਿਭਾਜਨ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਸੋਚ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ ਜੋ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਇਸਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜੋ "ਦਬੇ ਕੁਚਲੇ ਵਰਗਾਂ" ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਮਾਨਤਾ ਇੱਕ ਰਾਖਵਾਂ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜੋ ਰਾਜ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤਿਨਿਧਤਵ ਤੱਕ ਵਿਸਤਾਰਿਤ ਸੀ। 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਦਬੇ ਕੁਚਲੇ ਵਰਗ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਲੱਭਣ ਦੀਆਂ ਕਵਾਇਦਾਂ (ਸਾਊਥਬੋਰੋ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ) ਨੇ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨੇ ਸੰਖੇਪ ਨੂੰ ਮੱਦਰਾਸ, ਬੰਬਈ, ਬੰਗਾਲ, ਯੂਨਾਈਟਡ ਪ੍ਰੋਵਿੰਸ, ਪੰਜਾਬ, ਬਿਹਾਰ ਅਤੇ ਉੜੀਸਾ, ਸੈਂਟਰਲ ਪ੍ਰੋਵਿੰਸ ਅਤੇ ਆਸਾਮ ਦੇ ਅੱਠ (08) ਭਾਰਤੀ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਬਹੁਮਤ ਆਬਾਦੀ ਦਾ 20 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ ਦਸਿਆ। ਉਪਰੋਕਤ ਅੰਕੜਾ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਜਾਂ ਆਦਿਵਾਸੀ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਗਏ ਅਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ।

10. ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1935 (ਇਸਨੂੰ "1935 ਐਕਟ" ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) (ਇਸਨੂੰ "ਸੰਵਿਧਾਨ ਐਕਟ" ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ "ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ" ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ। 1935 ਐਕਟ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੇ ਪਾਰਟ I ਦੀ ਐਂਟਰੀ 26 ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ "ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਅਜਿਹੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ, ਨਸਲਾਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਜਾਂ ਜਾਤੀਆਂ, ਨਸਲਾਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਭਾਗਾਂ ਜਾਂ ਸਮੂਹਾਂ ਦਾ ਹੈ, ਜਾਤੀਆਂ, ਨਸਲਾਂ, ਕਬੀਲਿਆਂ, ਭਾਗਾਂ ਜਾਂ ਸਮੂਹਾਂ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਜੋ ਉਸਦੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੀ ਕੌਂਸਲ ਨੂੰ "ਦਬੇ ਕੁਚਲੇ ਵਰਗਾਂ" ਵਜੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਣੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵਰਗਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਦੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੀ ਕੌਂਸਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ"।

11. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਗਜ਼ਟ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 6 ਜੂਨ, 1936 ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ (ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ) ਆਦੇਸ਼, 1936 ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ "ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ" ਵਜੋਂ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ। ਇੱਕ ਨਜ਼ਰ ਸ਼ਡਿਊਲ 'ਤੇ ਜੋ ਕਿ ਨੌ (09) ਹਿੱਸਿਆਂ ਯਾਨੀ ਮਦਰਾਸ, ਬੰਬਈ, ਬੰਗਾਲ, ਯੂਨਾਈਟੇਡ ਪ੍ਰੋਵਿੰਸ, ਪੰਜਾਬ, ਬਿਹਾਰ, ਸੈਂਟਰਲ ਪ੍ਰੋਵਿੰਸ, ਅਸਾਮ, ਉੜੀਸਾ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 1935 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਖ ਵੱਖ ਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹਰੇਕ ਸੂਬੇ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਨ ਕਵਾਇਦ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਿ ਕੁਝ ਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੂਬੇ ਭਰ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦਕਿ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਸੂਬੇ ਦੇ ਸੀਮਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ (ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ) ਆਦੇਸ਼, 1950 ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ) ਆਦੇਸ਼, 1950 ਦੁਆਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 341 ਅਤੇ 342 ਅਧੀਨ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ, ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ 1935 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਢਾਲਣ ਦੀ ਕਵਾਇਦ ਸੀ। ਉਕਤ ਦੋ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੋਧਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਇਸ ਲਈ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਮੇਂ

'ਤੇ ਨਵੇਂ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਸਰਹੱਦਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਨਾਲ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਮੇਲ ਖਾਣ ਲਈ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਹੈ।

12. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਲੇਖ 366 ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀਆਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ' [ਧਾਰਾ (24)] ਨੂੰ "ਅਜਿਹੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ, ਨਸਲਾਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ, ਨਸਲਾਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਭਾਗਾਂ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਮਤਲਬ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲੇਖ 341 ਅਧੀਨ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ"। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਲੇਖ 366 ਦੀ ਧਾਰਾ (25) "ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ" ਨੂੰ "ਅਜਿਹੇ ਕਬੀਲੇ ਜਾਂ ਕਬੀਲਾਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਕਬੀਲੇ ਜਾਂ ਕਬੀਲਾਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਭਾਗਾਂ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਮਤਲਬ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲੇਖ 342 ਅਧੀਨ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ"।

13. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਭਾਗ XVI ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਕੁਝ ਵਰਗਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ। ਅਨੁਛੇਦ 330 ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਲਈ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਲੋਕ (ਲੋਕ ਸਭਾ) ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 332 ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਹਨ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਲੇਖ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ 335 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਦੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸੰਘ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ। ਦੁਆਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਅਸੀ-ਦੂਜਾ) ਸੋਧ ਐਕਟ, 2000 ਅਨੁਛੇਦ ਦਾ ਇੱਕ ਉਪਬੰਧ 335 ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅੰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਜਾਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਜਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਜਾਂ ਅਹੁਦਿਆਂ ਲਈ ਤਰੱਕੀ ਸੰਘ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 338 ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ:

(a) ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਜੋ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਹੈ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਧੀਨ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸੁਰੱਖਿਆਵਾਂ ਸਬੰਧੀ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੁਰੱਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਾਜ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ;

(b) ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਵੰਚਿਤਤਾ ਸਬੰਧੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ;

(c) ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਣਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਅਧੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦਾ ਮੂਲਿਆਂਕਣ ਕਰਨਾ;

(d) ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ, ਸਾਲਾਨਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਸਮੇਂ ਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੁਰੱਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਾਜ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ; ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੁਰੱਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਾਜ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ;

(e) ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਕਰਨਾ ਜੋ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੁਰੱਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਭਲਾਈ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਹੋਰ ਉਪਾਅ ਦੇ ਕਾਰਗਰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਦਮਾਂ ਬਾਰੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਕਰਨਾ; ਅਤੇ

(f) ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਭਲਾਈ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਤਰੱਕੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਕਾਰਜ ਨਿਭਾਉਣਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਨਿਯਮ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

14. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਨੁਚਿੱਤ ਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿਵੇਂ ਦੀਆਂ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਉਸੇ

ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਨੁਚਿੱਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਲਈ ਅਨੁਚਿੱਤ 338ਏ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

15. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਿੱਤ 341(1) ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਇੱਕ ਰਾਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਨਤਕ ਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ, ਉਹ ਜਾਤੀਆਂ, ਨਸਲਾਂ ਜਾਂ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਜਾਤੀਆਂ, ਨਸਲਾਂ ਜਾਂ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਭਾਗਾਂ ਜਾਂ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਨੁਚਿੱਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੰਨੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

16. ਅਨੁਚਿੱਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਨੁਚਿੱਤ 342(1) ਅਧੀਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ। ਅਨੁਚਿੱਤ 341 ਅਤੇ ਅਨੁਚਿੱਤ 342 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਸੂਚਨਾ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਨੁਚਿੱਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਚਿੱਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਤੀ, ਨਸਲ ਜਾਂ ਜਨਜਾਤੀ/ਭਾਈਚਾਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਤੀ, ਨਸਲ ਜਾਂ ਜਨਜਾਤੀ/ਜਨਜਾਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਭਾਗ ਜਾਂ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ(ਾਂ) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੌਰ ਤੇ ਛੱਡ ਕੇ, ਅਨੁਚਿੱਤ 341(1) ਜਾਂ ਅਨੁਚਿੱਤ 342(1) ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਸੂਚਨਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਅਦ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮੰਡੇਟ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਤੀ, ਨਸਲ ਜਾਂ ਜਨਜਾਤੀ/ਜਨਜਾਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਤੀ, ਨਸਲ ਜਾਂ ਜਨਜਾਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਭਾਗ ਜਾਂ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਨੁਚਿੱਤ 341 ਜਾਂ ਅਨੁਚਿੱਤ 342 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੇਵਲ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ(ਾਂ) ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

17. ਅਨੁਚਿੱਤ 341 ਅਤੇ ਅਨੁਚਿੱਤ 342 ਇਹ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਤੀ, ਨਸਲ ਜਾਂ ਜਨਜਾਤੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਤੀ, ਨਸਲ ਜਾਂ ਜਨਜਾਤੀ ਦੇ ਭਾਗ ਜਾਂ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਨੁਚਿੱਤ 341(1) ਅਧੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਅਨੁਚਿੱਤ 342(1) ਅਧੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇੱਕ ਜਨਜਾਤੀ ਜਾਂ ਜਨਜਾਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਉਸ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਨੁਚਿੱਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਚਿੱਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੰਨੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਦੋ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਧਾਰਾ (2) ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ।

"ਸੰਵਿਧਾਨ (ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ) ਆਦੇਸ਼, 1950 ਦੀ ਧਾਰਾ 2

2. ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟ I ਤੋਂ XXV ਤੱਕ ਦਰਸਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਜਾਤੀਆਂ, ਨਸਲਾਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ, ਉਹਨਾਂ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਪਾਰਟਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਉਹ ਮੈਂਬਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟਾਂ ਦੀ ਉਸ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਥਾਨਕਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।"

ਸੰਵਿਧਾਨ (ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ) ਆਦੇਸ਼, 1950 ਦੀ ਧਾਰਾ 2

2. ਕਬੀਲੇ ਜਾਂ ਕਬੀਲਾਈ ਭਾਈਚਾਰੇ, ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇ ਸਮੂਹ, ਜੋ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟ I ਤੋਂ XXIII ਤੱਕ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ ਵਜੋਂ ਮੰਨੇ ਜਾਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਪਾਰਟਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਉਹ ਮੈਂਬਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟਾਂ ਦੀ ਉਸ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਥਾਨਕਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।"

18. ਇੱਕ ਜਾਤੀ/ਨਸਲ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਰਾਜ/ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ 'ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਾ' ਵਜੋਂ ਪਛਾਣਿਆ ਜਾਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਪਦੰਡ ਹਨ। ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਹੈ ਕਿ

ਅਨੁਚਿੱਤ 341(1) ਜਾਂ ਅਨੁਚਿੱਤ 342(1) ਅਧੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਜਾਂਚਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਜਾਂਚਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਾਤੀਆਂ, ਨਸਲਾਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ/ਕਬੀਲਾਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਿੱਸੇ ਜਾਂ ਸਮੂਹ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਜ/ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਕਬੀਲੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਸਪਸ਼ੱਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੁਝ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ/ਸਮੂਹ ਕੇਵਲ ਕਿਸੇ ਰਾਜ/ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖਾਸ ਖੇਤਰਾਂ/ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਕਬੀਲੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖੇਤਰਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ, ਸਮਾਜਿਕ ਪਿੱਛੜੇਪਣ ਆਦਿ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਸਲਾਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਪੂਰੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ। ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਕਬੀਲੇ ਜਾਂ ਵਰਗ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਜਾਂ ਪਿੱਛੜੇ ਵਰਗਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਉਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਉਸ ਵਰਗ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭੁਗਤੇ ਜਾਂਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਹੱਦ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੂਜੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਥੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਪਲਾਇਆ ਕਰਦੇ ਹਨ।" ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਜੋ ਜਾਤੀਆਂ/ਨਸਲਾਂ, ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦੇ ਹਨ ਵਜੋਂ 'ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਾ' ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਜਾਂ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ, ਸ਼ਾਇਦ, ਸੀਮਿਤ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਮਿਸ ਨਾਗਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ 'ਚ। ਕੁਝ ਉਦਾਹਰਣ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚਾਹੇ ਦੋਹਰ ਜਾਤੀ ਚਮਾਰ ਜਾਤੀ ਦੀ ਇੱਕ ਉਪ-ਜਾਤੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣੀ ਗਈ ਹੈ, ਭਜਲਾ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਹਰੀਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ 'ਚ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਗਈ।

19. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਕਿ ਦੋਹਰ ਜਾਤੀ ਚਮਾਰ ਜਾਤੀ ਦੀ ਇੱਕ ਉਪ-ਜਾਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਕੀ ਇਸਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਭਜਲਾ ਲਾਲ (ਉੱਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਨੁਚਿੱਤ 341 ਅਤੇ 342 ਅਧੀਨ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਰਤ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਜਾਤੀਆਂ, ਨਸਲਾਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੱਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕੇਵਲ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਹੀ ਅਨੁਚਿੱਤ 341(2) ਅਤੇ 342(2) ਅਧੀਨ ਸੂਚਨਾ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ "ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਇੱਕ ਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਅਦ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ" ਦੇ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਰੇਖਾਂਕਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਜਲਾ ਲਾਲ (ਉੱਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:-

"10...ਅਨੁਚਿੱਤ 341(1) ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪਿੱਛੜੇਪਣ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹਨ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਾਤੀਆਂ, ਨਸਲਾਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਿਆਂ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੂਚਨਾ ਨੂੰ ਜਾਤੀਆਂ, ਨਸਲਾਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਜਾਂ ਗਰੁੱਪਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਜਾਤੀ, ਨਸਲ ਜਾਂ ਕਬੀਲੇ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪਿੱਛੜੇਪਣ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਾ ਕਿ ਸਾਰੀ ਜਾਤੀ, ਨਸਲ ਜਾਂ ਕਬੀਲਾ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਜਾਂ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਾ ਕੇਵਲ ਪੂਰੇ ਰਾਜ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਰ ਰਾਜ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਾਤੀਆਂ, ਨਸਲਾਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਥੇ ਉਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਨ ਕਿ ਜਾਤੀ, ਨਸਲ ਜਾਂ ਕਬੀਲੇ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪਿੱਛੜੇਪਣ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵਧੀਆ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਚਿੱਤ 341(1) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਰਤ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਜਾਤੀਆਂ, ਨਸਲਾਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੱਗੇ, ਅਤੇ" ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ ਨਾ ਕੇਵਲ ਜਾਤੀਆਂ, ਨਸਲਾਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਜਾਂ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ, ਪਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕਹੀ ਸੂਚਨਾ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਾਤੀਆਂ, ਨਸਲਾਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪਿੱਛੜੇਪਣ ਸਮੁੱਚੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਕ ਸਮਾਨ ਜਾਂ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਤੀਬਰਤਾ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ; ਇਹ ਵੱਖ ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਡਿਗਰੀ ਜਾਂ ਕਿਸਮ ਵਿੱਚ ਭਿੰਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਰਾਜ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਅਤੇ ਉਪਯੁਕਤ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣਾ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾ

ਸਕਦੀ ਹੈ..."

20. ਜਦੋਂ ਵੀ ਰਾਜਾਂ ਦਾ ਮੁੜ ਗਠਨ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੀਤ ਵਿੱਚ, ਸੰਸਦ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਧੀਨ ਅਨੁਚਛੇਦ 341(2) ਅਤੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 342(2) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਤੀਆਂ/ਕਬੀਲਿਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਮੁੜ ਗਠਿਤ ਰਾਜਾਂ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ। ਸੰਵਿਧਾਨ (ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ) ਅਤੇ (ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ) ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਾਤੀਆਂ, ਨਸਲਾਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਜਾਂ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਰਕਸ਼ਣ ਦੇ ਲਾਭ ਵਿਸਤਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖਿਤ ਹੈ।

21. 1950 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਆਦੇਸ਼), ਸੋਧ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1956 (ਅਧਿਨਿਯਮ 63/1956) ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੋਧ ਅਧਿਨਿਯਮ ਨੂੰ 1976 ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ, ਕੁਝ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਸੋਧ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਟਾਪੂ) ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦਾ ਆਦੇਸ਼, 1959। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਸੰਸਦ ਨੇ ਰਾਜਾਂ ਦਾ ਮੁੜ ਗਠਨ ਕੀਤਾ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁੜ ਗਠਨ ਅਧਿਨਿਯਮਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਸੋਧ ਹੋਈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਜਦੋਂ ਨਵੇਂ ਰਾਜ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਬਣਾਏ ਗਏ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਾਗਾਲੈਂਡ, ਪੁੱਡੂਚੇਰੀ, ਜਾਂ ਸਿੱਕਮ, ਨਵੇਂ ਰਾਜਾਂ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਸੰਵਿਧਾਨ (ਨਾਗਾਲੈਂਡ) ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦਾ ਆਦੇਸ਼, 1970- ਅਸਾਮ ਦੇ ਮੁੜ ਗਠਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ; ਸੰਵਿਧਾਨ (ਸਿੱਕਮ) ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦਾ ਆਦੇਸ਼, 1978; ਸੰਵਿਧਾਨ (ਸਿੱਕਮ) ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦਾ ਆਦੇਸ਼, 1978) ਸਿੱਕਮ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਤੇ; ਹਾਲ ਦੇ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਾਖੰਡ, ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ, ਅਤੇ ਝਾਰਖੰਡ ਦੇ ਰਾਜਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਪਿਛਲੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗੋਆ, ਮਿਜ਼ੋਰਮ ਅਤੇ ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼) ਨੂੰ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸਾਰੀ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਸੋਧ/ਅਧਿਨਿਯਮ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

22. ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਰਥਾਤ ਪਿੱਛੜੀਆਂ ਜਮਾਤਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਐਮ.ਸੀ.ਡੀ. ਬਨਾਮ ਵੀਨਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਜੋ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੜੀਆਂ ਜਮਾਤਾਂ (ਓਬੀਸੀਜ਼) ਵਜੋਂ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਜੋ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ ਉਹ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:-

"6. ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਗਰੁੱਪ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਹਨ, ਜੋ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਜਾਤੀ ਉਸ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਓਬੀਸੀ ਗਰੁੱਪ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇਗੀ ਜਿਸ ਲਈ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਓਬੀਸੀਜ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਤੀ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ ਉਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਉਸ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਗਰੁੱਪ ਦੁਆਰਾ ਭੁਗਤੇ ਗਏ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਹੱਦ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਦੂਜੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਿਥੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਪ੍ਰਵਾਸ ਕਰਕੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕੋ ਨਾਮਕਰਣ ਵਾਲੀ ਜਾਤੀ ਦੋ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਹੋਵੇ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਦੇ ਆਧਾਰ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਡਾਟਾ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਅੰਗਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕੇਵਲ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਿ ਕੋਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਤੀ ਇੱਕ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਓਬੀਸੀਜ਼ ਵਜੋਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਗਰੁੱਪ ਇੱਕੋ ਨਾਮਕਰਣ ਵਾਲੇ ਦੂਜੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਜਾਤੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਅਤੇ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ। ਓਬੀਸੀਜ਼ ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ।"

23. ਮੈਰੀ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਰਾਓ (ਸੁਪਰਾ) ਕੋਲ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਏ ਗੌੜਾ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਜਿਸਨੂੰ "ਅਨੁਸੂਚਿਤ" ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਰਾਜ

ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ) ਆਰਡਰ, 1950 ਵਿੱਚ ਜਨਜਾਤੀ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਡੀਕਲ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸੀ ਮੈਰੀ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਪਿਤਾ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਰਾਓ (ਸੁਪਰਾ) ਸਨ ਫਰਟੀਲਾਈਜ਼ਰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ, ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਦਾਰੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਸਾਇਣ ਅਤੇ ਖਾਦ ਲਿਮਿਟੇਡ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਉਪਕਰਮ ਹੈ। ਉਹ ਗੌੜਾ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ। ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ। ਉਸ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ 'ਤੇ ਉਹ ਬੰਬਈ ਵਿਖੇ ਤਾਇਨਾਤ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਉਮਰ ਵਿਚ ਬੰਬਈ ਆ ਗਿਆ ਨੌ ਸਾਲ ਦੇ. ਉਸਨੇ ਬੰਬਈ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ; ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਬੰਬਈ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਮੈਡੀਕਲ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਦਾਖਲੇ ਤੋਂ ਇਹ ਇਨਕਾਰ ਸੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਰਕੂਲਰ ਮਿਤੀ 22 ਫਰਵਰੀ, 1985 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਇੱਕ ਰਾਜ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪਰਵਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ ਹੋਣ ਦੇ ਲਾਭ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ ਮੂਲ ਰਾਜ ਅਤੇ ਉਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਪਰਵਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਰਾਜ ਵਿਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ, ਭਾਵ। ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼।

24. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਈ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ-

9"... ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਇਸ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਬਣਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੁੱਖੀ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹੋਰ ਲਾਭਕਾਰੀ ਜਾਂ ਵਿਕਸਿਤ ਵਰਗਾਂ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਸਕਣ। ਚਰਮ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਪਿੱਛੜੇਪਨ ਨੂੰ, ਜੋ ਕਿ ਛੂਆਛੂਤ ਦੀਆਂ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ ਕਾਰਨ ਉੱਤਪੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਨਦੰਡ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ, ਕਿਸੇ ਜਾਤੀ ਦੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ ਸਥਿਤੀਆਂ ਰਾਜ ਤੋਂ ਰਾਜ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਕਬੀਲੇ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਕ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਵਜੋਂ ਆਮ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦਾ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਜੋ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪਲਾਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਪਲਾਇਆ ਹੈ ਉਸ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਅਤੇ ਭਲਾਈ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।" ਮਾਰੀ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਰਾਓ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ 'ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ' ਦਰਜਾ ਦਾ ਲਾਭ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸ਼ਬਦ "ਉਸ ਰਾਜ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ" ਨਿਰਰਥਕ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

25. ਮੈਰੀ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਰਾਓ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਵਿਵਾਦ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ 'ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ' ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ "ਉਸ ਰਾਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ" ਸਮੀਕਰਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ.

26. ਮਾਰੀ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਰਾਵ (ਸੁਪਰਾ) ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਅਨੁਸਰਿਆ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 14, 15(1), 15(4), 16(4) ਅਤੇ 19 ਅਤੇ ਭਾਗ XVI ਅਤੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਨੁਚਛੇਦ 341 ਅਤੇ 342 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:-

“3. ਅਨੁਚਛੇਦ 341 ਅਤੇ 342 ਦੇ ਖੰਡ (1) ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਇਸ ਗੱਲ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰੇ ਜੋ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਇੱਕ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਮੰਨੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਅਨੁਚਛੇਦ 341 ਅਤੇ 342 ਦੇ ਖੰਡ (1) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੰਸਦ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਕਬੀਲੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਸੀਮਿਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਛੱਡ ਕੇ, ਖੰਡ (1) ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਅਦ ਵਾਲੀ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਨੋਟਿਸ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਦਿੱਤੀ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਕਬੀਲਾ ਉਸ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਾਂਗੇ।

16. ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਜੋੜਨਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਕਬੀਲੇ ਜਾਂ ਵਰਗ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਜਾਂ ਪਿੱਛੜੇ ਵਰਗਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾਵਾਂ ਉਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਉਸ ਜਾਤੀ, ਕਬੀਲੇ ਜਾਂ ਵਰਗ ਦੁਆਰਾ ਭੋਗੇ ਗਏ ਕੁਦਰਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕਸ਼ਟਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਹੱਦ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗੀ, ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਰਾਜ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾਮੌਜੂਦ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਸੰਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਕਬੀਲਾ ਦੋ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਨਾਮ ਨਾਲ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਹੋਵੇ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾਵਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਇਨਪੁੱਟ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਹਾਨੀ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਵੀ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕੇਵਲ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਿ ਇੱਕ ਦਿੱਤੀ ਜਾਤੀ ਰਾਜ ਏ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਵਜੋਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਹੈ ਇਹ ਜਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਨਾਮ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜਾਤੀ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਰਾਜ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਸਦੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਅਤੇ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ “ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ”। ਇਹ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 341 ਅਤੇ 342 ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਚੋਣ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ...."

27. ਮਾਰੀ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਰਾਵ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ (ਸੁਪਰਾ) ਨੂੰ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਅਨੁਸਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਬਿੰਦੂ ਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਰਕੂਲਰਾਂ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:-

“69. ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਬੇਸ਼ੱਕ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 15 ਅਤੇ 16 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨੀਤੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਨੀਤੀ ਹੋਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਇੱਕ ਨੀਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਜੇਕਰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 341 ਅਤੇ 342 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਰਾਜ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਜ਼ਰੂਰਤ (ਸਿਕ) ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਇੱਕ ਬਰਾਬਰ ਹਨ, ਤਾਂ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 341 ਦੇ ਉਪਬੰਧ (2) ਜਾਂ ਅਨੁਚਛੇਦ 342 ਦੇ ਉਪਬੰਧ (2) ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਰੋਕ ਨੂੰ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

75. ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਕਬੀਲੇ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਆਰਡਰ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਆਰਡਰ, ਉਸੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਧਾਰਾ 341 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 342 ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤੋਂ ਕੋਈ ਭਟਕਣਾ ਨਹੀਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੋਧ/ਪਰਿਵਰਤਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਇਸਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨੂੰ।"

28. ਮੈਰੀ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਰਾਓ (ਸੁਪਰ) ਵਿੱਚ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸਮੀਕਰਨ "ਉਸ ਰਾਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ" ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਰਥਪੂਰਨ ਅਤੇ ਇਕਸੁਰਤਾ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਰੁਤਬੇ ਦਾ ਲਾਭ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ, ਸਮੀਕਰਨ “ਉਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਜ" ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਲਾਭ ਹੋਣੇ ਹਨ ਪ੍ਰਵਾਸ 'ਤੇ ਰਾਜ 'ਏ' ਤੋਂ ਰਾਜ 'ਬੀ' ਤੱਕ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ, ਧਾਰਾ ਦਾ ਹੁਕਮ 341/342 ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੇ ਨਤੀਜੇ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨਿਯਮ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ, ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਟਕਰਾਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਦੋ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਉਸੇ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੇਣ ਲਈ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵ. “..... ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਵਾਧੂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ...." [ਮੈਰੀ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਰਾਓ (ਸੁਪਰਾ)]

29. ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਵੇਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਦਾ ਸਦੱਸ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿੱਚ ਪਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਰਕਸ਼ਣ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਇੱਕ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਦੇ ਸਦੱਸ ਨੂੰ ਉਸ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਰਕਸ਼ਣ ਘਟਾ ਕੇ ਵਾਂਝਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਮਾਰੀ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਰਾਓ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ:-

“14. ....ਪਰ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਕਸੁਰਤਾ ਵਾਲਾ ਨਿਰਮਾਣ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਸਮੀਕਰਨ -"ਉਸ ਰਾਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ" ਜਾਂ "ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ" - ਇਸਦਾ ਪੂਰਾ ਅਰਥ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਪੂਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਨਕਾਰਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ. ਉਹ ਉਸਾਰੀ ਜੋ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਉਸ ਰਾਜ ਦੀ ਜਾਤ ਜਾਂ ਕਬੀਲਾ ਸਭ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਹੈ ਉਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਣਗੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸਹੀ ਤਰੀਕਾ, ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕਸਾਰ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਇੱਕ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਇਹ ਗੱਲ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੋ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਜਨਜਾਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਏ ਮੁੰਡਾ ਜਾਂ ਕੁੜੀ ਜੋ ਮਾਈਗ੍ਰੇਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ (sic inducted). ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਜਾਂ ਹੋਰ ਰਾਜ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਜਾਤ ਜਾਂ ਕਬੀਲਾ ਹੈ ਫਿਰ ਵੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰਨ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਜਾਂ ਇਹ ਹੋਰ ਗੈਰ-ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰੇਗੀ ਜਾਂ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਇਹ ਤਰਕਪੂਰਨ ਜਾਂ ਸਹੀ ਨਤੀਜਾ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ।"

30. ਬਿਨਾਂ ਝਿਜਕ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਪਰਵਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਜਾਂ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਉਦੇਸ਼। ਸਮੀਕਰਨ "ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਹ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼" ਅਤੇ "ਇਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ"ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 341 ਅਤੇ 342 ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੋਵੇਗਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਏ ਦੇ ਭੂਗੋਲਿਕ ਖੇਤਰਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰਹੇਗਾ ਰਾਜ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਹੁਕਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਸਮੇ ਦੇ ਸਮੇ. ਰਾਜ 'ਏ' ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਵਜੋਂ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਦਰਜੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਰਾਜ 'ਏ' ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਵਜੋਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

31. ਐਸ. ਪੁਸ਼ਪਾ (ਉੱਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ, ਪੁਡੂਚੇਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 1995 ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਕੋਟੇ ਅਧੀਨ ਚੋਣ ਗ੍ਰੇਡ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਪੁਡੂਚੇਰੀ ਵਿੱਚ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਐਕਸਚੇਂਜ ਵਿੱਚ ਰਜਿਸਟਰਡ ਅਨੁਸੂਚਿਤ

ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸੀ ਪਰ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦਾ ਲਾਭ ਵਿਸਤਾਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਚੇਨਈ ਬੈਂਚ ਆਫ ਸੈਂਟਰਲ ਐਡਮਿਨਿਸਟ੍ਰੇਟਿਵ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ("ਸੀ.ਏ.ਟੀ." ਛੋਟੇ ਵਿੱਚ) ਨੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੁਡੂਚੇਰੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਐਸ.ਪੁਸ਼ਪਾ (ਉੱਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਹੋਰ ਰਾਜ/ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੁਡੂਚੇਰੀ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਲਾਭ ਮਿਲਣਗੇ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪੁਡੂਚੇਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦਾ ਲਾਭ ਦੇਣ ਲਈ ਨੀਤੀ ਲਾਗੂ ਜਾਂ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਸੀ। ਐਸ.ਪੁਸ਼ਪਾ (ਉੱਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 17 ਅਤੇ 21 ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"17. ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵੀ ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦੇ। ਮਾਰੀ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਰਾਓ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਗਿਆ ਸਿਧਾਂਤ ਇੱਥੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਯੂ.ਟੀ. ਆਫ ਪੁਡੂਚੇਰੀ ਇੱਕ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੁਆਰਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਨੁਚਛੇਦ 246 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਥੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ "ਰਾਜ" ਦੇ ਇਜ਼ਹਾਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਟੀ.ਐਮ. ਕੰਨੀਆਨ ਵਿ. ਆਈ.ਟੀ.ਓ. ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਿਊ ਦਿੱਲੀ ਮਿਊਨਿਸਿਪਲ ਕੌਂਸਲ ਵਿ. ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਨੇ ਟੀ.ਐਮ. ਕੰਨੀਆਨ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ XI ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਹਨ (ਪੈਰਾ 145)। ਇਸ ਲਈ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਐਸ.ਸੀ. ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਾਰੀ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਰਾਓ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

(ਅਧੀਨ ਲਿਖਾਈ ਸਾਡੀ ਹੈ)

21. ....ਅਨੁਚਛੇਦ 16(4) ਨੂੰ ਅਨੁਚਛੇਦ 341(1) ਜਾਂ ਅਨੁਚਛੇਦ 342(1) ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਹੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਜਾਰੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਲੇਖ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਉਹ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਜ ਲਈ ਜਾਰੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਹੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀਆਂ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਜਾਤੀਆਂ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਗੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਅਧੀਨ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦਾ ਲਾਭ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਵਿਸਤਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਬਿਲਕੁਲ ਵੈਧ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਆਰਟੀਕਲ 239 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਸਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦਾ ਲਾਭ ਉਹਨਾਂ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਸਤਾਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਜਾਰੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਨਹੀਂ ਗਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਨੁਚਛੇਦ 16 ਦੇ ਖੰਡ (4) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਪੁਡੂਚੇਰੀ ਦੇ ਯੂਟੀ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇੱਕ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾਈ ਹੈ ਜਿਸ ਅਧੀਨ ਸਾਰੀਆਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਐਸ.ਸੀ./ਐਸ.ਟੀ. ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਰਿਜ਼ਰਵ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਯੋਗ ਹਨ, ਇਸ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਖਾਮੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

32.ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦਾ ਨਿਸ਼ਕਰਸ਼ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 341 ਅਧੀਨ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਅਤੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 342 ਅਧੀਨ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕੋਰਟ ਸਮੇਤ ਕੋਈ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੱਖ ਜਾਂ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ

ਸਿਰਫ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਹੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ, ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਕੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਇੱਕ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ। ਸੰਸਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ/ਮਿਟਾਉਣਾ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 341 ਅਤੇ 342 ਅਧੀਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੁਕਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੋਵੇਗਾ।

33. ਲੇਖ 16(4) ਇੱਕ ਸਮਰੱਥਨ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਜ ਨੂੰ ਪਿੱਛੜੇ ਵਰਗਾਂ ਸਮੇਤ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੇਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦੀ ਪਰਿਆਪਤਤਾ ਜਾਂ ਅਪਰਿਆਪਤਤਾ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਹਨ, ਜਾਂਚ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਮੋਲਡ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕਤਾ ਦੇ ਸੀਮਿਤ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ। ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦਾ ਨੀਤੀ ਨਿਰਣਾ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ।

34.ਇਹ ਇੱਕ ਬੇਸਵਾਲ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਨਿਰਰਥਕ ਅਤੇ ਬੇਕਾਰ ਨਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਜੇਕਰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਲੇਖ 341/342 ਅਧੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਬਦਲਣ ਦੀ ਅਧੀਨਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਲੇਖ 16(4) ਦੁਆਰਾ ਵੇਸਟਿਤ ਸਮਰੱਥਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਕਸਰਤ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਜ/ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਅਧੀਨ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵਰਗਾਂ ਜਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸੂਚੀਆਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲੇਖ 341/342 ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਚੱਕਰਵਾਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੇਖ 16(4) ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾ ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ/ਐਕਟਮੈਂਟ ਦੁਆਰਾ ਬਲਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 166 ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਇੱਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਨਾਲ ਸੁਸੰਗਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਲੇਖ 16(4) ਅਧੀਨ ਸਮਰੱਥਨ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗਾਂ ਜਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਜ/ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਰਾਜ ਦੇ ਭੌਗੋਲਿਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਹਨ ਅਤੇ ਪਰੇ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਜ ਲਈ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਕਿਸੇ ਵਰਗ/ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦਾ ਲਾਭ ਵਿਸਥਾਰਿਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਕੇਂਦਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬਲ ਕਰੇ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਜ ਲਈ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸੂਚੀਆਂ ਦੇ ਸੋਧ ਲਈ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਰਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕਪਾਸ਼ੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 16(4) ਦੀ ਕਸੌਟੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਰਾਜਕਤਾ ਦਾ ਸੰਭਵ ਟਰਿਗਰ ਬਿੰਦੂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

35. ਐਸ. ਪੁਸ਼ਪਾ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਹੁਣ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਸ. ਪੁਸ਼ਪਾ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੇਂਦਰ/ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਇੱਕ ਰਾਜ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾਪਣ ਪਾਇਆ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 239 ਅਤੇ 239ਏ; ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ, 1897 ਦੀ ਧਾਰਾ 3(8) ਜੋ 'ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ' ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1963 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

"14. ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ (ਪੁਡੁਚੇਰੀ ਦਾ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ) ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਾਸ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਮ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਹੋਰ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ (ਪੁਡੁਚੇਰੀ ਦਾ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ) ਜਦੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 239 ਅਧੀਨ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਕੇਂਦਰੀ

ਸਰਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।"

36. ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਉਕਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ/ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 16ਵੀਂ$_{SUPERSCRIPT}$ ਫਰਵਰੀ, 1974 ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੁਡੁਚੇਰੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਗਏ ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਰ ਮਿਤੀ 6ਵੀਂ$_{SUPERSCRIPT}$ ਅਕਤੂਬਰ, 1995 ਨੂੰ ਇਸੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

37. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਤਿੰਨ (03) ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਰਾਜਾਂ ਯਾਨੀ ਭਾਗ 'ਏ', ਭਾਗ 'ਬੀ' ਅਤੇ

ਐਚ ਭਾਗ 'ਸੀ' ਰਾਜਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਰਾਜਾਂ ਦਾ ਮੁੜ ਸੰਗਠਨ ਐਕਟ, 1956 ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਸੱਤਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1956 ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ; ਮੌਜੂਦਾ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰਫਲ ਅਤੇ ਸਰਹੱਦਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਅਤੇ ਤਿੰਨ (03) ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਜੋਂ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕਰਕੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਬਦਲਾਅ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1963 ਨੂੰ ਕੁਝ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਵੇਰਵੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ (ਪੁਡੁਚੇਰੀ ਦੇ ਇਲਾਵਾ), ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਖੁਦ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਈ ਰਾਜ ਸੰਗਠਨ ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਪਾਸਿੰਗ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੂਰੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਇੱਕੋ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਜੋ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਇਲਾਵਾ।

38. ਦਿੱਲੀ, ਜੋ ਕਿ ਮੂਲ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ, ਨੂੰ "ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ" ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਇਹ ਬਦਲਾਅ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਉਨੱਠਵਾਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1991 ਦੁਆਰਾ 1 ਫਰਵਰੀ, 1992 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ VIII ਵਿੱਚ ਲੇਖ 239-ਏਏ ਦਾ ਸਮਾਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (ਅਰਥਾਤ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ)। ਲੇਖ 239-ਏਏ(3)(ਅ) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਜਾਂ ਸਮਾਨ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ (ਅਰਥਾਤ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸੱਤਵੇਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ II ਅਤੇ ਸੂਚੀ III) ਕੁਝ ਅਪਵਾਦਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ। ਇੱਥੇ ਹੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰ ਅਰਥਾਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖਾਸ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੂਚੀ II ਅਤੇ ਸੂਚੀ III ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਉੱਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀਮਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਅੱਜ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰ ਪੁੱਡੂਚੇਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਓਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦੀ ਐਕਟ ਅਰਥਾਤ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1963 ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਵਰਣਨ ਸਿਰਫ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਲੇਖ 239ਏਏ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਖਾਸ ਦਰਜਾ/ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪੈ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਉੱਠਦਾ।

39. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੇਪਟ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ 14 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਸਹੀਅਤ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈ ਸਕਦੀ। ਜਵਾਬ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਦਾ ਹੱਲ ਇੱਕ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ।

40. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸੰਘੀ ਪ੍ਰਕ□ਤੀ ਦੋ ਮੁੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਹਨ, ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਵਿਭਾਜਨ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਘਟਕ ਰਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਦੂਜੀ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਜ਼ਿਆਦਾ

ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ, ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਜੋ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ XIV ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

41. ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਡਾ. ਡੀ.ਡੀ. ਬਾਸੂ ਦੁਆਰਾ "ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ" ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਡਾ. ਡੀ.ਡੀ. ਬਾਸੂ ਅਨੁਸਾਰ, "ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਕੋਲ ਆਪਣੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਨ, (ਵੇਖੋ ਸੂਚੀ I ਦੀ ਐਂਟਰੀ 70 ਅਤੇ ਸੂਚੀ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 41) ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਪਸ਼ਟ ਵਿਭਾਜਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਯੂ.ਐਸ.ਏ. ਵਿੱਚ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਰਾਜ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੇਂਦਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਵੀ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਰਾਜ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੰਘੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਨ, ਕੁਝ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਸੰਘੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਆਮ ਹਨ।"

ਭਾਰਤੀ ਸੰਘੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਆਯੋਜਨ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

ਅਖਿਲ ਭਾਰਤੀ ਸੇਵਾਵਾਂ

ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ

ਕੇਂਦਰੀ ਸਕੱਤਰੀਅਤ ਸੇਵਾਵਾਂ*

ਰਾਜ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ

ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ

42. ਰਾਜ ਪੱਧਰ 'ਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਡਾ. ਡੀ.ਡੀ. ਬਾਸੂ ਦੱਸਦੇ ਹਨ, "ਰਾਜ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਰਫ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹੀ ਹਨ, ਸੰਘੀ ਵਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵੰਡ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਿਆਇਕ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ, ਮੈਡੀਕਲ, ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ, ਪੁਲਿਸ, ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਖਾਸ ਕੰਟਰੋਲ ਹੇਠ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਉਸ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹਨ ਜਿਸ ਵਲੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਤਿਨਿਧੀਤਵ ਤੇ ਨਾ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ।" ਇਹ ਰਾਜ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਜੰਗਲਾਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਆਦਿ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। (ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੇਵਾ (ਐਚ.ਪੀ.ਏ.ਐਸ.) ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੇਵਾ ਹੈ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਜੰਗਲਾਤ ਸੇਵਾ (ਐਚ.ਪੀ.ਐਫ.ਐਸ.) ਵੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਭਰਤੀ ਰਾਜ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਜ ਦੀ ਰਾਜ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਤਬਾਦਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੇਵਲ ਉਸ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਨਿਯੁਕਤ ਹਨ। ਇਹ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਚ.ਪੀ.ਏ.ਐਸ., ਐਚ.ਪੀ.ਐਫ.ਐਸ.) ਸੁਵਿਧਾ ਲਈ, ਇੱਕ ਰਾਜ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਸੇਵਾਵਾਂ/ਉੱਚ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਜੋਂ ਸੱਦੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉੱਚ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹੋਰ ਵੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਨ ਜੋ, ਫਿਰ ਸੁਵਿਧਾ ਲਈ, ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ/ਨਿਮਨ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਵਜੋਂ ਸੱਦੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟਾਂ ਕਲਰਕਾਂ, ਸਕੂਲ ਅਧਿਆਪਕਾਂ; ਡਰਾਈਵਰਾਂ, ਅਟੈਂਡੈਂਟਾਂ, ਸਫਾਈ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ, ਆਦਿ ਵਰਗੀਆਂ ਹਨ। ਅਧੀਨ ਸੇਵਕਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਲਈ, ਰਾਜਾਂ ਕੋਲ ਰਾਜ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਹਨ।

43. ਕੇਂਦਰੀ ਪੱਧਰ ਤੇ, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਕੰਮ – (1) ਅਖਿਲ ਭਾਰਤੀ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਅਨੁਚਿੱਤ 312 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ); (2) ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪਰ ਅਨੁਚਿੱਤ 309 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਵਿਧਾਨਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹਨ)। ਇਹ ਮੁੜ ਉੱਚ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਚੋਣ/ਭਰਤੀ ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਅਖਿਲ ਭਾਰਤੀ ਸੇਵਾਵਾਂ

ਤਿੰਨ ਅਖਿਲ ਭਾਰਤੀ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਏ.ਆਈ.ਐਸ.) ਹਨ – (ਅ) ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੇਵਾ (ਆਈ.ਏ.ਐਸ.); (ਬ) ਭਾਰਤੀ ਜੰਗਲਾਤ ਸੇਵਾ (ਆਈ.ਐਫ.ਓ.ਐਸ.); (ਸੀ) ਭਾਰਤੀ ਪੁਲਿਸ ਸੇਵਾ (ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ.)। ਏ.ਆਈ.ਐਸ. ਬਾਰੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਡਾ. ਡੀ.ਡੀ. ਬਾਸੂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਏ.ਆਈ.ਐਸ. ਦੀ ਖਾਸੀਅਤ ਕੇਂਦਰੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ –

(ਅ) ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾ ਸ਼ਰਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਤੈਅ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ " ਏ ਦੋਵੇਂ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕੇਂਦਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ।

(b) ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਬਰਖਾਸਤਗੀ, ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਜਬਰੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ, ਜੋ ਕੇਵਲ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

(c) ਇਕ ਅਰਥ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸਾਧਾਰਣ ਸੰਘੀ ਮਿਸਾਲ ਤੋਂ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਹੈ ਜਿਹੋ ਜੇ ਇਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਧੀਨ ਰਣਨੀਤਕ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਉੱਚ ਕੋਟੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਭਰਨਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਯੂ.ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਰਾਹੀਂ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਡਿਪਟੀ ਕਲੈਕਟਰ ਰਾਜ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤਿਰਿਕਤ ਕਲੈਕਟਰ ਅਤੇ ਕਲੈਕਟਰ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੇਵਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਏ.ਆਈ.ਐਸ. ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਘੀ ਵਿਭਾਜਨ ਨੂੰ ਤੋੜਦੀ ਹੈ ਜਿਹੋ ਜੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਰਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਏਜੰਟ ਏ.ਆਈ.ਐਸ. ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਗਲਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਏ.ਆਈ.ਐਸ. ਕੇਵਲ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੋਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਰਾਜ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਏ.ਆਈ.ਐਸ. ਅਤੇ ਰਾਜ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਕੇਵਲ ਮੱਧਮ ਅਤੇ ਅਧੀਨ ਪੱਧਰਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰਦੇ ਹਨ।

(d) ਹਾਲਾਂਕਿ ਏ.ਆਈ.ਐਸ. ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਮੁਕਾਬਲਾਤਮਕ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਰਾਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕੁਝ ਅਨੁਪਾਤ ਰਾਜ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤਰੱਕੀ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

(e) ਹਾਲਾਂਕਿ, ਏ.ਆਈ.ਐਸ. ਦਾ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਭਰਤੀ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਵੱਧ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ, ਤਕਨੀਕੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਰਾਜ ਕੈਡਰ ਜਾਂ ਜੋਇੰਟ ਕੈਡਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਉੱਥੇ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ।

(f) ਫਿਰ ਵੀ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਰਾਜ ਅਧੀਨ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ, ਏ.ਆਈ.ਐਸ. ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਰਾਜ ਦੇ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਜਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸਕੱਤਰੇਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ। ਅਤੇ ਸਕੱਤਰੇਤ ਅਤੇ ਜਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਲਗਾਤਾਰ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਕੱਤਰੇਤਾਂ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।"

44. ਇਸ ਲਈ, ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਆਮ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ

ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਨਾਲ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੇਂਦਰ ਦੁਆਰਾ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜ ਕੈਡਰਾਂ ਅਧੀਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। "ਇਹ ਆਰਟੀਕਲ 312(1) ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਏ.ਆਈ.ਐਸ. ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਆਮ ਹਨ। ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੇਵਾ ਲਈ ਕੇਵਲ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਇੱਕ ਕੈਡਰ ਹੈ, ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੇਵਾ (ਕੈਡਰ) ਨਿਯਮ, 1954 ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸੇਵਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਕੈਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਹਰ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੇਵਾ ਦਾ, ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਰਾਜ ਦੇ ਕੈਡਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।"

45. ਕਈ ਰਾਜ ਕੈਡਰ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਿਹਾਰ ਕੈਡਰ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਕੈਡਰ ਅਤੇ ਜੌਇੰਟ ਕੈਡਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਏ.ਜੀ.ਐਮ.ਯੂ.ਟੀ. (ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ + ਗੋਆ + ਮਿਜ਼ੋਰਮ + ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ)। ਇਹ ਅਧਿਕਾਰੀ ਆਪਣੇ ਆਵੰਟਿਤ ਕੈਡਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੱਕ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਰਾਜ ਕੈਡਰ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਰਾਜ ਕੈਡਰ ਵਿੱਚ ਤਬਾਦਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਰਾਜ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਦੋਵਾਂ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

46. ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ, ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦਾ ਹਲਫਨਾਮਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਏ.ਆਈ.ਐਸ. ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ, "ਇਹਨਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਏ.ਆਈ.ਐਸ.) ਦੀਆਂ ਸੇਵਾ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਹਦਾਇਤਾਂ, ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 309 ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਐਕਟ ਆਦਿ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਦੁਆਰਾ ਡੀ.ਓ.ਪੀ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੁਝ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਹੋਰ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲਾ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. 'ਤੇ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਤ & ਜਲਵਾਯੂ ਬਦਲਾਅ ਮੰਤਰਾਲਾ ਆਈ.ਐਫ.ਓ.ਐਸ. 'ਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤਰ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਕੈਡਰ ਆਵੰਟਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਕੇਂਦਰ ਜਾਂ ਰਾਜ, ਜੋ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਵੰਟਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਯੂਨੀਅਨ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਜਿਸ ਕੋਲ ਲੋੜੀਂਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਭਰਤੀ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ।" ਨਿਯੁਕਤੀ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਏ.ਆਈ.ਐਸ. ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਕੇਂਦਰ, ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੈਡਰ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਕੇਤ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸੇਵਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਚੋਣ 'ਤੇ ਹੀ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੈਡਰ ਆਵੰਟਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮੈਰਿਟ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪਸੰਦਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਚੋਣ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ 25 ਰਾਜਾਂ ਜਾਂ 7 ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦਿੱਲੀ; ਪੁੱਡੂਚੇਰੀ; ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ; ਦਮਨ & ਦੀਉ; ਦਾਦਰਾ & ਨਗਰ ਹਵੇਲੀ; ਅੰਡਮਾਨ & ਨਿਕੋਬਾਰ; ਲੱਕਸ਼ਦੀਪ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਗੋਆ ਅਤੇ ਮਿਜ਼ੋਰਮ ਦੇ ਰਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਵੰਟਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

47. ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਡਾ. ਡੀ.ਡੀ. ਬਸੂ ਦੱਸਦੇ ਹਨ, "ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ.), ਡਾਕ ਅਤੇ ਤਾਰ, ਕਸਟਮ ਅਤੇ ਐਕਸਾਈਜ਼, ਆਮਦਨ ਕਰ ਵਰਗੇ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਉਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਨ ਜੋ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ ਜੋ ਅਜੇ ਤੱਕ ਅਖਿਲ ਭਾਰਤੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੇਠ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹੋਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਨ ਜੋ ਸਿਰਫ ਕੇਂਦਰੀ ਸਕੱਤਰਾਲਾ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਜੋ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਲਈ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਕੱਤਰਾਲਾ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਲਾਸ I, II, III, IV, (ਈ- ਗਰੁੱਪ ਏ, ਬੀ, ਸੀ, ਡੀ) ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ

ਈ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਰੈਂਕ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ... ਕੇਂਦਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਾਦਲਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤਿਨਿਯੁਕਤੀ ਉੱਤੇ ਵੀ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਸਥਿਤ ਹਨ।"

ਸਾਨੂੰ ਜੋ ਹੋਰ ਜੋੜਨਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਿਰਫ ਕੇਂਦਰ/ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਸੰਬੰਧਤ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਵਰਗੀਕਰਨ, ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਅਪੀਲ) ਨਿਯਮ, 1965 [ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ. ਨਿਯਮ, 1965] (ਅਨੁਚਛੇਦ 309 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ) ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਸਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮ ਹਨ। ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ. ਨਿਯਮ, 1965 ਦਾ ਨਿਯਮ 4 ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚਾਰ ਕਿਸਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਗੀਕ□ਤ ਕਰਦਾ ਹੈ –

ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਗਰੁੱਪ ਏ (ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ 45 ਸੇਵਾਵਾਂ);NONE

ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਗਰੁੱਪ ਬੀ (ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ 33 ਸੇਵਾਵਾਂ);NONE

ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਗਰੁੱਪ ਸੀ (ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ 5 ਸੇਵਾਵਾਂ);NONE

ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਗਰੁੱਪ ਡੀ (ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ 1 ਸੇਵਾਵਾਂ)"।NONE

48. NONEਸੀ.ਸੀ.ਐਸ. ਗਰੁੱਪ-ਏ:

ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦੀ ਹਲਫਨਾਮਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, "ਗਰੁੱਪ ਏ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਯੂ.ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਭਰਤੀ ਮੁੜ ਅਖਿਲ ਭਾਰਤੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ 45 ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਅਤੇ ਚੌੜਾਈ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ (ਯੂ.ਟੀ.) ਦੇ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਗਰੁੱਪ ਏ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਕੈਡਰ ਕੰਟਰੋਲਿੰਗ ਅਥਾਰਟੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਪਹਿਲੀ ਸੇਵਾ ਪੁਰਾਤਤਵ ਸੇਵਾ ਹੈ, ਕੈਡਰ ਕੰਟਰੋਲਿੰਗ ਅਥਾਰਟੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਮੰਤਰਾਲਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਉਦਾਹਰਨ, 12ਵੀਂ ਸੇਵਾ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਸੇਵਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਦੇਸ਼ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੈ। ਨੰਬਰ 16 ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਸਵ ਸੇਵਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਯੂ.ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਕੇਂਦਰੀ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭਰਤੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਵੰਟਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਵੀ ਮੰਤਰਾਲਾ ਇਸ ਗਰੁੱਪ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਲਈ ਭਰਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਯੂ.ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਬੇਨਤੀ ਭੇਜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਯੂ.ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਅਨੁਸਾਰ ਗਰੁੱਪ ਏ ਵਿੱਚ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪਲਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ। ਡੀ.ਓ.ਪੀ.ਟੀ. ਸਾਰੀਆਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਨਿਯਮਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨੋਡਲ ਮੰਤਰਾਲਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਿਜਨਸ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਆਵੰਟਨ ਅਨੁਸਾਰ। ਸੇਵਾ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਹਰ ਕਰਮਚਾਰੀ ਏ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਖਿਲ ਭਾਰਤੀ ਤਬਾਦਲਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਇਕ ਉੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਦੇਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਗਰੁੱਪ 4 ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਅਤੇ ਚੌੜਾਈ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਦਫਤਰ ਹੈ। ਗਰੁੱਪ ਏ ਸੇਵਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ. ਨਿਯਮ 1965 ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਆਚਰਣ) ਨਿਯਮ 1972; ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਪੈਨਸ਼ਨ) ਨਿਯਮ 1972 ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਸਿਤ ਹਨ।"

49. ਸੀਸੀਐਸ ਗਰੁੱਪ ਬੀ:

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, 33 ਗਰੁੱਪ ਬੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ, ਨੰਬਰ 28 ਅਤੇ ਨੰਬਰ 29 ਤੇ ਸੂਚੀਬੱਧ 'ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਅੰਡਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਦ੍ਵੀਪ ਸਮੂਹ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ' ਜਿਸਨੂੰ 'ਡੈਨਿਕਸ' ਅਤੇ 'ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਅੰਡਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਦ੍ਵੀਪ ਸਮੂਹ ਪੁਲਿਸ ਸੇਵਾ' (ਗ੍ਰੁਡ II) ਜਿਸਨੂੰ 'ਡੈਨਿਪਸ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਪੜ੍ਯਾਅ ਤੇ ਅਸੀਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵੀ ਵੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸੇਵਾਵਾਂ

50. ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ (ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲਾ) ਨੇ 6ਵੇਂ$_{SUPERSCRIPT}$ ਅਗਸਤ, 2003 ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਰਾਹੀਂ, ਅਤੇ ਅਨੁਚਿੱਤ 309 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ, ਅੰਡਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਦ੍ਵੀਪ ਸਮੂਹ, ਲੱਕਸ਼ਦੀਪ, ਦਮਨ ਅਤੇ ਦੀਵ ਅਤੇ ਦਾਦਰਾ ਅਤੇ ਨਗਰ ਹਵੇਲੀ (ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ) ਨਿਯਮ, 2003 [ਡੈਨਿਕਸ ਨਿਯਮ, 2003] ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ, ਅੰਡਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਦ੍ਵੀਪ ਸਮੂਹ, ਲੱਕਸ਼ਦੀਪ, ਦਮਨ ਅਤੇ ਦੀਵ ਅਤੇ ਦਾਦਰਾ ਅਤੇ ਨਗਰ ਹਵੇਲੀ (ਪੁਲਿਸ ਸੇਵਾ) ਨਿਯਮ, 2003 [ਡੈਨਿਪਸ ਨਿਯਮ, 2003] ਨੂੰ ਅਧਿਨਿਯਮਿਤ ਕੀਤਾ।

51. DANICS/DANIPS ਨਿਯਮ, 2003 ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ:-

'ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ - ਅੰਡੇਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਟਾਪੂ; ਲਕਸ਼ਦੀਪ; ਦਮਨ ਅਤੇ ਦਿਉ; ਦਾਦਰਾ ਅਤੇ ਨਗਰ ਹਵੇਲੀ [ਨਿਯਮ 2(a) ਅਧੀਨ]

'ਕਮਿਸ਼ਨ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਯੂਨੀਅਨ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਹੈ [ਨਿਯਮ 2(h) ਦੇ ਅਧੀਨ]।

ਡੈਨਿਕਸ/ਡੈਨਿਪਸ ਨਿਯਮ, 2003 ਨੇ ਪਰਿਭਾਸਿਤ ਕੀਤਾ:- 'ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ' ਦਾ ਅਰਥ ਉਹੀ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਚਿੱਤ 366(24) ਅਤੇ 366(25) [ਨਿਯਮ 2(n) ਅਧੀਨ] ਦੁਆਰਾ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

DANICS/DANIPS ਨਿਯਮ, 2003, ਅੱਗੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੋਸਟਾਂ ਜੂਨੀਅਰ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਗ੍ਰੇਡ-1, ਜੂਨੀਅਰ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਗ੍ਰੇਡ-2, ਚੋਣ ਗ੍ਰੇਡ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਗਰੁੱਪ ਏ) ਹੋਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਦਾਖਲਾ ਗ੍ਰੇਡ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਗਰੁੱਪ ਬੀ) [ਨਿਯਮ 3] ਹੋਵੇਗੀ। ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ DANICS/DANIPS ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਭਰੇ ਜਾਣਗੇ UPSC [ਨਿਯਮ 7] ਦੁਆਰਾ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰੀਖਿਆ। DANICS ਦਾ ਹਰ ਮੈਂਬਰ/ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ DANIPS ਇੱਕ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ post18 ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਅਧੀਨ [ਨਿਯਮ 12]। ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ, ਏ DANICS/DANIPS ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਪੋਸਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ [ਨਿਯਮ 12]। ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ, ਉਮਰ-ਸੀਮਾ ਵਿੱਚ ਛੋਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹੋਰ ਰਿਆਇਤਾਂ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ, ਹੋਰ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ [ਨਿਯਮ 17: ਸੇਵਿੰਗ ਧਾਰਾ]। DANICS ਅਤੇ DANIPS ਲਈ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਤਾਕਤ ਵਿੱਚ ਹੈ DANICS/DANIPS ਨਿਯਮ, 2003 (ਲਗਭਗ 398 DANICS; ਲਗਭਗ 355 DANIPS)।

52. ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ, DANICS ਅਤੇ DANIPS ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ 'ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸੇਵਾਵਾਂ'19 ਹਨ। ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, "...ਸੀਰੀਅਲ 28 ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ 29 (ਸੀਸੀਐਸ ਨਿਯਮਾਂ, 1965 ਲਈ), ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਯੂਨੀਅਨ ਹੈ ਟੈਰੀਟਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਜੋ DANICS ਅਤੇ DANIPS ਵਜੋਂ ਜਾਣੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ"। ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ, ਅੱਗੇ, ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ, "DANICS/DANIPS ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਤਾਇਨਾਤ ਹਨ; ਅੰਡੇਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਟਾਪੂ; ਲਕਸ਼ਦੀਪ; ਦਮਨ ਅਤੇ ਦਿਉ; ਦਾਦਰਾ ਅਤੇ ਨਗਰ ਹਵੇਲੀ। ਲਈ ਸਾਰੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਗਰੁੱਪ ਬੀ ਦੀਆਂ ਇਹ ਪੋਸਟਾਂ ਆਮ ਹਨ। ਉਹ ਕੇਂਦਰੀਕ੍ਰਿਤ ਵੀ ਹਨ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਹੈ ਮਾਮਲੇ (ਸੰਯੁਕਤ ਸਕੱਤਰ)। ਇਹਨਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਭਰਤੀ ਲਈ, ਇਹ ਹੈ

53. ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੌਰਾਨ, ਬਿਨੈਕਾਰ ਆਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਹੋਣ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕੇਵਲ ਅੰਕਾਂ ਅਤੇ ਰੈਂਕਿੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਹੁੰਦਾ

ਹੈ ਕਿ ਅੰਤ ਵਿੱਚ AIS; CCS ਗਰੁੱਪ ਏ; CCS ਗਰੁੱਪ ਬੀ ਨੂੰ ਆਵੰਟਨ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ UPSC ਭਰਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਵਾਭਾਵਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਖਿਲ ਭਾਰਤੀ ਭਰਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਆਰਕਸ਼ਿਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਮੰਗਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

CCS ਗਰੁੱਪ C:

54. ਅਧੀਨ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇਹ ਗਰੁੱਪ 'ਸੀ' ਅਸਾਮੀਆਂ ਹਨ। ਵਿੱਚ ਸੀਸੀਐਸ ਨਿਯਮ, 1965 ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ, ਅਜਿਹੀਆਂ 5 ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਨ। ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ, “ਇਹ ਪੋਸਟਾਂ, ਹੁਣ ਤੱਕ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਦੁਆਰਾ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਸਟਾਫ ਸਿਲੈਕਸ਼ਨ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਜੋ ਕਿ ਭਰਤੀ ਏਜੰਸੀ ਹੈ ਡੀਓਪੀਟੀ ਅਧੀਨ)। CCS ਗਰੁੱਪ C ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ CCS ਗਰੁੱਪ B. ਇਸ ਗਰੁੱਪ ਵਿੱਚ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਭਰਤੀ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੰਗ। ਇਹ ਮੰਗਾਂ, ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ, ਸਟਾਫ ਸਿਲੈਕਸ਼ਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਹਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਚੋਣ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਤਬਾਦਲੇ ਲਈ ਕੰਮ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

55. ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ. ਗਰੁੱਪ ਡੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਅਧੀਨ ਅਸਾਮੀਆਂ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹ ਹਨ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਕਲਾਸ IV ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਹੁਣ ਮਲਟੀ ਟਾਸਕਿੰਗ ਸਟਾਫ ਵਜੋਂ ਸੰਦਰਭਿਤ ਹਨ। ਹਾਲ ਦੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਕੇਂਦਰੀ ਪੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਭਰਤੀ ਖਿਲਾਫ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਵੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਗਰੁੱਪ ਸੀ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਹੁਣ ਇਹ ਇੱਕ ਗਾਇਬ ਹੋ ਰਹੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਹੈ।"

56. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਤੋਂ ਜੋ ਵਿਸ਼ਾਲ ਤਸਵੀਰ ਉਭਰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਹੈ (ਕੇਂਦਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ), ਚਾਹੇ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿਥੇ ਵੀ ਸਥਿਤ ਹੋਵੇ ਭਾਵ ਕਿ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੈਪੀਟਲ ਟੈਰੀਟਰੀ ਆਫ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਭੌਗੋਲਿਕ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਾਰੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਭਰਤੀ ਅਖਿਲ ਭਾਰਤੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਫਿਰ ਇੱਕ ਅਖਿਲ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਹੈ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ XIV (ਲੇਖ 341 ਅਤੇ 342) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਨਿਯਮ ਤੋਂ ਵਿਚਲਣ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਥੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗਹਿਰੀ ਜਾਂਚ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਸੰਘੀ ਰਾਜਨੀਤਿ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਡਾਂਚੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ।

ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੈਪੀਟਲ ਟੈਰੀਟਰੀ ਆਫ ਦਿੱਲੀ

57. ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੈਪੀਟਲ ਟੈਰੀਟਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ, 'ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮ, 1967' ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 3 ਦਾ ਅਸਰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"3. ਸੇਵਾ ਦਾ ਗਠਨ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਵਰਗੀਕਰਣ- (1) ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ, ਇੱਕ ਕੇਂਦਰੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(2) ਸੇਵਾ ਦੇ ਚਾਰ ਗ੍ਰੇਡ ਹੋਣਗੇ, ਭਾਵ— 566 ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰਿਪੋਰਟਸ [2018] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.

ਏ ਗ੍ਰੇਡ I
ਗ੍ਰੇਡ II
ਗ੍ਰੇਡ III
ਗ੍ਰੇਡ IV

(3) ਗ੍ਰੇਡ I ਵਿੱਚ ਅਸਾਮੀਆਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਅਸਾਮੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਕਲਾਸ II ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ' (ਗੈਜਟਿਡ) ਅਤੇ ਗ੍ਰੇਡ II, III ਅਤੇ IV ਵਿੱਚ ਉਹ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਅਸਾਮੀਆਂ ਗਰੁੱਪ 'ਸੀ' (ਨਾਨ-ਗੈਜਟਿਡ) ਹੋਣਗੀਆਂ।

(4) ਸੇਵਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਧਾਰਣ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਸੇਵਾ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗ੍ਰੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ।"

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਇਸ ਲਈ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਨ। ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਹਲਫਨਾਮਾ ਵੀ ਇਸ ਖਾਸੀਅਤ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ, "ਸੀਸੀਐਸ ਗਰੁੱਪ ਸੀ ਵਿੱਚ ਅਸਾਮੀਆਂ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ।ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਡੀਏਐਸਐਸ) ਅਤੇ ਸਟਾਫ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਭਰਤੀ ਏਜੰਸੀ ਦਿੱਲੀ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾ ਚੋਣ ਬੋਰਡ (ਡੀਐਸਐਸਐਸਬੀ) ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਗਰੁੱਪ ਬੀ (ਡੀਏਐਨਆਈਸੀਐਸ) ਲਈ ਫੀਡਰ ਕੈਡਰ ਹਨ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹਨ ਕਿ ਪੈਨ ਇੰਡੀਆ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।"

58. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਡੀਏਐਸਐਸ ਨਿਯਮ, 1967 ਅਤੇ ਸੀਸੀਐਸ ਨਿਯਮ, 1965 ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਇੱਕਜੁੱਟ ਪੜ੍ਹਾਈ, ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੈਪਿਟਲ ਟੈਰੀਟਰੀ ਆਫ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਨਰਲ ਕੇਂਦਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ, ਇਸੀ ਹਾਲਤ ਕਰਕੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ, "ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਗਰੁੱਪ ਬੀ (ਡੀਏਐਨਆਈਸੀਐਸ) ਲਈ ਫੀਡਰ ਕੈਡਰ ਹਨ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹਨ ਕਿ ਪੈਨ ਇੰਡੀਆ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।" 59. ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਕ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਡਾ. ਜਗਦੀਸ਼ ਸਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂਵਿਰੁੱਧ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ1$_{SUPERSCRIPT}$ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਜੋ ਅੱਜ, ਰਾਜਧਾਨੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਖਾਸ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਂਦਾ ਹੈ,

10."ਰਾਜਧਾਨੀ ਸ਼ਹਿਰ ਸਿਰਫ ਭਾਰਤ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਮਿਨੀਚਰਾਈਜ਼ਡ ਭਾਰਤ ਹੈ, ਇੱਕ ਤੱਥ ਜੋ ਅਕਸਰ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੁਆਰਾ ਭੁੱਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਖੇਤਰੀ ਘੱਟਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ। ਇਹ ਮੈਗਨੀਲੋਕੁਐਂਟ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਸਪੇਰ ਹੈ ਜਿਥੋਂ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸੇ ਇਸ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੂਰ-ਦੂਰਾਡੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਾਂਗ ਦੱਖਣ ਅਤੇ ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬ, ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ, ਘੱਟ ਅਤੇ ਅਸਥਿਰ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿੱਤ ਦੁਆਰਾ ਸਹਾਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਲਾਭ ਵੀ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਯੋਗ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸੰਬੰਧਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੀਮਤੀ ਪਹਿਲੂ ਹਨ ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਹੀ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਢਾਲਣ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਾਂਗੇ।"

xxx xxx xxx

56."ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਜੀਵਨਦਾਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਖ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਕੇ ਸਮਾਪਤੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ 'ਬਾਹਰੀ' ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਨੈਟਵਰਕ ਵਿੱਚ ਫਸੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਜੋ ਮਾਨਵਤਾ ਦੇ ਸੁੰਦਰ ਵਸਤਰ ਵਿੱਚ ਬੁਣੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਤਾਣਾ ਅਤੇ ਬਾਣਾ ਭਾਰਤ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਟਰ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਦਾ ਅਧਾਰਭੂਤ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਿਰੋਧੀ ਖਾਸੀਯਤ ਵਿੱਚ ਅੰਨ੍ਹਾ ਅਤੇ ਕੱਟੜ ਸਥਾਨਕ ਦੇਸ਼ਭਗਤੀ ਸਾਡੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਨਾਸ਼ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਜੇ ਘੋਰ ਅਨਿਆਇ, ਹਤਾਸ ਪਿੱਛੜੇਪਨ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਸਮਾਨਤਾ ਵਰਗੇ ਮਜਬੂਰੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਜਿਹੇ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਕੋਰਸ ਲਈ ਤਰਸਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਹੀ ਰਕਸ਼ਾਤਮਕ ਭੇਦਭਾਵ ਕਾਲਜ ਕੈਂਪਸਾਂ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਥਰਮਾਮੀਟਰ ਨਾ ਬਣੇ ਜੋ ਕੇਵਲ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯ ਦਬਾਅ ਨਾਲ ਉੱਚਾ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇੱਕ ਥਰਮੋਸਟੈਟ ਬਣੇ ਜੋ ਸਮੂਹਾਂ ਦੇ

ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਜਮੀਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਬਦਲਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਸੰਵਿਧਾਨ।"

60. "ਕੇਂਦਰੀ ਸੰਘ ਦੀ ਹਲਫਨਾਮਾ ਹੋਰ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੂਹਦਾ। ਨਾ ਹੀ ਹੋਰ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਏ ਸਮੱਗਰੀ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਚਰਚਾਵਾਂ ਅਤੇ ਤਦਨੁਸਾਰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਰੱਖਿਆ ਹੈ।

61. ਅਨੁਸਾਰ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸੰਦਰਭਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਨਿਯਮ ਸੰਘ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ।

62. ਉਪਰੋਕਤ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1085 ਦੇ 2013, 10081 ਦੇ 2014, 8141 ਦੇ 2014, 8802 ਦੇ 2012, 1086 ਦੇ 2013 ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਜੋ ਕਿ ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 36324 ਦੇ 2017 (ਦਿੱਲੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ) ਤੋਂ ਉਪਜੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਬੈਂਚ ਵੱਲ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਭੇਜਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਨੁਸਾਰ, ਅਸੀਂ ਕਿਹੇ ਗਏ ਅਪੀਲਾਂ (ਦਿੱਲੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ) ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਜਿਹੜੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 9935-9937 ਦੇ 2014 ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਯੂ.ਟੀ. ਦੇ ਅੰਡਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਆਈਲੈਂਡ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਮੁੱਦਾ ਉਚਿਤ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਇੱਥੇ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਰਯਾਪਤ ਅਤੇ ਕਾਫੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਆਰ. ਬਨੁਮਤੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ।

ਹਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼:-

ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਜਸਟਿਸ ਰੰਜਨ ਗੋਗੋਈ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ (30) ਅਤੇ (34) ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵਜਾਹਤਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

"ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਰਾਜ 'ਏ' ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਵਜੋਂ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੂਜੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਦਰਜਾ ਦਾ ਦਾਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਹ ਰਾਜ 'ਏ' ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਵਜੋਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਹੈ....."

.....ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਨੁਚਿੱਤ 16(4) ਅਧੀਨ ਇਨੇਬਲਿੰਗ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਉਹਨਾਂ ਵਰਗਾਂ ਜਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਜ/ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ..... ਉਸ ਰਾਜ/ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਭੌਗੋਲਿਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ।" (ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਮੈਂ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ)

ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ, ਮੈਂ ਪੈਰਾ (61) ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚੇ ਨਤੀਜੇ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ।

----ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਯਮ ਸੰਘ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ/ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ।"

ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫਾਂ (30) ਅਤੇ (34) ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚੇ ਨਤੀਜੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਲਈ ਅਤੇ ਪੈਰਾ (61) ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨਾਲ ਵੱਖਰੇ ਹੋਣ ਲਈ, ਮੈਂ ਆਪਣੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ।

2. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 16(4), 341(1) ਅਤੇ 342(1) ਅਧੀਨ ਅੰਤਰਕ੍ਰਿਆ ਅਤੇ ਬਾਤਚੀਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਅਤੇ ਹੱਦ ਨੂੰ ਸਟੇਟ ਆਫ ਉਤਰਾਂਚਲ ਬਨਾਮ ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ, (2010) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 794, ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:-

"13. ਲੇਖ 16(4), 341 ਅਤੇ 342 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸਬੰਧੀ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਵਾਲ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਉੱਠਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 341(1) ਜਾਂ ਲੇਖ 342(1) ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਕਿਸੇ ਪਿੱਛੜੇ ਵਰਗ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਯਾਪਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤ ਨਹੀਂ ਹਨ? ਲੇਖ 16(4), 341(1) ਅਤੇ 342(1) ਦੀ ਅੰਤਰਕ੍ਰਿਆ ਅਤੇ ਬਾਤਚੀਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਅਤੇ ਹੱਦ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ।"

3. ਭਾਰਤ ਦਾ ਖੇਤਰ:- ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਲੇਖ 1(1) ਐਲਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਹੈ, ਰਾਜਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਘ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਸੱਤਵੀਂ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1956 ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਲੇਖ 1 ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:-

I. ਸੰਘ ਦਾ ਨਾਮ ਅਤੇ ਖੇਤਰ।- (1) ਭਾਰਤ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਹੈ, ਰਾਜਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਘ ਹੋਵੇਗਾ।

(2) ਰਾਜ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣਗੇ।

(3) ਭਾਰਤ ਦਾ ਖੇਤਰਫਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ—

(a) ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰਫਲ;

(b) ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼; ਅਤੇ

(c) ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਖੇਤਰਫਲ ਜੋ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

4. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟ ਏ ਰਾਜ, ਪਾਰਟ ਬੀ ਰਾਜ, ਪਾਰਟ ਸੀ ਰਾਜ ਅਤੇ ਪਾਰਟ ਡੀ ਵਿੱਚ ਖੇਤਰਫਲ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ (ਸੱਤਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1956 ਦੁਆਰਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਬਦਲਾਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਿਸ ਨੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਮੁੜ ਸੰਗਠਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਮੁੜ ਸੰਗਠਨ ਐਕਟ, 1956 ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਜੋ ਚਾਰ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਸਨ ਉਹ ਦੋ ਕਿਸਮਾਂ ਵਿੱਚ ਘਟਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲੀ ਕਿਸਮ - ਪਾਰਟ ਏ ਅਤੇ ਪਾਰਟ ਬੀ ਰਾਜ ਇੱਕ ਵਰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਜਿਸਨੂੰ "ਰਾਜ" ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਦੂਜੀ ਕਿਸਮ ਉਹ ਖੇਤਰਫਲ ਸਨ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਰਟ ਸੀ ਅਤੇ ਪਾਰਟ ਡੀ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ; ਇਹ ਖੇਤਰਫਲ "ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼" ਕਿਹੇ ਗਏ। ਮੌਜੂਦਾ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਜੋੜਾਂ ਅਤੇ ਘਟਾਉਣਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਹੁਣ ਅਨੁਸੂਚੀ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਉੱਨੀ ਰਾਜ ਅਤੇ ਸੱਤ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਨ।

5. ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ "ਰਾਜ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ, 1897 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਨੁਚਛੇਦ 367 ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰੰਭ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ, ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ, 1897 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਵਿੱਚ ਕਲਾਜ਼ (58) ਵਿੱਚ "ਰਾਜ" ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ—

“3. (58) ‘ਰਾਜ', ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੋਵੇਗਾ ਇੱਕ ਪਾਰਟ ਏ ਰਾਜ, ਇੱਕ ਪਾਰਟ ਬੀ ਰਾਜ ਜਾਂ ਇੱਕ ਪਾਰਟ ਸੀ ਰਾਜ।”

(a) ਸੰਵਿਧਾਨ (ਸੱਤਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1956 ਦੇ ਆਰੰਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਪਾਰਟ ਏ ਰਾਜ, ਇੱਕ ਪਾਰਟ ਬੀ ਰਾਜ ਜਾਂ ਇੱਕ ਪਾਰਟ ਸੀ ਰਾਜ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੋਵੇਗਾ; ਅਤੇ (b) ਅਜਿਹੇ ਆਰੰਭ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਰਾਜ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।"

6. ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 366 ਦੀ ਧਾਰਾ (30) "ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰ" ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ:-

"366. (30) 'ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕੋਈ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰ ਜੋ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਕੋਈ ਹੋਰ ਖੇਤਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ।"

7. ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 366 ਦੀ ਧਾਰਾ (24) "ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ" ਅਤੇ ਧਾਰਾ (25) "ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ" ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਮਤਲਬ ਹੈ "ਅਜਿਹੀਆਂ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਜਨਜਾਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਜਨਜਾਤੀ ਜਾਂ ਜਨਜਾਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਭਾਗ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਜਨਜਾਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੇ ਸਮੂਹ ਜੋ ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 342 ਅਧੀਨ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ 'ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ' ਵਜੋਂ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।" ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 341(1) ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਾਜ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰੇ ਨਾਲ, ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 342(1) ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਇੱਕ ਰਾਜ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਜਨਜਾਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਜਨਜਾਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਭਾਗ ਜਾਂ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਉਸ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ 'ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ' ਵਜੋਂ ਮੰਨੇ ਜਾਣਗੇ।" ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 342(2) "ਸੰਸਦ ਨੂੰ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ, ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ 'ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ' ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਕੋਈ ਜਨਜਾਤੀ ਜਾਂ ਜਨਜਾਤੀ ਭਾਈਚਾਰਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਜਨਜਾਤੀ ਜਾਂ ਜਨਜਾਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਭਾਗ ਜਾਂ ਸਮੂਹ; ਪਰ ਉਪਰੋਕਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜੋ ਉਕਤ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਅਦ ਵਾਲੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।" ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 341(2) ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਉਚਿਤ ਸੋਧ ਨਾਲ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 341(1) ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅੰਤਿਮ ਅਤੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂ ਘਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੁਕਮ ਹੈ ਕਿ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਜਨਜਾਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਜਨਜਾਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਭਾਗ ਜਾਂ ਸਮੂਹ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ, ਗਵਰਨਰ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਹਨ,

8.ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੀ ਯੋਗ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਹਨ ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 341(1) ਅਤੇ ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 342(1) ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਚਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ। ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 338, 341 ਅਤੇ 342 ਦੀ ਸੰਯੁਕਤ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ-

a) ਕੇਵਲ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੀ ਜਾਤੀਆਂ/ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਕਬੀਲਿਆਂ ਵਜੋਂ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਐਲਾਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦਰਸਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਐਸ.ਸੀ./ਐਸ.ਟੀ. ਵਜੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅੰਤਿਮ ਅਤੇ ਸਮਪੂਰਣ ਹੋਵੇਗਾ।

b) ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 341 ਅਤੇ 342 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋ

ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੰਸਦ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਕਬੀਲੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਸੀਮਿਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਛੱਡ ਕੇ, ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ1SUPERSCRIPT।

9. ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 341(1) ਅਤੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 342(1) ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਤੀ/ਨਸਲ ਜਾਂ ਗਰੁੱਪ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਾ ਵਜੋਂ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਰਤ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਦਿਆਂ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਨਾ ਕੇਵਲ ਜਾਤੀਆਂ, ਨਸਲਾਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਜਾਂ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਨਿਰਧਾਰਣ ਨੂੰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਜਾਤੀ/ਨਸਲ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸੀਮਿਤ ਹੈ; ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਕਿਸੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤਹਿਸੀਲ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ। ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਿੱਖਿਆਤਮਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਪਿੱਛੜਾਪਣ, ਨਸਲਾਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦਾ ਸਾਰੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਕਬੀਲੇ ਜਾਂ ਵਰਗ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਜਾਂ ਪਿੱਛੜੇ ਵਰਗਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਉਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤੇ ਜਾਂਦੇ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕਠਨਾਈਆਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਹੱਦ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗੀ। ਇਹ ਦੂਜੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਹਿਜਰਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

10. ਜਦੋਂ ਵੀ ਰਾਜਾਂ ਦਾ ਮੁੜ ਗਠਨ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਸੰਸਦ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਨੁਚਛੇਦ 341(2) ਅਤੇ 342(2) ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਤੀਆਂ/ਕਬੀਲਿਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਮੁੜ ਗਠਿਤ ਰਾਜਾਂ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ (ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼) ਆਦੇਸ਼, ਇਹ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰਾਜਾਂ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਰਕਸ਼ਣ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਤਾਰ ਦੇਣਾ ਸੀ ਜਾਤੀਆਂ, ਨਸਲਾਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖਿਤ ਹਨ।

11. ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਜਿਸ ਨੇ ਜਾਤੀਆਂ/ਨਸਲਾਂ, ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੂੰ 'ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਾ' ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਜਾਂ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਦੋਹਰ ਜਾਤੀ ਚਮਾਰ ਜਾਤੀ ਦੀ ਇੱਕ ਉਪ-ਜਾਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਭੈਯਾ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਹਰੀਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਏਅਰ 1965 ਐਸ.ਸੀ. 1557 ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਆਇਆ, ਜਿਥੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਕਿ ਕੀ ਦੋਹਰ ਜਾਤੀ ਚਮਾਰ ਜਾਤੀ ਦੀ ਇੱਕ ਉਪ-ਜਾਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਭੈਯਾ ਲਾਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ "...ਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 341(1) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਸੋਧ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਰਤ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਜਾਂਚ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਾਤੀਆਂ, ਨਸਲਾਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ; ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਕਰਦਿਆਂ..." ਅਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਜਾਤੀਆਂ, ਨਸਲਾਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਜਾਂ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਭੈਯਾ ਲਾਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਹੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 341(2) ਅਤੇ 342(2) ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

12. ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ (ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ) ਆਦੇਸ਼ 1950:- ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ) ਆਦੇਸ਼ 1950 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। 1950 ਅਤੇ 1951 ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ) ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ:-

"2. ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਜਾਤੀਆਂ, ਨਸਲਾਂ, ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਜਾਂ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਜਾਂ ਗਰੁੱਪਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ [ਭਾਗਾਂ ਤੋਂ XXVI] ਤੱਕ, ਉਹ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਹ ਭਾਗ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਲਈ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਵਜੋਂ ਮੰਨੇ ਜਾਣਗੇ।"

1950 ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸੂਚਨਾ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦਾ ਹੁਕਮ), ਸੋਧ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1956, (ਅਧਿਨਿਯਮ ਨੰਬਰ 63 ਦੇ 1956) ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਕ ਹੋਰ ਸੋਧ ਅਧਿਨਿਯਮ 1976 ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਦੋਂ ਸੰਸਦ ਨੇ ਬੰਬਈ, ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਉੱਤਰਾਖੰਡ, ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਝਾਰਖੰਡ ਵਰਗੇ ਰਾਜਾਂ ਦਾ ਮੁੜ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਧਿਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਸੋਧਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਇਹ ਸਾਰੇ ਸੰਸਦੀ ਅਧਿਨਿਯਮ ਸਨ। ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸੂਚਨਾ, ਸੰਵਿਧਾਨ (ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ (ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼) ਆਦੇਸ਼, 1951 ਦਿੱਲੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਦਮਨ ਅਤੇ ਦੀਵ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਨਵੇਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੁੱਡੂਚੇਰੀ, ਸਿੱਕਮ, ਗੋਆ, ਦਮਨ ਅਤੇ ਦੀਵ, ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਮਿਜ਼ੋਰਮ ਬਣਾਏ ਗਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਵੇਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਬਣਾਏ ਗਏ।

113. ਸੰਵਿਧਾਨ (ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ) ਆਰਡਰ, 19502 :- ਦੀ ਧਾਰਾ 342 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ, ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲਾਂ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬਣਾਇਆ (ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ) ਆਰਡਰ, 1950, ਕਬੀਲਿਆਂ ਜਾਂ ਫਿਰਕਿਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਆਰਡਰ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਆਰਡਰ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1976 (1976 ਦਾ ਐਕਟ ਨੰ. 108), ਸੰਵਿਧਾਨ (ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ) ਆਰਡਰ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1991 (1991 ਦਾ 16), ਸੰਵਿਧਾਨ (ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ) ਆਰਡਰ (ਦੂਜੀ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1991 (1991 ਦਾ 39), ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2002 (2002 ਦਾ 32), ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਆਦੇਸ਼ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2002 (2003 ਦਾ 10), ਸੰਵਿਧਾਨ (ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ) ਆਰਡਰ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2003 (47 ਦਾ 2003), ਸੰਵਿਧਾਨ (ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ) ਆਰਡਰ (ਸੋਧ) ਐਕਟ 2006 (2006 ਦਾ 48), ਸੰਵਿਧਾਨ (ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ) ਆਰਡਰ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2008 (2008 ਦਾ 14) ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ) ਯੂਨੀਅਨ ਟੈਰੀਟਰੀਜ਼ ਆਰਡਰ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2008 (2009 ਦਾ 2)। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ ਸੋਧਿਆ ਹੋਇਆ, ਇਹ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਅਸਾਮ, ਬਿਹਾਰ, ਗੁਜਰਾਤ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਕਰਨਾਟਕ, ਕੇਰਲਾ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ, ਮਣੀਪੁਰ, ਮੇਘਾਲਿਆ, ਉੜੀਸਾ, ਰਾਜਸਥਾਨ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ, ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ।

14. ਆਰਟੀਕਲ 16(4) ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਯੋਗ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨੂੰ. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਦੀ ਧਾਰਾ (4) ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦਾ ਲਾਭ ਦੇਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪਰਵਾਸ ਕਰ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਨਹੀਂ ਹਨ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਪਰਵਾਸ ਕਰ ਗਏ ਹਨ। ਆਰਟੀਕਲ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮ 341 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 342 ਦੀ ਇੱਕ ਓਵਰਰਾਈਡਿੰਗ ਸਥਿਤੀ ਹੈ। ਲੇਖ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 338, 338ਏ, 341, 342 ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਵਿੱਚ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਛੇੜਛਾੜ ਜਾਂ ਭਟਕਣਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੁਕਮ ਜੋ ਉਸ ਰਾਜ ਜਾਂ ਉਸ ਸੰਘ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਹਨ ਖੇਤਰ.

15. ਭਾਰਤ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਵਿਵਿਧਤਾ ਵਿੱਚ ਏਕਤਾ ਹੈ। ਭਾਸ਼ਾ, ਸਭਿਆਚਾਰ, ਜਨਸੰਖਿਆ, ਭੌਗੋਲਿਕ ਖੇਤਰ, ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ, ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਮੌਕੇ ਆਦਿ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਵਿਧਤਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਰਾਜ ਵਿਕਸਿਤ ਹਨ; ਕੁਝ ਹੋਰ ਰਾਜ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਹਨ; ਕੁਝ ਹੋਰ ਰਾਜ ਅਵਿਕਸਿਤ ਹਨ। ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਵੰਚਿਤ ਸਮੂਹ ਨੂੰ

ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 15(4) ਅਧੀਨ, ਰਾਜ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆਤਮਕ ਤੌਰ ਤੇ ਪਿੱਛੜੇ ਵਰਗ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਅਗਵਾਈ ਲਈ ਖਾਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 16 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਜਾਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸਬੰਧੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਲਈ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਹੋਣਗੇ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 16(4) ਰਾਜ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਸਾਮੀ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਪਿੱਛੜੇ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਅਰਕਸ਼ਣ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ। ਅਨੁਚਛੇਦ 16(4) ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ/ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਅਰਕਸ਼ਣ ਦੀ ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ।

16. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 16(4) ਇੱਕ ਸਮਰੱਥਨ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ ਜੋ ਰਾਜ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵੱਲ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਦੇਖਦਿਆਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅਨੁਚਛੇਦ 14 ਜਾਤੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 16 ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਹੈ, ਈ.ਪੀ. ਰੋਇਆਪਾ ਬਨਾਮ ਤਮਿਲ ਨਾਡੂ ਰਾਜ ਅਤੇ ਅਨਜ., (1974) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 3 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ:-

"85. ……ਲੇਖ 16 ਉਸ ਮੌਲਿਕ ਗਾਰੰਟੀ ਨੂੰ ਸਮਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਜਾਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸਬੰਧੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਲਈ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਹੋਣਗੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਵਜੋਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਵੇਂ ਵਰਗਹੀਣ ਸਮਾਨਤਾਵਾਦੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਲੇਖ 16 ਕੇਵਲ ਲੇਖ 14 ਵਿੱਚ ਸਮਾਹਿਤ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦਾ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਲੇਖ 14 ਜਾਤੀ ਹੈ ਜਦਕਿ ਲੇਖ 16 ਇੱਕ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਹੈ। ਲੇਖ 16 ਰਾਜ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸਬੰਧੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਲੇਖ 14 ਅਤੇ 16 ਦੋਨਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ ਬਰਾਬਰੀ ਅਤੇ ਭੇਦਭਾਵ ਵਿਰੁੱਧ ਰੋਕ ਹੈ। ਹੁਣ, ਇਸ ਮਹਾਨ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਸਮਗਰੀ ਅਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੀ ਹੈ? ਇਹ ਇੱਕ ਸਥਾਪਨਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ, ਬੋਸ, ਜੇ. ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨ ਲਈ, 'ਜੀਵਨ ਦਾ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ', ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਕੀਰਣ ਪੈਂਡੂ ਜਾਂ ਲੈਕਸੀਕੋਗ੍ਰਾਫਿਕ ਦ□ਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਸੀਂ ਇਸਦੇ ਸਰਬ-ਵਿਆਪਕ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਛੋਟਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਯਾਸ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਐਸਾ ਕਰਨਾ ਇਸਦੀ ਸਰਗਰਮ ਮਹੱਤਤਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਬਰਾਬਰੀ ਇੱਕ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਸੰਕਲਪ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਕਈ ਪਹਿਲੂ ਅਤੇ ਆਯਾਮ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਰਵਾਇਤੀ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤਵਾਦੀ ਹੱਦਾਂ ਵਿੱਚ 'ਕ੍ਵਿਬਡ, ਕੈਬਿਨਡ ਅਤੇ ਕੰਫਾਇਨਡ' ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।"…… (ਅਧੀਨ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ)

17. ਨੌ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, (1992) ਸੁਪ ਸੀਸੀਸੀ 217, ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਲੇਖ 16(4) 'ਰਕਸ਼ਾਤਮਕ ਬਰਾਬਰੀ' ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਹਿਤ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:-

"563. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਲੇਖ 16(1) ਅਤੇ (4) ਇੱਕੋ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦੋਵੇਂ ਰਾਜ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵੱਲ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਹਨ। ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਵਿਸਤਾਰ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਸੀਮਿਤ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਸੰਕੀਰਣ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ 'ਸਾਰੇ' ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ 'ਕਿਸੇ' ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਲੇਖ 16(4) ਨੂੰ ਇੱਕੱਠੇ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਇਸਦਾ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕੋ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ। ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਬਰਾਬਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਰਕਸ਼ਾਤਮਕ ਬਰਾਬਰੀ ਹੈ। ਲੇਖ 16(1) ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜਦਕਿ ਲੇਖ 16(4) ਰਾਜ ਦਾ ਇੱਕ ਦਾਇਤਵ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਇੱਕ 20. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਮਾਰੀ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਰਾਓ ਬਨਾਮ ਡੀਨ, ਸੇਠ ਜੀ.ਐਸ. ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, (1990) 3 ਐਸਸੀਸੀ 130 ਏ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਕਿ ਕੀ ਗੌਡਾ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਜਿਸਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ) ਆਦੇਸ਼, 1950 ਵਿੱਚ "ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ" ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਇੱਕ ਮੈਡੀਕਲ ਸੰਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਰਕੁਲਰ ਮਿਤੀ 22.02.1985 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਰੀ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਰਾਓ ਮਾਈਗ੍ਰੇਟ ਕੀਤੇ ਰਾਜ ਯਾਨੀ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ 'ਅਨੁਸੂਚਿਤ

ਜਨਜਾਤੀ' ਨਹੀਂ ਸੀ।

18. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 16(4) ਕੋਈ ਅਪਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਪਰ ਏ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 14 ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 16(1) ਦੇ ਪਹਿਲੂ; ਇਹ ਯੋਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਰਾਜ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਛੜੇ ਵਰਗ ਲਈ ਮੌਕੇ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ। ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਤਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. v. ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. (1996) ਪਾਰਸ (17) ਅਤੇ (18) ਵਿੱਚ 11 SCC 742, ਕਿ “....ਇਹ ਰਾਜ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੱਛੜੇ ਵਰਗ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾਗਰਿਕ. .....ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਦੀ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣਾ ਹੈ ਜੀਵਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ। ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਹਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵੱਖਰਾ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਕਲਾਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਧਾਰਾ 16(4) ਜਾਂ 15 (4) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਦਲਿਤਾਂ ਅਤੇ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨਾਲ...”।

19. ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. v. N.M. ਥਾਮਸ ਅਤੇ Ors. (1976) ਪੈਰਾ (178) ਵਿੱਚ 2 SCC 310, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "... ਅੰਤਰ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਅਤੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਨਾਲ ਪਰ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਆਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਅਸਲ ਅੰਤਰਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸੁਭਾਅ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਵੀ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਬਣਾ ਕੇ ਖਾਸ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣਾ ਤਰਕਸੰਗਤ ਵਰਗੀਕਰਨ .."

20. ਮੈਰੀ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਰਾਓ ਬਨਾਮ ਡੀਨ, ਸੇਠ ਜੀ.ਐਸ. ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ., (1990) 3 SCC 130 ਕੋਲ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਗੌੜਾ ਭਾਈਚਾਰਾ ਜਿਸ ਨੂੰ "ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ" ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ) ਆਰਡਰ, 1950 ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਇੱਕ ਮੈਡੀਕਲ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ. ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਰਕੂਲਰ ਮਿਤੀ 22.02.1985, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸੀ ਮੈਰੀ ਚੰਦਰਾ ਨੂੰ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸ਼ੇਖਰ ਰਾਓ ਪਰਵਾਸੀ ਰਾਜ ਵਿਚ 'ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ' ਨਹੀਂ ਸਨ, ਭਾਵ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ.

21. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਵਿਵਿਧ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਪਿੱਛੋਕੜ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਮਾਰੀ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਰਾਓ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ-

"9 ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਇਸ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਬਣਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਅਵਿਕਸਿਤ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹੋਰ ਵਧੀਆ ਜਾਂ ਵਿਕਸਿਤ ਵਰਗਾਂ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਸਕਣ। ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਛੂਆਛੂਤ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ ਕਾਰਨ ਉੱਤਪੰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਅਤਿ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਪਿੱਛੜੇਪਨ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਨਦੰਡ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਸੇ ਜਾਤੀ ਦੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ ਸਥਿਤੀਆਂ ਰਾਜ ਤੋਂ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਭਿੰਨ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਕਬੀਲੇ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਵਜੋਂ ਆਮ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦਾ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਜੋ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪਲਾਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਪਲਾਇਆ ਹੈ ਉਸ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਅਤੇ ਭਲਾਈ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

22. ਮਾਰੀ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਰਾਓ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਅਨੁਸਰਣ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਤੀ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਮੇਟੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (1994) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 244 ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ। ਕਾਰਵਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ-

"3. ਧਾਰਾ 341 ਅਤੇ 342 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਸਾਧਾਰਨ ਰੀਡਿੰਗ 'ਤੇ ਇਹ ਹੈ ਇਹ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਿਰਦਿਸ਼ਟ ਕਰਨ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਜਾਤਾਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 341 ਅਤੇ 342 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ, ਸੰਸਦ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ, ਜੋ ਕਿ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹੈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ, ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਤ ਜਾਂ ਕਬੀਲਾ ਪਰ ਉਸ ਸੀਮਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰੋ ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ, ਕਿਸੇ ਦੁਆਰਾ ਬਦਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ ਬਾਅਦ ਦੀ ਸੂਚਨਾ। ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਤਾਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼। ਭਾਵ ਇੱਕ ਦਿੱਤੀ ਜਾਤ ਜਾਂ ਕਬੀਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਰਾਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਜਿਸ ਲਈ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ ਉਪਬੰਧ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵੇਲੇ ਅਸੀਂ ਚਿੰਤਤ ਹੋਵਾਂਗੇ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ....

16. ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਉਹ ਵਿਚਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਤ ਜਾਂ ਕਬੀਲਾ ਜਾਂ ਵਰਗ/ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ ਜਾਂ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨਿਰਭਰ ਹੋਣਗੀਆਂ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਹੱਦ ਬਾਰੇ ਉਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਉਸ ਜਾਤੀ, ਕਬੀਲੇ ਜਾਂ ਵਰਗ ਦੁਆਰਾ ਪੀੜਤ ਹੈ ਜੋ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ ਪਰਵਾਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਤਫ਼ਾਕ ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਜਾਤ ਜਾਂ ਕਬੀਲਾ ਹੋਵੇ ਇੱਕੋ ਹੀ ਨਾਮਕਰਨ ਦੋ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਵਿਚਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਵੀ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤੱਤ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਇੰਪੁੱਟ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਲਈ, ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਦਿੱਤੀ ਜਾਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਰਾਜ A ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਮਤਲਬ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਜਾਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਾਬਕਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਲਈ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ "ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ"। ਇਹ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 341 ਅਤੇ 342 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਚੋਣ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ..."

ਮਾਰੀ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਰਾਓ ਦੇ ਕੇਸ ਅਤੇ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਅਤੇ ਅਨਜ਼ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਅਧੀਨਸਥ ਸੇਵਾਵਾਂ ਚੋਣ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2009) 15 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 458 ਵਿੱਚ ਅਨੁਸਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਕਬੀਲਾ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕੰਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 341 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 342 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵਿਚਲਨ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੋਧ/ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

23. ਮਾਰੀ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਰਾਓ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਾ ਜੋ ਉਸ ਰਾਜ ਜਾਂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਜਾਤੀ, ਕਬੀਲੇ ਜਾਂ ਵਰਗ ਦੁਆਰਾ ਭੁਗਤੇ ਗਏ ਕੁਦਰਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕਸ਼ਟਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਹੱਦ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜਾਤੀਆਂ, ਨਸਲਾਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਾਮਲਤਾ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਉਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਕੁਝ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਤੀਆਂ, ਨਸਲਾਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਜਾਂ ਕਸ਼ਟਾਂ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਤਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਜਾਤੀ ਕਨਿਕਰਨ, ਕਨਿਕਕਰ (ਕੰਨਿਯਾਕੁਮਾਰੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਅਤੇ ਤਿਰੁਨੇਲਵੇਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਸ਼ੇਨਕੋਟਾਹ ਅਤੇ ਅੰਬਾਸਮੁਦਰਮ ਤਾਲੁਕਾਂ ਵਿੱਚ) ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਵਜੋਂ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਾ ਸਿਰਫ ਪੂਰੇ ਰਾਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਲਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਭਾਗਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਾਤੀਆਂ, ਨਸਲਾਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੇ ਭਾਗਾਂ ਜਾਂ ਜਾਤੀਆਂ, ਨਸਲਾਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਗਰੁੱਪਾਂ ਵਿੱਚ ਸੂਚਨਾ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮਾਰੀ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਰਾਓ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਲਈ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਜ਼ਹਾਰ "ਉਸ ਰਾਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ" ਨੂੰ ਅਰਥਪੂਰਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਜ਼ਹਾਰ "ਉਸ ਰਾਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ" ਵਿਅਰਥ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

24. ਦੀ ਧਾਰਾ 341 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 342 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਕਿਸੇ ਦੁਆਰਾ ਬਦਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਫ਼ ਸੰਸਦ ਹੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 341(1) ਅਤੇ ਅਨੁਛੇਦ 342(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਤ, ਨਸਲ ਜਾਂ ਕਬੀਲੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਤੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਜਾਂ ਸਮੂਹ, ਨਸਲ ਜਾਂ ਕਬੀਲਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ ਇੱਕ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਰਜਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼। ਜਦੋਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਰਾਜ ਲਈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਖੇਤਰ, ਨਾ ਤਾਂ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਹੋਰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਕੁਝ ਰਾਜਾਂ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇਗਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 341 ਅਤੇ 342 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਜੇਕਰ ਇਸਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਰਕਮ ਹੋਵੇਗੀ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਸ਼ੀਅਲ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਜੋੜਨਾ ਜਾਂ ਬਦਲਣਾ ਜੋ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਕੀਮ.

25. ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮਿਲਿੰਦ ਅਤੇ ਹੋਰ (2001) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 4, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਆਈਟਮ 19 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨੋਟੀਫਾਈਡ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਟ੍ਰਾਈਬ ਹਲਬਾ ਜਾਂ ਹਲਬੀ 'ਹਲਬਾ-ਕੋਸ਼ਟੀ' ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ 'ਹਲਬਾ-ਕੋਸ਼ਟੀ' ਦਾ ਜੋੜਾ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਿਲਿੰਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਹੇਠਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:-

"33.....ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਕਬੀਲੇ ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਾਈਡ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀਮਿਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 341 ਅਤੇ 342 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ। ਇਹ ਪੈਰਾਮੀਟਰ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ, ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਕੇ ਕਿ ਜਵਾਬੀ 1 'ਕੋਸ਼ਟੀ' ਜਾਤੀ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਦੀ 'ਹਲਬਾ/ਹਲਬੀ' ਨਾਲ ਕੋਈ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਸਬੰਧੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਐਂਟਰੀ 19 ਵਿੱਚ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਟ੍ਰਾਈਬ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਹੱਦ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਗਹਿਰਾਈ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਕਿ 'ਕੋਸ਼ਟੀਜ਼' ਨੂੰ 'ਹਲਬਾਸ' ਵਜੋਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਪਣੇ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਤੱਥ ਦੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2 ਨੂੰ ਵੀ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਇਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।"

26. ਜਦੋਂ ਸੰਸਦ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਾਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਡਿਊਲਡ

ਕਾਸਟ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੇ ਲਾਭ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਦੀ ਸਹੀਤਾ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ) ਆਦੇਸ਼ (ਦੂਜੀ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2002 ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ 'ਮੋਚੀ' ਜਾਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਬਾਰੇ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਸਹੀਤਾ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਰਾਏ ਦੇਣਾ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। [ਵਾਈਡ ਸੁਰੇਂਦਰ ਸੂਰਯਾਜੀ ਵਰਹਾਡ

ਜਿਲ੍ਹਾ ਕੇ.ਐਮ.ਸੀ. ਪਰਿਸ਼ਦ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (2007) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 360].

27. ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼/ਪੱਤਰ ਵੀ ਸੁਥਰੇ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਗ੍ਰਿਹ ਮੰਤਰਾਲਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿਨਾਂਕ 06.08.1984 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ ਬੀ.ਸੀ.-16014/1/82-ਐਸ.ਸੀ. & ਬੀ.ਸੀ.ਡੀ.-I, ਸਾਰੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਯੂ.ਟੀ. ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਹੈ ਜੋ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਸ.ਸੀ. ਅਤੇ ਐਸ.ਟੀ. ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਰਾਜ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹਿਜਰਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਐਸ.ਸੀ./ਐਸ.ਟੀ. ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਗੁਆਉਣਗੇ; ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਰਾਜ ਤੋਂ ਐਸ.ਸੀ./ਐਸ.ਟੀ. ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰ ਰਿਆਇਤਾਂ/ਲਾਭਾਂ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ ਉਸ ਰਾਜ ਤੋਂ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਹਿਜਰਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਕਤ ਪੱਤਰ ਦਾ ਸਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:-

ਨੰਬਰ ਬੀ.ਸੀ.-16014/1/82-ਐਸ.ਸੀ. & ਬੀ.ਸੀ.ਡੀ.-I

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ/ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ
ਗ□ਹ ਮੰਤਰਾਲਾ/ਗ੍ਰਿਹਮੰਤਰਾਲਾ
ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, 6ਵੀਂ$_{SUPERSCRIPT}$ ਅਗਸਤ, 1984

ਸੇਵਾ ਮੇਰੇ,
ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ
ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਯੂ.ਟੀ. ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ।

ਵਿਸ਼ਾ: - ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ/ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਹਿਜਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ - ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦਾ ਫਾਰਮ - ਸੋਧ ਕਰਨਾ।

ਸਰ,

2. ਇਸ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੇ ਪੱਤਰ ਦੀ ਸਮਾਨ ਸੰਖਿਆ ਵਿੱਚ ਦਿਨਾਂਕ 18.11.1982 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਗੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਰਾਜ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹਿਜਰਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਗੁਆਉਣਗਾ ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਰਾਜ ਤੋਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰ ਰਿਆਇਤਾਂ/ਲਾਭਾਂ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ ਉਸ ਰਾਜ ਤੋਂ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਹਿਜਰਤ ਕੀਤੀ ਹੈ..... (ਅਧੀਨ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ)

ਤੁਹਾਡਾ ਧੰਨਵਾਦ

ਸਹਿ:-
ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਜੌਇੰਟ ਸੈਕਰੇਟਰੀ

28.ਇਹੀ ਗੱਲ 22.02.1985 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗ□ਹ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੇ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਸਿੱਖਿਆ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਆਦਿ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਮੂਲ ਰਾਜ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਾਂਤਰਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਮੂਲ ਰਾਜ ਦਾ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਜਨਜਾਤੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੂਲ ਰਾਜ ਤੋਂ ਲਾਭ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ

ਉਸ ਰਾਜ ਤੋਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਥਾਨਾਂਤਰਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ।

29. ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫਾਂ (30) ਅਤੇ (32) ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਲਈ ਮੇਰਾ ਨਿਸਚਾ:- ਹੁਣ ਇਹ ਸੈਟਲ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ 'ਏ' ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀ ਦੂਜੇ ਰਾਜ 'ਬੀ' ਵਿੱਚ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਹੀ ਦਰਜਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਜ 'ਏ' ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਜਨਜਾਤੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 341 ਅਤੇ 342 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ "ਉਸ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ" ਅਤੇ "ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ" ਨੂੰ ਅਰਥਪੂਰਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਦਿੱਤੀ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਜਨਜਾਤੀ ਉਸ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰਾਜ 'ਏ' ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਦਰਜੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਬਸ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਜ 'ਏ' ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਨੁਚਛੇਦ 164(4) ਨੂੰ ਅਨੁਚਛੇਦ 341 ਅਤੇ 342 ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤਰ:

30. ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅਨੁਚਛੇਦ VIII ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਭਾਗ XIV ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਦ ਤੱਕ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਉਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰੇਗਾ। ਅਨੁਚਛੇਦ 239 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:-

"239. ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ

(1) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਹਰ ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਦ ਤੱਕ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਉਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰੇਗਾ।

(2) ਭਾਗ VI ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਤੋਂ ਬਾਵਜੂਦ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋ ਕੇ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਵੇਗਾ।

31. ਸੰਵਿਧਾਨ (ਚੌਦਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1962 ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 239A ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 239A ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਮਣੀਪੁਰ, ਗੋਆ, ਦਮਨ ਅਤੇ ਦੀਉ ਅਤੇ ਪੁੱਡੂਚੇਰੀ ਦੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਿਜ਼ੋਰਮ ਨੂੰ ਵੀ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ। ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਮਣੀਪੁਰ, ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ, ਗੋਆ ਅਤੇ ਮਿਜ਼ੋਰਮ ਸਭ ਪੂਰੇ ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਰਾਜ ਬਣ ਜਾਣ ਨਾਲ, ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 239A ਅਧੀਨ ਰਹਿੰਦਾ ਇੱਕੋ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪੁੱਡੂਚੇਰੀ ਹੈ। ਹੁਣ, ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪੁੱਡੂਚੇਰੀ (ਪੁਡੂਚੇਰੀ) ਕੋਲ ਵੀ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਹੈ।

32. ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 341 ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਇੱਕ ਰਾਜ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ, ਜਾਤੀਆਂ, ਨਸਲਾਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਜਾਂ ਜਾਤੀਆਂ, ਨਸਲਾਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਭਾਗਾਂ ਜਾਂ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਉਸ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇਗੀ।" ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 342(1) ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਇੱਕ ਰਾਜ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ, ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਾਈ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਜਾਂ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਾਈ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਭਾਗਾਂ ਜਾਂ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ

ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਉਸ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ ਮੰਨੇ ਜਾਣਗੇ।"

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 341(2) ਅਤੇ 342(2) ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਅਕੇਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 341(1) ਅਤੇ 342(1) ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 341(2) ਜਾਂ 342(2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਉਚਿਤ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ, ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 341(1) ਅਤੇ 342(1) ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅੰਤਿਮ ਅਤੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਸਮੂਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂ ਘਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 341 ਅਤੇ 342 ਸੰਵਿਧਾਨ 'ਰਾਜ' ਜਾਂ 'ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼' ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਭੇਦ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ।

33. ਸੰਵਿਧਾਨ (ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ) (ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼) ਆਦੇਸ਼, 1951: ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 341 ਅਤੇ 342 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਸਬੰਧੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹਰੇਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਸਬੰਧੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ (ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼) ਆਦੇਸ਼, 1951 ਨੇ ਦਿੱਲੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਦਮਨ ਅਤੇ ਦੀਵ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ:

"ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਜਾਤੀਆਂ, ਨਸਲਾਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਜਾਂ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਭਾਗਾਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ, ਜੋ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ *[ਭਾਗ II ਤੋਂ III]* ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਬੰਧਿਤ *[ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ]* ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਮੰਨੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਦੱਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।"

ਜਦੋਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਮੁੜ ਗਠਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 341(1) ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ।

34. ਸੰਵਿਧਾਨ (ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ) (ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼) ਆਦੇਸ਼, 1951: ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 342 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਜਿਸਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਪਹਿਲੀ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1951 ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ) (ਪਾਰਟ ਸੀ ਰਾਜ) ਆਦੇਸ਼, 1951 ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕਬੀਲੇ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜੋ 'ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ' ਮੰਨੇ ਜਾਣਗੇ ਪਾਰਟ ਸੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ। ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸੂਚੀਆਂ (ਸੋਧ) ਆਦੇਸ਼, 1956 ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਕੂਲਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

35. ਜਦੋਂ ਨਵੇਂ ਖੇਤਰ ਬਣਾਏ ਗਏ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੁਡੁਚੇਰੀ (ਪੁਡੁਚੇਰੀ), ਜਾਂ ਸਿੱਕਮ, ਤਾਂ ਨਵੇਂ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਬਣਾਏ ਗਏ। ਅਨੁਚਛੇਦ 341(1) ਅਤੇ 342(1) ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ - ਸੰਵਿਧਾਨ (ਦਾਦਰਾ ਅਤੇ ਨਗਰ ਹਵੇਲੀ) ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦਾ ਆਦੇਸ਼, 1962; ਸੰਵਿਧਾਨ (ਦਾਦਰਾ ਅਤੇ ਨਗਰ ਹਵੇਲੀ) ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ ਦਾ ਆਦੇਸ਼, 1962; ਸੰਵਿਧਾਨ (ਪੁਡੁਚੇਰੀ) ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦਾ ਆਦੇਸ਼, 1964; ਸੰਵਿਧਾਨ (ਗੋਆ, ਦਮਨ ਅਤੇ ਦੀਵ) ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦਾ ਆਦੇਸ਼, 1964; ਸੰਵਿਧਾਨ (ਪੁਡੁਚੇਰੀ) ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦਾ ਆਦੇਸ਼, 1964; ਐ 1968; ਸੰਵਿਧਾਨ (ਗੋਆ, ਦਮਨ ਅਤੇ ਦੀਵ) ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ ਦਾ ਆਦੇਸ਼, 1968; ਗੋਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਗੋਆ, ਦਮਨ ਅਤੇ ਦੀਵ ਦਾ ਮੁੜ ਗਠਨ ਐਕਟ, 1987 (ਐਕਟ ਨੰਬਰ 18 ਦਾ 1987), ਧਾਰਾ 19 ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ।

36. ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ-ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਕੇਂਦਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾ ਪਰਿਸ਼ਦ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (1997) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 339 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੁਖੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੁਖੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 239 ਅਧੀਨ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁਖੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਸਮਾਨ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਾਰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਨੁਚਛੇਦ 239 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਕੇਂਦਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਿਤ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਤਿਆ ਦੇਵ ਬੁਸ਼ਹਿਰੀ ਬਨਾਮ ਪਦਮ ਦੇਵ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1954 ਐਸ.ਸੀ. 587 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਕੇਂਦਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਿਤ ਹਨ; ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸੁਤੰਤਰ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਨ [ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (2004) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 530]। ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਆਪਣੇ ਅਸਤਿਤਵ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਦੁਆਰਾ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਗੁਆਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸੈਂਟਰਲ ਸਿਵਿਲ ਅਕਾਉਂਟਸ, ਜਾਓਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (2002) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 344]

37. ਪੁਸ਼ਪਾ ਅਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਦ੍ਰਿਸ਼ - ਸਹੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਹੀਂ:- ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਪਾ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 16(4) ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਨੁਛੇਦ 341(1) ਜਾਂ ਅਨੁਛੇਦ 342(1) ਵਿੱਚ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ/ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ। ਪੁਸ਼ਪਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੀਮਤ ਸੀ ਕਿ ਕੀ, ਚੋਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਕੋਟੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਵੈਧ ਸਨ। ਵਿੱਚ ਐਸ ਪੁਸ਼ਪਾ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. v. ਸ਼ਿਵਚਨਮੁਗਵੇਲੂ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. (2005) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 1, ਪਾਂਡੀਚਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 1995 ਵਿੱਚ ਸਿਲੈਕਸ਼ਨ ਗ੍ਰੇਡ ਅਧਿਆਪਕ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਕੋਟੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਾ ਸਿਰਫ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਤੋਂ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਪਰ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੀ। ਪੁਸ਼ਪਾ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਪਾਂਡੀਚਰੀ ਸਰਕਾਰ SC/ST ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦਾ ਲਾਭ ਵਧਾ ਰਹੀ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੀਟਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜੋ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਆਏ ਸਨ। ਦ ਪਾਂਡੀਚਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀਆਂ ਸਾਰੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਜਨਜਾਤੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਸਨ, ਚਾਹੇ ਮੂਲ ਦੇ ਹੋਣ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀਆਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪੁਸ਼ਪਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ, ਇਸ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਪਾਂਡੀਚਰੀ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਨੂੰ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦਾ ਲਾਭ ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਦੀ ਧਾਰਾ (4) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 16

38. ਪੁਸ਼ਪਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ "ਜਦੋਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਇੱਕ ਰਾਜ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪਲਾਇਆ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਖਾਸ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਅਤੇ ਫਾਇਦੇ ਨਹੀਂ ਲੈ ਜਾਂਦੇ", ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੁਸ਼ਪਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ (21) ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਹੇਠਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"21 ...ਲੇਖ 16(4) ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 341(1) ਜਾਂ ਲੇਖ 342(1) ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਤੇ ਆਰਕਸ਼ਣ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੇਵਲ ਉਹਨਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੇਵਲ ਉਹ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਜ ਲਈ ਜਾਰੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਹੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀਆਂ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਜਾਤੀਆਂ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਗੀਆਂ ਅਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ

ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਅਧੀਨ ਆਰਕਸ਼ਣ ਦਾ ਲਾਭ ਕੇਵਲ ਉਹਨਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਵਿਸਤਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਨ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਬਿਲਕੁਲ ਵੈਧ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇਕਰ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਆਪਣੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਿਤੀ ਕਾਰਨ ਜੋ ਕਿ ਲੇਖ 239 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਸਿਤ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਪਲਾਇਆ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਰਕਸ਼ਣ ਦਾ ਲਾਭ ਵਿਸਤਾਰਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਜਾਰੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਨਹੀਂ ਗਏ ਹਨ। ਪੁਡੂਚੇਰੀ ਦੇ ਯੂ.ਟੀ. ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾਈ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਾਰੀਆਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਉਹ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਯੋਗ ਹਨ ਜੋ SC/ST ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਹਨ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਅਜਿਹੀ ਨੀਤੀ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।" (ਅੰਡਰਲਾਈਨਿੰਗ ਜੋੜੀ ਗਈ)

ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਪੁਸ਼ਪਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣ ਇੱਕ ਸਹੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੁਸ਼ਪਾ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ ਮੈਰੀ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਰਾਓ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ। ਵਿਚ ਫੈਸਲਾ ਪੁਸ਼ਪਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਮੈਰੀ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ ਰਾਓ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਪੁਸ਼ਪਾ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਾਂਡੀਚਰੀ ਨੇ ਸੰਘ ਹੋਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਸੀ ਪ੍ਰਦੇਸ਼/ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਜਨਜਾਤੀ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਸੰਬੰਧੀ ਸਾਰੇ ਆਦੇਸ਼ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪੋਸਟ/ਸੇਵਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਾਂਡੀਚਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਪੁਸ਼ਪਾ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 341 ਦਾ (2) ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਲੇ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ a ਧਾਰਾ 341 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕੋਈ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਇਸ ਦਾ ਆਰਡਰ ਜਾਂ ਸੋਧ ਜਾਂ ਪਰਿਵਰਤਨ ਸੰਭਵ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵੀ ਅੰਤਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇਗਾ।

39. ਪੁਸ਼ਪਾ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਹੁਦੇ ਚੋਣ ਦੇ ਸਨ ਪਾਂਡੀਚਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਗ੍ਰੇਡ ਟੀਚਰ ਨਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀਆਂ। ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਂਡੀਚਰੀ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹੋਵੇ; ਪਰ ਅਸਾਮੀਆਂ/ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਂਡੀਚਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਦਰਅਸਲ, ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ (ਯੂਨੀਅਨ ਪ੍ਰਦੇਸ਼) ਨੇ ਖੁਦ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਲਿਆ ਹੈ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਿ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੋਸਟਾਂ/ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦਾ ਲਾਭ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਸਿਰਫ਼ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰਹੇਗਾ। ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨੇ ਕਿਹਾ ਪਾਂਡੀਚਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਇਸ ਨੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਪੁਡੂਚੇਰੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਵਿ. ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ, ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. (2014) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 236, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:-

“13. ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਅਧੀਨ ਲੇਖ 341(1) ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਸਤਿਤਵ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਜਾਤੀਆਂ, ਨਸਲਾਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਤੋਂ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਸਥਿਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਲੇਖ 341 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਸੂਚਨਾ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਸੋਧ, ਸੰਸ਼ੋਧਨ, ਬਦਲਾਅ ਜਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਚੋਲਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬਦਲਾਅ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਲੇਖ 341(1) ਜਾਂ ਲੇਖ 342(1) ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸੋਧ ਕੇਵਲ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲੇਖ 341(2) ਜਾਂ ਲੇਖ 342(2) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ "ਨਿਵਾਸੀ" ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ "ਮੂਲ" ਵਜੋਂ ਲੈਣਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ

ਬਦਲਣਾ ਹੈ।

"40. ਪੁਸ਼ਪਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਮਾਜਿਕ-ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਪਹਿਲੂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜੇ ਪੁਸ਼ਪਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਤਾਰਕਿਕ ਵਿਸਤਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਬਣ ਜਾਵੇਗੀ, ਕਿ ਕਿਸੇ ਰਾਜ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 341 ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ।

41. ਆਓ ਆਪਾਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (2004) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 530 ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵੱਲ ਮੁੜ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰੀਏ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗ□ਹ ਮੰਤਰਾਲਾ ਨੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਸਬੰਧੀ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਰਕੂਲਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ। 22.02.1985 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਰਕੂਲਰ ਵਿੱਚ "ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਹਿਜਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ" ਬਾਰੇ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਜਨਜਾਤੀ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸਿੱਖਿਆ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਆਦਿ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਰਾਜ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹਿਜਰਤ ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਰਾਜ ਦਾ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਜਨਜਾਤੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਰਾਜ ਤੋਂ ਹੀ ਲਾਭ ਮਿਲਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ ਉਸ ਰਾਜ ਏ ਤੋਂ ਜਿਥੇ ਉਹ ਹਿਜਰਤ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਸਰਕੂਲਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਗ□ਹ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਦੀ ਮਿਤੀ 28.07.1986 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, ਗ□ਹ ਮੰਤਰਾਲਾ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਮੰਗਿਆ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਹਦਾਇਤਾਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹਨ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, ਗ□ਹ ਮੰਤਰਾਲਾ ਤੋਂ 26.08.1986 ਦੀ ਮਿਤੀ ਵਾਲਾ ਜਵਾਬ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਲਿਆਣ ਮੰਤਰਾਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ

ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਰਾਜ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। 26.08.1986 ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਗਏ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਰਾਜ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਅਤੇ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਹੋਰ ਇਸ ਪੱਤਰ ਨੇ ਇਹ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਉੱਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਹੋਰ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਲਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰੇ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਉਲੰਘਣ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਢਾਂਚੇ ਦਾ।

42. ਉਕਤ ਪੱਤਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਪਰਸੋਨਲ ਅਤੇ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਮੰਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਗ□ਹ ਸਕੱਤਰ ਦੁਆਰਾ 07.09.1999 ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਗਏ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਕਤ ਪੱਤਰ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ 02.02.1985 ਦੇ ਸਰਕਲਰ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਜ਼ਰਵਡ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦਾ ਲਾਭ 07.09.1999 ਤੋਂ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਗਈ ਸੀ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਕਿ 07.09.1999 ਤੋਂ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਰੁਖ ਅਸਹਿਣਯੋਗ ਸੀ। ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ,

ਮੈਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। 26.08.1986 ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਕਲਿਆਣ ਮੰਤਰਾਲਾ/ਮਿਨਿਸਟਰੀ ਆਫ ਵੈਲਫੇਅਰ ਦਾ ਪੱਤਰ 22.02.1985 ਨੂੰ ਗ□ਹ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੁਆਰਾ ਭੇਜੇ ਗਏ ਪੱਤਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਹੈ।

43. ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰਾ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸੀ ਕਿ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਪੁਸ਼ਪਾ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਕਿ ਮਾਰੀ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਰਾਓ ਅਤੇ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਦੇਖਦਿਆਂ ਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 341 ਅਤੇ 342 ਨਾ ਸਿਰਫ ਰਾਜ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵੀ। ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ (64) ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਸੀ:-

"64. ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਿਤ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਜਿਕ-ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਪਹਿਲੂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਨੁਚਛੇਦ 341 ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦੇਣ ਲਈ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਜਾਤੀ/ਕਬੀਲੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ) ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ) ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰੇਗਾ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਐਲਾਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।"

44. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਅਨੁਚਛੇਦ 341, 342 ਅਤੇ 239 ਅਧੀਨ, ਕੇਵਲ ਉਹ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਬੱਧ ਹਨ, ਉਸ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕੇਂਦਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਿਤ ਹਨ, ਪਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ/ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਹਰੇਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦਾ ਲਾਭ ਦੇਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਬੰਧੇ ਹੋਣਗੇ। ਕੇਵਲ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲਾਭਾਂ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਜੇਕਰ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦਾ ਲਾਭ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਤੋਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਇਹ ਉਸ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਾਤੀਆਂ, ਨਸਲਾਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਾਮਲਾਤੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਾਮਲਾਤੀ ਜਾਂ ਬਾਹਰਲੀ ਕੇਵਲ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 341(2) ਅਤੇ 342(2) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼, ਸੋਧ, ਬਦਲਾਅ ਜਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਚੋਲਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਐਸ.ਸੀਜ਼ ਅਤੇ ਐਸ.ਟੀਜ਼ ਦਾ ਪੈਨ ਇੰਡੀਆ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ

45. ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਵਰਗੀਕਰਨ, ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਅਪੀਲ) ਨਿਯਮ, 1965 [ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ.(ਸੀ.ਸੀ.ਏ) ਨਿਯਮ, 1965] ਅਧੀਨ, ਚਾਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ:-

(i) ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਗਰੁੱਪ ਏ;

(ii) ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਗਰੁੱਪ ਬੀ;

(iii) ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਗਰੁੱਪ ਸੀ; ਅਤੇ

(iv) ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਗਰੁੱਪ ਡੀ

ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ – ਗਰੁੱਪ ਏ:-

46. ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਸੀ.ਸੀ.ਏ) ਨਿਯਮ, 1965 ਦੇ ਸ਼ਿਡਿਊਲ ਅਨੁਸਾਰ, ਗਰੁੱਪ 'ਏ' ਅਧੀਨ, ਬਾਵਨ

ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ – (i) ਪੁਰਾਤਤਵ ਸੇਵਾ (ਕ੍ਰਮਾਂਕ 1); (ii) ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾ (ਕ੍ਰਮਾਂਕ 5); (iii) ਭਾਰਤੀ ਰੱਖਿਆ ਲੇਖਾ ਸੇਵਾ (ਕ੍ਰਮਾਂਕ 11); (iv) ਭਾਰਤੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਸੇਵਾ (ਕ੍ਰਮਾਂਕ 12); (v) ਭਾਰਤੀ ਮੌਸਮ ਵਿਗਿਆਨ ਸੇਵਾ (ਕ੍ਰਮਾਂਕ 13); (vi) ਭਾਰਤੀ ਡਾਕ ਸੇਵਾ (ਕ੍ਰਮਾਂਕ 14); (vii) ਭਾਰਤੀ ਡਾਕ ਅਤੇ ਤਾਰ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਸੇਵਾ (ਕ੍ਰਮਾਂਕ 15); (viii) ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਸਵ ਸੇਵਾ (ਕ੍ਰਮਾਂਕ 16); (ix) ਭਾਰਤੀ ਲੂਣ ਸੇਵਾ (ਕ੍ਰਮਾਂਕ 17); (x) ਖਾਨਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਮਹਾਨਿਰੀਕਸ਼ਕ (ਕ੍ਰਮਾਂਕ 19); (xi) ਭਾਰਤੀ ਦੂਰਸੰਚਾਰ ਸੇਵਾ (ਕ੍ਰਮਾਂਕ 22); (xii) ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੇਵਾ (ਗ੍ਰੇਡ I,II, III ਅਤੇ IV) (ਕ੍ਰਮਾਂਕ 25); (xiii) ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਅੰਡਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਦੀਆਂ ਦੀਪ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ, ਗ੍ਰੇਡ I (ਡੀ.ਏ.ਐਨ.ਆਈ.ਸੀ.ਐਸ) (ਕ੍ਰਮਾਂਕ 28); (xiv) ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਅੰਡਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਦੀਪ ਪੁਲਿਸ ਸੇਵਾ, ਗ੍ਰੇਡ II (ਡੀ.ਏ.ਐਨ.ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ) (ਕ੍ਰਮਾਂਕ 29); (xv) ਕੰਪਨੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬੋਰਡ ਸੇਵਾ (ਕ੍ਰਮਾਂਕ 38); (xvi) ਕੇਂਦਰੀ ਪੂਲ ਦੇ ਲੇਬਰ ਅਫਸਰ (ਕ੍ਰਮਾਂਕ 39); ਅਤੇ (xvii) ਸਸ਼ਸਤਰ ਬਲਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀ ਦਫਤਰ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਕ੍ਰਮਾਂਕ 44).

47. ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ, ਗਰੁੱਪ 'ਏ' ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸਿਰਫ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਘ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਅਤੇ ਗਰੁੱਪ 'ਏ' ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗਰੁੱਪ 'ਏ' ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਕੈਡਰ ਕੰਟਰੋਲਿੰਗ ਅਥਾਰਟੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧਤ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਹਨ। ਗਰੁੱਪ 'ਏ' ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਭਰਤੀ ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਯੂ.ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ) ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਰਤੀ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗਰੁੱਪ 'ਏ' ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਭਰਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈ:- "ਅ.....ਗਰੁੱਪ ਏ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਭਰਤੀ ਯੂ.ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਭਰਤੀ ਫਿਰ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ.....

ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਮੰਤਰਾਲਾ ਇਸ ਗਰੁੱਪ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਯੂ.ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਬੇਨਤੀ ਭੇਜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਯੂ.ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਅਨੁਸਾਰ ਗਰੁੱਪ ਏ ਵਿੱਚ ਅਸਾਮੀ ਲਈ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ।

ਡੀ.ਓ.ਪੀ.ਟੀ. ਸਾਰੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨੋਡਲ ਮੰਤਰਾਲਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਿਜਨਸ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਆਵੰਟਨ ਅਨੁਸਾਰ। ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹਰ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਟਰਾਂਸਫਰ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਜੋ ਕਿ ਗਰੁੱਪ ਏ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੰਬਾਈ ਅਤੇ ਚੌੜਾਈ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਦਫ਼ਤਰ ਹੈ।

ਗਰੁੱਪ ਏ ਸੇਵਾ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਕਲਾਸ, ਕੰਟਰੋਲ & ਅਪੀਲ) ਨਿਯਮ, 1965 ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਆਚਰਣ) ਨਿਯਮ, 1972 & ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਪੈਨਸ਼ਨ) ਨਿਯਮ, 1972 ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹੋਰ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹਨ।

ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ – ਗਰੁੱਪ ਬੀ:

48. ਨਿਯਮ 5 ਅਧੀਨ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ – ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ' ਨੂੰ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਤੀਹ ਦੋ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ। ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ' ਦੀਆਂ ਤੀਹ ਦੋ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੇਠਾਂ ਹਨ-

ਭਾਗ II - ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ' (ਰੱਖਿਆ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲਿਅਨਾਂ ਦੇ ਛੱਡ ਕੇ)

.

ਭਾਰਤ ਦੀ ਬੋਟੈਨੀਕਲ ਸਰਵੇਖਣ, (ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ' ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ 18) ਮੁੱਖ ਬੋਟੈਨਿਸਟ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਬੋਟੈਨੀਕਲ ਸਰਵੇਖਣ, ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਸੇਵਾ, ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ' ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ

ਭਾਰਤ ਦੀ ਜੀਓਲੋਜੀਕਲ ਸਰਵੇਖਣ, (ਗਰੁੱਪ ‘ਬੀ’ ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ 19) ਡਾਇਰੈਕਟਰ-ਜਨਰਲ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਜੀਓਲੋਜੀਕਲ ਸਰਵੇਖਣ, ਕੇਂਦਰੀ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਸੇਵਾ (ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ') ਨੰਬਰ 17 ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਰਵੇਖਣ, ਨੰਬਰ 20 ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ

ਭਾਰਤ ਦੀ ਜੀਓਲੋਜੀਕਲ ਸਰਵੇਖਣ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਜ਼ੂਲੋਜੀਕਲ ਸਰਵੇਖਣ, ਕੇਂਦਰੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰੀਕਲ ਸੇਵਾ ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਸੇਵਾ (ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ' ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ 22) ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ (ਕਾਰਜ), ਕੇਂਦਰੀ ਜਨਤਕ ਕਾਰਜ ਵਿਭਾਗ

ਕੇਂਦਰੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਸੇਵਾ, ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ' (ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ 24) ਜੁਆਇੰਟ ਸਕੱਤਰ, ਉਤਪਾਦਨ ਮੰਤਰਾਲਾ

(iii) ਸਿੰਚਾਈ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਮੰਤਰਾਲਾ ਵਿੱਚ ਅਸਾਮੀਆਂ. ਜੁਆਇੰਟ ਸਕੱਤਰ,

ਡ

(iii) ਕੇਂਦਰੀ ਜਲ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਸਾਮੀਆਂ ਚੇਅਰਮੈਨ, ਜਲ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਕਮਿਸ਼ਨ

(iii) ਕੇਂਦਰੀ ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ ਅਸਾਮੀਆਂ ਜੁਆਇੰਟ ਸਕੱਤਰ, ਸਿੰਚਾਈ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਮੰਤਰਾਲਾ

(vi) ਫਰੱਕਾ ਬੈਰਾਜ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ ਅਸਾਮੀਆਂ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਬੈਰਾਜ ਬੇਸਿਨ), ਸਿੰਚਾਈ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਮੰਤਰਾਲਾ

ਜ

(v) ਗੰਗਾ ਡਿਸਚਾਰਜ ਸਰਕਲ ਵਿੱਚ ਅਸਾਮੀਆਂ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਗੰਗਾ ਬੇਸਿਨ), ਸਿੰਚਾਈ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਮੰਤਰਾਲਾ

ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਅੰਡਮਾਨ ਨਿਕੋਬਾਰ ਦੀਆਂ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਗ੍ਰੇਡ IV (ਡੀਏਐਨਆਈਸੀਐਸ) (ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ 28) ਜੁਆਇੰਟ ਸਕੱਤਰ, ਗ੍ਰਹਿ ਮਾਮਲੇ

ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਅੰਡਮਾਨ ਨਿਕੋਬਾਰ ਦੀਆਂ ਪੁਲਿਸ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਗ੍ਰੇਡ IV (ਡੀਏਐਨਆਈਪੀਐਸ) (ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ 29) ਜੁਆਇੰਟ ਸਕੱਤਰ, ਗ੍ਰਹਿ ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰਾਲਾ ਜਨਰਲ ਸੈਂਟਰਲ ਸਰਵਿਸ, ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ'- ਸੀਨੀਅਰ ਆਡੀਟਰ, (ਪੋਸਟ ਨੰ.ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ 32) ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਭਾਗ ਦੀ, ਉਸ ਅਸਾਮੀ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਜਿਸ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਮ ਜਾਂ ਖਾਸ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(i) ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੰਤਰਾਲਾ ਜਾਂ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਜਿਨਾਂ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਮ ਜਾਂ ਖਾਸ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(ii) ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ, ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਅੰਡਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਦ੍ਵੀਪ ਅਤੇ ਲੱਕਾਡੀਵ, ਮਿਨੀਕੋਯ ਅਤੇ ਅਮਿਨੀਦੀਵੀ ਦ੍ਵੀਪਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ।

(iii)ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ- ਸਾਰੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ

(iv) ਅੰਡਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਦ੍ਵੀਪ-ਸਾਰੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ

(v) ਲੱਕਾਡੀਵ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ-ਸਾਰੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ' ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਭਰਤੀ ਯੂ.ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ' ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ/ਸੰਬੰਧਿਤ ਮੰਤਰਾਲੇ/ਸੰਬੰਧਿਤ ਮੁਖੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗ□ਹ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਕਸਟਮ ਦੇ ਕਲੈਕਟਰ, ਕਸਟਮ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਆਦਿ ਹਨ।

49.ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾ ਨੰਬਰ 28 ਅਤੇ 29 ਅਨੁਸਾਰ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਨ। ਸੇਰਾਲਾਕੋਵਮ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ, ਅੰਡਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਟਾਪੂ, ਲੱਛਦੀਪ, ਦਮਨ ਅਤੇ ਦੀਵ ਅਤੇ ਦਾਦਰਾ ਅਤੇ ਨਗਰ ਹਵੇਲੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਡੈਨਿਕਸ) ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ, ਅੰਡਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਟਾਪੂ, ਲੱਛਦੀਪ, ਦਮਨ ਅਤੇ ਦੀਵ ਅਤੇ ਦਾਦਰਾ ਅਤੇ ਨਗਰ ਹਵੇਲੀ ਪੁਲਿਸ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਡੈਨਿਪਸ) ਹਨ।

. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਭਾਰਤੀ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ. ਗਰੁੱਪ ਏ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ. ਗਰੁੱਪ ਬੀ (ਗੈਜ਼ਟਿਡ) ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਰਾਹੀਂ ਯੂ.ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਹਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕੇਵਲ ਅੰਕਾਂ ਅਤੇ ਰੈਂਕਿੰਗ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਖੀਰਕਾਰ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤੀ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਗਰੁੱਪ ਏ ਅਤੇ ਗਰੁੱਪ ਬੀ ਨੂੰ ਅਲੋਕਿਕ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਯੂ.ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਭਰਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਵਾਭਾਵਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੈਨ ਇੰਡੀਆ ਭਰਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਆਰਕਸ਼ਿਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਮੰਗੀਆਂ ਜਾਣ।" ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ – ਗਰੁੱਪ ਸੀ-

50. ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਪੰਜ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਨ - ਗਰੁੱਪ 'ਸੀ' ਅਧੀਨ ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ. (ਸੀ.ਸੀ.ਏ.) ਨਿਯਮ। ਗਰੁੱਪ 'ਸੀ' ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੁਝ ਅਸਾਮੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:-

ਭਾਗ III - ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਗਰੁੱਪ 'ਸੀ'

(ਰੱਖਿਆ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲੀਅਨਾਂ ਲਈ ਛੱਡ ਕੇ) ਜਿਹਨਾਂ ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦੀਆਂ ਗਰੁੱਪ 'ਸੀ' ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਹ ਸਟਾਫ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਐਸ.ਐਸ.ਸੀ.) ਦੁਆਰਾ ਭਰਤੀ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਡੀ.ਓ.ਪੀ.ਟੀ. ਅਧੀਨ ਭਰਤੀ ਏਜੰਸੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ. - ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ' ਵਿੱਚ ਤਰੱਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"ਗਰੁੱਪ ਸੀ ਵਿੱਚ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਭਰਤੀ ਭਾਰਤ ਭਰ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੰਗ ਤੋਂ ਉੱਤਪੰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਗਾਂ ਜਦੋਂ ਸਟਾਫ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਸੈਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੋਣ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯੁਕਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਤਬਾਦਲੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਇਤਵ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਚੂੰਕਿ ਇਹ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਅਧੀਨ ਅਸਾਮੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਤਬਾਦਲਾ ਹੋਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਭਰਤੀ ਕੇਂਦਰੀਕ੍ਰਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਨੀਤੀ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਹੋਵੇ।

ਬੀ. ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ. ਗਰੁੱਪ ਸੀ ਵਿੱਚ ਅਸਾਮੀਆਂ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਅਨ ਟੈਰੀਟਰੀ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਬਰਾਬਰ ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਡੀ.ਏ.ਐਸ.ਐਸ.) ਹੈ ਅਤੇ ਸਟਾਫ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਭਰਤੀ ਏਜੰਸੀ ਦਿੱਲੀ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾ ਚੋਣ ਬੋਰਡ (ਡੀ.ਐਸ.ਐਸ.ਐਸ.ਬੀ.) ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਗਰੁੱਪ ਬੀ (ਡੀ.ਏ.ਐਨ.ਆਈ.ਸੀ.ਐਸ.) ਲਈ ਫੀਡਰ ਕੈਡਰ ਹਨ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।"

ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ – ਗਰੁੱਪ ਡੀ:-

51. . ਕਲਾਸ IV ਕਰਮਚਾਰੀ ਹੁਣ ਮਲਟੀ-ਟਾਸਕਿੰਗ ਸਟਾਫ (ਐਮ.ਟੀ.ਐਸ.) ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਗਰੁੱਪ 'ਡੀ' ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੁਝ ਅਸਾਮੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਹੇਠਾਂ ਹਨ:- ਭਾਗ IV - ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਗਰੁੱਪ 'ਡੀ'

(ਰੱਖਿਆ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਲਈ ਅੰਸ਼)

ਜਨਰਲ ਸੈਂਟਰਲ ਸਰਵਿਸ, ਗਰੁੱਪ 'ਡੀ' (ਕ੍ਰਮਾਂਕ 1)

(i) ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਜਾਂ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸਾਮੀਆਂ, ਉਹਨਾਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਮ ਜਾਂ ਖਾਸ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(ii) ਸੈਕਰੇਟਰੀਏਟ ਦਫਤਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਅਸਾਮੀਆਂ, ਉਹਨਾਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਮ ਜਾਂ ਖਾਸ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(iii) ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸਾਮੀਆਂ

(iv) ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਭਾਗੀ ਲੇਖਾ ਦਫਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗਰੁੱਪ 'ਡੀ' ਅਸਾਮੀਆਂ

52. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਗਰੁੱਪ 'ਏ' ਅਤੇ ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ' ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਯੂ.ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਦੁਆਰਾ ਕੇਂਦਰੀਕ੍ਰਿਤ ਭਰਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਂਦਰੀਕ੍ਰਿਤ ਭਰਤੀ ਲਈ, ਦੇਸ਼ ਭਰ ਤੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਮੰਗਵਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ/ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਰਿਜ਼ਰਵ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਗਰੁੱਪ 'ਏ' ਅਤੇ ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ' (ਗੈਜ਼ੇਟਿਡ) ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਭਰਤੀ ਹੁਣ ਕੇਵਲ ਯੂ.ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਦੁਆਰਾ ਕੇਂਦਰੀਕ੍ਰਿਤ ਭਰਤੀ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਭਰਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਗਰੁੱਪ 'ਏ' ਅਤੇ ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ' ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਫਤਰ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

53. ਡੈਨਿਕਸ - ਕ੍ਰਮਾਂਕ 28 ਤੇ ਦੱਸੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਜੋ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਅੰਡਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਦੀਆਂ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਗ੍ਰੇਡ-II ਏਡੀਸੀ ਦੀਆਂ ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ' ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਨ। ਡੈਨਿਕਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਿੱਲੀ, ਅੰਡਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਦੀਆਂ ਟਾਪੂਆਂ, ਲੱਛਦੀਪ, ਦਮਨ ਅਤੇ ਦੀਵ ਅਤੇ ਦਾਦਰਾ ਅਤੇ ਨਗਰ ਹਵੇਲੀ ਵਿੱਚ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਡੈਨਿਕਸ - ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ' ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਯੂ.ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਰਾਹੀਂ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਚੂੰਕਿ ਡੈਨਿਕਸ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰੀਕ੍ਰਿਤ ਏ ਭਰਤੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਯੂ.ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਸਵਾਭਾਵਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਤੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਰਿਜ਼ਰਵ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਮੰਗਵਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

54.) ਦਿੱਲੀ, ਅੰਡਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਦ੍ਵੀਪ ਪੁਲਿਸ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਡੈਨਿਪਸ) ਨੂੰ ਯੂਪੀਐਸਸੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੇਂਦਰੀਕ□ਤ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਡੈਨਿਪਸ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ - ਅੰਡਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਦ੍ਵੀਪ, ਲੱਕਸਦੀਪ ਦ੍ਵੀਪ, ਦਮਨ ਅਤੇ ਦੀਵ ਅਤੇ ਦਾਦਰਾ ਅਤੇ ਨਗਰ ਹਵੇਲੀ 'ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੈਡਰ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਡੈਨਿਪਸ ਦੇ ਦੋ-ਤਿਹਾਈ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਭਰਤੀ ਰਾਹੀਂ ਭਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਗੈਰ-ਰਾਜਪਤ੍ਰਿਤ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਕੇ ਭਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਚੂੰਕਿ, ਡੈਨਿਪਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਯੂਪੀਐਸਸੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੇਂਦਰੀਕ□ਤ ਭਰਤੀ ਰਾਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸਮੁੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਤੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨੈਪਤ੍ਰ ਸੱਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ' (ਰਾਜਪਤ੍ਰਿਤ) ਸਮੇਤ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ' (ਰਾਜਪਤ੍ਰਿਤ) ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਯੂਪੀਐਸਸੀ ਦੁਆਰਾ ਕੇਂਦਰੀਕ□ਤ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੈਨ ਇੰਡੀਆ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਹੈ।

55.) ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ.32, ਸੀਸੀਸੀਐਸ (ਸੀਸੀਏ) ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ' ਜਨਰਲ ਸੈਂਟਰਲ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੇ ਜੋਖਮ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ.32 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਉਪਯੋਗੀ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:-

ਕੇਂਦਰੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ'

(1) ਕਿਸੇ ਮੰਤਰਾਲਾ ਜਾਂ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟ ਜਿਸ ਦਾ ਸਕੱਤਰ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਰਾਜਪਤ੍ਰਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਰੈਂਕ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ; ਪੋਸਟ ਜਿਸ ਸਬੰਧੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਸਥਾਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਏ ਜਾਂ ਸਕਦੇ ਹਨ।

-(i) ਸਰਕਾਰੀ ਮਿੰਟ ਜਾਂ ਮੰਤਰਾਲਾ ਜਾਂ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਪੋਸਟਾਂ ਜਾਂ ਉਹ ਪੋਸਟਾਂ ਜਿਨ ਸਬੰਧੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਸਥਾਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਮੰਤਰਾਲਾ ਜਾਂ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਸਕੱਤਰ ਮੁਹੱਈਆ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

-(ii) ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟਾਂ, ਲੱਕਾਦੀਵ, ਮਿਨੀਕੋਯ ਅਤੇ ਅਮਿੰਦੀਵੀ ਦ੍ਵੀਪ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਦ੍ਵੀਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ।

-(iii) ਅੰਡਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਦ੍ਵੀਪ; ਸਾਰੀਆਂ ਪੋਸਟਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ.32(i) ਅਤੇ (ia) ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਧੀਨ ਪੋਸਟਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹਨ ਜਿਸ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੰਤਰਾਲਾ ਜਾਂ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸਕੱਤਰ (ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਮੁਖੀ ਅਨੁਸਾਰ) ਹੈ। ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ.32 (ii) ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਸੀਸੀਏ) ਨਿਯਮ, 1965 ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ "ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਅੰਡਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਦ੍ਵੀਪ ਅਤੇ ਲੱਕਾਦੀਵ, ਮਿਨੀਕੋਯ ਅਤੇ ਅਮਿੰਦੀਵੀ ਦ੍ਵੀਪਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟਾਂ"। ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ 'ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ' ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ.32 (iii) ਤੋਂ (v) 'ਸਾਰੀਆਂ ਪੋਸਟਾਂ' ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹਨ ਜੋ ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਅੰਡਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਦ੍ਵੀਪ ਅਤੇ ਲੱਕਸਦੀਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹਨ ਅਨੁਕ੍ਰਮਿਕ। ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ.32(vi) ਪੋਸਟਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ (ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਅੰਡਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਦ੍ਵੀਪ ਅਤੇ ਲੱਕਾਦੀਵ, ਮਿਨੀਕੋਯ ਅਤੇ ਅਮਿੰਦੀਵੀ ਦ੍ਵੀਪਾ

56. ਜਦੋਂ ਗੱਲ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਧਿਆਪਨ, ਕਲਾਰਕੀ ਕੈਡਰ, ਪੁਲਿਸ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰਾਂ, ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫਰਾਂ, ਟਾਈਪਿਸਟਾਂ, ਰੈਵੇਨਿਊ ਵਿਭਾਗ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਲੋਕ-ਖੇਤਰ ਉਪਕ੍ਰਮਾਂ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਨਗਰ ਨਿਗਮਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਨ। ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਧੀਨ ਇਹ ਸੇਵਾਵਾਂ ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ', ਗਰੁੱਪ 'ਸੀ' ਅਤੇ ਗਰੁੱਪ 'ਡੀ' ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਧੀਨ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਕ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਸਿਤ ਹਨ, ਪਰ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਖਿਲ ਭਾਰਤੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤੋਂ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹਨ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਭਰਤੀ ਲਈ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਭਰਤੀ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਤਰੀਕੇ ਹਨ।

57. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਕਿ ਕੀ ਯੂ.ਟੀ. ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਰਤੀ ਲਈ ਕੀ ਪ੍ਰਥਾ ਅਪਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ, ਹਦਾਇਤਾਂ 'ਤੇ, ਹੇਠ ਲਿਖਤ ਜਵਾਬ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ:-

ਯੂ.ਟੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਐਸ.ਸੀ./ਐਸ.ਟੀ. ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦਾ ਦਾਇਰਾ

ਬੀ 1. ਪੁਡੂਚੇਰੀ :

ਸਥਾਨਕ ਰਿਜ਼ਰਵ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਰਿਜ਼ਰਵ ਅਸਾਮੀਆਂ ਸੀਮਿਤ ਹਨ।NONE

ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਰਿਜ਼ਰਵ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਿਜ਼ਰਵ ਅਸਾਮੀਆਂ ਭਰੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।NONE

ਸੀ 2. ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ :

ਗਰੁੱਪ ਸੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਸਥਾਨਕ ਰਿਜ਼ਰਵ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਰਿਜ਼ਰਵ ਅਸਾਮੀਆਂ ਸੀਮਿਤ ਹਨ। ਗਰੁੱਪ ਬੀ ਲਈ ਇਹ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਪਰ ਸਥਾਨਕ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਤਿਰਿਕਤ 20 ਅੰਕ ਮਿਲਦੇ ਹਨ।NONE

ਡੀ 3. ਦਮਨ ਅਤੇ ਦੀਵ :

ਗਰੁੱਪ ਸੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਸਥਾਨਕ ਰਿਜ਼ਰਵ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਰਿਜ਼ਰਵ ਅਸਾਮੀਆਂ ਸੀਮਿਤ ਹਨ। ਗਰੁੱਪ ਬੀ ਲਈ ਇਹ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਪਰ ਸਥਾਨਕ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਤਿਰਿਕਤ 20 ਅੰਕ ਮਿਲਦੇ ਹਨ।NONE

ਈ 4. ਦਾਦਰਾ ਅਤੇ ਨਗਰ ਹਵੇਲੀ :

ਗਰੁੱਪ ਸੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਸਥਾਨਕ ਰਿਜ਼ਰਵ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਰਿਜ਼ਰਵ ਅਸਾਮੀਆਂ ਸੀਮਿਤ ਹਨ। ਗਰੁੱਪ ਬੀ ਲਈ ਇਹ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਪਰ ਸਥਾਨਕ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਤਿਰਿਕਤ 20 ਅੰਕ ਮਿਲਦੇ ਹਨ।NONE

ਐ 5. ਲੱਛਦੀਪ :

ਸਥਾਨਕ ਰਿਜ਼ਰਵ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਰਿਜ਼ਰਵ ਅਸਾਮੀਆਂ ਸੀਮਿਤ ਹਨ।NONE

6. ਏ ਅਤੇ ਐਨ ਆਈਲੈਂਡਜ਼ :

ਗਰੁੱਪ ਸੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਸਥਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਿਜ਼ਰਵ।NONE

ਐ7. ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ :

ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਿਜ਼ਰਵ ਅਸਾਮੀਆਂ ਭਰੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।NONE

ਉਪਰੋਕਤ ਜਵਾਬ ਲਈ ਕਿ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਦਾਦਰਾ ਅਤੇ ਨਗਰ ਹਵੇਲੀ ਅਤੇ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਯੂਨੀਅਨ ਟੈਰੀਟੋਰੀਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਭਰਤੀ ਲਈ ਰਿਜ਼ਰਵ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਪੈਨ ਇੰਡੀਆ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਹੈ, ਕੋਈ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਦੇ ਸਕਣ। ਜਦੋਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਦਾਦਰਾ ਅਤੇ ਨਗਰ ਹਵੇਲੀ ਦੇ ਯੂਨੀਅਨ ਟੈਰੀਟੋਰੀਜ਼ ਲਈ ਸ਼ੈਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ/ਸ਼ੈਡਿਊਲਡ ਟ੍ਰਾਈਬਜ਼ ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਹਨ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਯੂਨੀਅਨ ਟੈਰੀਟੋਰੀਜ਼ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਰਿਜ਼ਰਵ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਸ਼ੈਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ/ਸ਼ੈਡਿਊਲਡ ਟ੍ਰਾਈਬਜ਼ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਮੰਗਣਾ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ' ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਗਰੁੱਪ 'ਸੀ', ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

58. ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ' ਅਤੇ ਗਰੁੱਪ 'ਸੀ' ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ, ਭਰਤੀ ਸਟਾਫ ਚੋਣ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਸਬੰਧਤ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਮੈਨੂੰ ਸਟਾਫ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿਉ ਦਮਨ ਅਤੇ ਦੀਵ ਦੇ ਯੂਟੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਚੋਣ ਬੋਰਡ ਜਿਸਦਾ ਘਰ ਹੈ ਪੰਨਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 239 ਦੀ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ, ਦਮਨ ਅਤੇ ਦੀਵ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਨੂੰ ਦਮਨ ਅਤੇ ਦੀਵ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ ਸਾਰੇ ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ' ਅਤੇ 'ਸੀ' ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਭਰਤੀ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਇਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ "ਦਮਨ ਅਤੇ ਦੀਵ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ ਸਾਰੇ ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ' ਅਤੇ 'ਸੀ' ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਭਰਤੀ ਦੀ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ, ਮੌਜੂਦਾ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਲਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਸਵੈ-ਚਾਲਿਤ ਸੰਸਥਾ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਭਰਤੀ ਦੇ ਸੰਚਿਤ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਜਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ"।

59. ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਨੇ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਮਨ ਅਤੇ ਦੀਵ ਅਤੇ ਦਾਦਰਾ ਅਤੇ ਨਗਰ ਹਵੇਲੀ ਵਿੱਚ, ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ' ਲਈ, ਇਹ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ। ਸਥਾਨਕ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਡੋਮੀਸਾਇਲ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਹੈ, ਵਾਧੂ ਬੀਸ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਅੰਕ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਦਮਨ ਅਤੇ ਦੀਵ ਅਤੇ ਦਾਦਰਾ ਅਤੇ ਨਗਰ ਹਵੇਲੀ ਦੀਆਂ ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ' ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਹੈ, ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ' ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼/ਫਾਰਮੈਟ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਦਮਨ ਅਤੇ ਦੀਵ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ' ਦੀ ਭਰਤੀ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ (ਪੁਨਰਗਠਨ ਐਕਟ, 1987 ਅਨੁਸਾਰ SCs/STs ਲਈ) ਵਿੱਚ ਸੂਚਿਤ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਹਨ, ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

60. ਇਹ ਦੱਸਦਿਆਂ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਖਿਲ ਭਾਰਤੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਭਰਤੀ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਵੀ ਵੱਖਰੇ ਹਨ, ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਸਬਆਰਡੀਨੇਟ ਸਰਵਿਸ ਸਿਲੈਕਸ਼ਨ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਹੋਰ (2009) 15 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 458 ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ:

**29. ਸਿੱਖਿਆ ਜਾਂ ਸੇਵਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸੰਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸੰਸਥਾਨਾਂ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਸੰਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸੰਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਜਾਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾਵਾਂ ਜਾਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਸੀਮਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਅਖਿਲ ਭਾਰਤੀ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਿਜ਼ਰਵਡ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮ

ਮੈਂ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਸਟਿਸ ਸਿਨਹਾ ਦੁਆਰਾ ਲਈ ਗਈ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

61. ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਡੀ.ਏ.ਐਸ.ਐਸ.) ਨਿਯਮ, 1967 ਦਾ ਨਿਯਮ 3 ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਗਠਨ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਵਰਗੀਕਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਡੀ.ਏ.ਐਸ.ਐਸ. ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 3(3) ਅਨੁਸਾਰ, ਗ੍ਰੇਡ-I, ਕਲਾਸ-II ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ' (ਗੈਜ਼ਟਿਡ) ਵਿੱਚ ਅਸਾਮੀ ਅਤੇ ਗ੍ਰੇਡ II, III ਅਤੇ IV ਵਿੱਚ ਉਹ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ.32 – ਜਨਰਲ ਸੈਂਟਰਲ ਸਰਵਿਸ, ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ', ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਕੇਂਦਰੀ ਅਸਾਮੀਆਂ (ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ. 32) ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ, ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਾਲਾਂਕਿ "ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ" ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਨਾ ਤਾਂ ਅਖਿਲ ਭਾਰਤੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਨ

ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੈਨ ਇੰਡੀਆ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇ।

62. ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਗਰੁੱਪ 'ਸੀ' ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ. – ਗਰੁੱਪ 'ਸੀ' ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀਆਂ ਬਰਾਬਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਨ। ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਲਈ, ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਡੀ.ਏ.ਐਸ.ਐਸ.) ਹੈ ਅਤੇ ਭਰਤੀ ਏਜੰਸੀ ਦਿੱਲੀ ਅਧੀਨ ਸਟਾਫ ਚੋਣ ਬੋਰਡ (ਡੀ.ਐਸ.ਐਸ.ਐਸ.ਬੀ.) ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ – ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ' (ਡੀ.ਏ.ਐਨ.ਆਈ.ਸੀ.ਐਸ.) ਲਈ ਫੀਡਰ ਕੈਡਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।3 ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਡੀ.ਏ.ਐਨ.ਆਈ.ਸੀ.ਐਸ. ਲਈ ਫੀਡਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਹਨ, ਪੈਨ ਇੰਡੀਆ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਜਾਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤੱਕ ਵਧਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ, ਡੀ.ਏ.ਐਨ.ਆਈ.ਸੀ.ਐਸ. ਅਤੇ ਡੀ.ਏ.ਐਨ.ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. (ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ' ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ. 28 ਅਤੇ 29) ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਤੇ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਲਈ ਫੀਡਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਹਨ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਪੈਨ ਇੰਡੀਆ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੈ।

63. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ' ਅਤੇ ਗਰੁੱਪ 'ਸੀ' ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਜੋ ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਦੀ ਭਰਤੀ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਸਟਾਫ ਚੋਣ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ 4(iii) - 'ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸਾਮੀਆਂ' ਦੇ ਗਰੁੱਪ 'ਸੀ' ਨੂੰ ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ. (ਸੀ.ਸੀ.ਏ) ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸਾਮੀਆਂ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ. (ਸੀ.ਸੀ.ਏ) ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਗਰੁੱਪ 'ਸੀ' ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗਰੁੱਪ 'ਸੀ' ਅਤੇ ਗਰੁੱਪ 'ਡੀ' ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ/ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹਨ। ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ' ਅਤੇ ਗਰੁੱਪ 'ਸੀ' ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਲਈ, ਚੂੰਕਿ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜ ਖੇਤਰਾਂ ਵਾਂਗ ਦਿੱਲੀ ਅਧੀਨਸਥ ਸਟਾਫ ਚੋਣ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਸਟਾਫ ਚੋਣ ਬੋਰਡਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਸੀਮਿਤ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

64. ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜ ਖੇਤਰ ਸਮੇਤ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜ ਖੇਤਰਾਂ ਅਧੀਨ ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ' ਅਤੇ ਗਰੁੱਪ 'ਸੀ' ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਲਈ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦਾ ਪੈਨ ਇੰਡੀਆ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਇਹ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹੀ ਹਰਾਮ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ।

ਇੱਕ ਸੰਬੰਧਤ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ। ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ. (ਸੀ.ਸੀ.ਏ.) ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਸਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਪਰ ਉਹ ਸੰਬੰਧਤ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹਨ। ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਹ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਨ ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਉਹ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਨ ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਘ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ, ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਧੀਨ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸੇਵਾਵਾਂ ਉਹ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਨ ਜੋ ਸੰਬੰਧਤ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਘ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਸੰਬੰਧਤ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਸਮੇਤ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਲਈ ਪੈਨ ਇੰਡੀਆ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦਾ ਲਾਭ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

65. ਅਨੁਚਛੇਦ 341 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ) ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਆਦੇਸ਼, 1951 ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਤੀਹਤੀ ਛੇ ਜਾਤੀਆਂ/ਗਰੁੱਪਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਵਜੋਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

ਭਾਗ I – ਦਿੱਲੀ
ਸਮੁੱਚੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ

1. ਆਦਿ ਧਰਮੀ
2. ਅਗਰੀਆ
3. ਅਹੇਰੀਆ
4. ਬਲਾਈ
5. ਬੰਜਾਰਾ
6. ਬਾਵਰੀਆ
7. ਬਾਜੀਗਰ
8. ਭੰਗੀ
9. ਭੰਜਰਾ
10. ਚਮਾਰ, ਚਾਨਵਾਨ

ਚਮਾਰ, ਜਾਟਿਆ ਜਾਂ
ਜਟਵ ਚਮਾਰ, ਮੋਚੀ
ਰਾਮਦਾਸੀ ਜਾਂ ਰਾਵਿਦਾਸੀ,
ਰੇਗਰ ਚਮਾਰ, ਰਾਘਵੀ,

11. ਚੋਹਰਾ (ਸਫਾਈ ਕਰਮਚਾਰੀ)
12. ਚੂਹੜਾ (ਬਾਲਮੀਕੀ)
13. ਦਾਖਨਾ ਜਾਂ ਧਾਂਕਾ
14. ਧੋਬੀ
15. ਡੋਮ
16. ਘਰਾਮੀ
17. ਜੁਲਾਹਾ (ਬੁਣਕਰ)
18. ਕਬੀਰਪੰਥੀ

19. ਕਚਹੰਦਾ
20. ਖਟਿਕ ਜਾਂ ਗਿਆਰਾਹ
21. ਕੰਜਰ
22. ਕੋਲੀ
23. ਲਾਲਬੇਗੀ
24. ਮਦਾਰੀ
25. ਮਜ਼ਹਬੀ
26. ਮਜ਼ਬੀ
27. ਮੇਘਵਾਲ
28. ਨਰਬੁਇਤ

29. ਨਟ (ਰਾਣਾ), ਬਾਦੀ 30. ਪਾਸੀ 31. ਪੇਰਨਾ 32. ਸਾਂਸੀ ਜਾਂ ਭੇਦਕੁਟ 33. ਸਪੇਰਾ 34. ਸਿਕਲੀਗਰ 35. ਸਿਰਕੀਬੰਦ ਜਾਂ ਕਾਬੇਲਾ 36. ਸਿਰਕੀਬੰਦ ਦਿੱਲੀ ਸਬੰਧੀ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਤੀਹਤੀ ਛੇ ਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਵਜੋਂ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਉਹਨਾਂ ਜਾਤੀਆਂ, ਨਸਲਾਂ ਤੋਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਹ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦਾ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦਿੱਲੀ ਲਈ ਜਾਰੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਕੇਵਲ ਉਹ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ

ਹੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਧੀਨ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਨਾ ਤਾਂ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਗਰੁੱਪ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਜੋੜ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 341(1) ਅਧੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਜੋੜ ਜਾਂ ਘਟਾਉ ਕੇਵਲ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 341(2) ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ। ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ, ਦਿੱਲੀ ਅਧੀਨਸਥ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾਨਿਕਸ ਲਈ ਇੱਕ ਫੀਡਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਹੈ, ਗਰੁੱਪ 'ਸੀ' ਅਤੇ 'ਡੀ' ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਦਿੱਲੀ ਅਧੀਨਸਥ ਸਟਾਫ ਚੋਣ ਬੋਰਡ (ਡੀ.ਐਸ.ਐਸ.ਐਸ.B)

66. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਦਮਨ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੀਵ, ਪੁਡੂਚੇਰੀ ਅਤੇ ਦਾਦਰਾ ਅਤੇ ਨਗਰ ਹਵੇਲੀ:-

ਭਾਗ II – ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ 608

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰਿਪੋਰਟਸ [2018] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.

11. ਦਾਗੀ
12. ਦਰੈਨ
13. ਧਨਕ
14. ਧੋਗਰੀ, ਧੰਗਰੀ ਜਾਂ ਸਿੱਗਰੀ

29. ਸਾਂਹਈ
30. ਸਾਂਹਲ
31. ਸਾਂਸੋਈ
32. ਸਾਂਸੀ, ਭੇਡਕੁਟ ਜਾਂ ਮਨੇਸ਼

15. ਦੁਮਾ, ਮਹਾਸ਼ਾ ਜਾਂ ਦੂਮ
16. ਗਾਗਰਾ
17. ਗੰਧਿਲਾ ਜਾਂ ਗੰਡਿਲ ਗੋਂਡੋਲਾ
18. ਕੋਲੀ, ਕਿਬਾਰਥਨਾ ਜਾਂ ਜੁਲਾਹਾ

33. ਸਪੇਲਾ
34. ਸਰੇਰਾ
35. ਸਿਕਲੀਗਾਰ
36. ਸਿਕੀਬੰਦ

ਭਾਗ III – ਦਮਨ ਅਤੇ ਦੀਵ

1. ਭੰਗੀ (ਹਾਡੀ)
2. ਚਮਾਰ, ਮੋਚੀ
3. ਮਹਾਰ

4. ਮਹਿਆਵੰਸ਼ੀ (ਵੰਕਰ)
5. ਮੰਗ

ਸ਼ਿਡਿਊਲ – ਪੁਡੁਚੇਰੀ

1. ਆਦੀ ਆਂਧਰਾ
2. ਆਦੀ ਦ੍ਰਾਵਿਡਾ
3. ਚੱਕਿਲੀਯਨ
4. ਜੰਬੁਵੁਲੁ
5. ਕੁਰੁਵਾਨ
6. ਮਾਲੀਗਾ

7. ਮਾਲਾ, ਮਾਲਾ ਮਸਤੀ
8. ਪਾਕੀ
9. ਪੱਲਨ
10. ਪਰਾਇਆਨ, ਸੰਬਾਵਰ
11. ਸੰਬਾਨ
12. ਥੋਟੀ
13. ਵੱਲੁਵਨ
14. ਵੇਤਨ
15. ਵੇਟਿਰਿਯਨ
16. ਪੁਥਿਰਾਈ ਵਰਨਨ

ਸ਼ਿਡਿਊਲ – ਦਾਦਰਾ ਅਤੇ ਨਗਰ ਹਵੇਲੀ

ਜ

1. ਭਗਨੀ
2. ਚਮਾਰ
3. ਮਹਾਰ
4. ਮਹਿਆਵੰਸ਼ੀ

67. ਮੈਂ ਅੰਡਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਦ੍ਵੀਪਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਲੈ ਲਵਾਂਗਾ। ਸੰਵਿਧਾਨ (ਅੰਡਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਦ੍ਵੀਪਾਂ) ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦਾ ਆਦੇਸ਼, 1959 ਨੇ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਜਨਜਾਤੀ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅੰਡਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਦ੍ਵੀਪਾਂ ਲਈ ਸ਼ਿਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ:-

ਸ਼ਿਡਿਊਲ

ਅੰਡਮਾਨੀ (ਚਾਰੀਆਰ ਜਾਂ ਚਾਰੀ, ਕੋਰਾ, ਤਾਬਾ ਜਾਂ ਬੋ, ਯੇਜਕੇ, ਬੋਜੇ ਬੋ ਬਲਾਵਾ, ਬੋਜਿਗਿਆਬ, ਜੁਵਾਈ ਅਤੇ ਕੋਲ ਸਮੇਤ)NONE

ਜਰਾਵਾਸNONE

ਓਂਗੇਸ_NONE

ਸੈਂਟੀਨੇਲੀਜ਼_NONE

ਨਿਕੋਬਾਰੀ_NONE

ਸ਼ੋਂਪੇਂਸ_NONE

ਜਦੋਂ ਅੰਡਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਦ੍ਵੀਪ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ', 'ਸੀ' ਅਤੇ 'ਡੀ' ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੰਡਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਦ੍ਵੀਪਾਂ ਦੇ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਐਸ.ਸੀਜ਼ ਅਤੇ ਐਸ.ਟੀਜ਼ ਨੂੰ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ/ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਤੋਂ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦਾ ਲਾਭ ਵਧਾਉਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਅੰਡਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਦ੍ਵੀਪਾਂ ਦੀਆਂ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

68. ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ' ਅਤੇ ਗਰੁੱਪ 'ਸੀ' ਲਈ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਅੱਗੇ ਚਲ ਕੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਗਰੁੱਪ 'ਏ' ਅਤੇ ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ' ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਭਾਰਤੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਫੀਡਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਫੀਡਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਰਿਜ਼ਰਵ ਕੀਤੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦਾ ਲਾਭ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਗਰੁੱਪ 'ਏ' ਦੀਆਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਾਜ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਤੇ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਲਈ ਫੀਡਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ' ਅਤੇ ਗਰੁੱਪ 'ਸੀ' ਲਈ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਿੱਥੇ ਕੇਵਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਹੀ ਅਪਲਾਈ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

69. 10.05.2013 ਦੀ ਮਿਤੀ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਚਿੱਠੀ ਜੋ ਕਿ ਖਾਸ ਸਕੱਤਰ (ਸੇਵਾਵਾਂ) ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਕੱਤਰਾਂ/ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਨੂੰ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸੀ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਚਿੱਠੀ ਵਿਸ਼ਾ "ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ ਅਧੀਨ ਸਿਵਲ ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਐਸ.ਸੀਜ਼/ਐਸ.ਟੀਜ਼ ਦੇ ਲਈ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਨੀਤੀ" ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਉਕਤ ਚਿੱਠੀ ਵਿੱਚ ਪੁਸ਼ਪਾ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਮੰਤਰਾਲਾ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਪਾ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਸ਼ਪਾ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਕਤ ਚਿੱਠੀ ਦਾ ਸਬੰਧਤ ਹਿੱਸਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:-

"ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ
(ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿਭਾਗ ਸ਼ਾਖਾ-IV)
7ਵੀਂ ਪੱਧਰ, ਬੀ-ਵਿੰਗ, ਦਿੱਲੀ ਸਕੱਤਰਿਆਤ,
ਆਈ.ਪੀ. ਅਸਟੇਟ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ – 110002

ਨੰ. ਐਫ. 19(6)/2012/ਐਸ-IV/883
ਮਿਤੀ: 10-05-2013

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਵਲ ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਲਈ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਨ।

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗ□ਹ ਮੰਤਰਾਲਾ ਨੇ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਮਿਤੀ 11.02.2005 ਨੂੰ ਐਸ. ਪੁਸ਼ਪਾ & ਓਰਸ ਬਨਾਮ ਸਿਵਾਚਨਮੁਗਵੇਲੁ & ਓਰਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਚਿੱਠੀ ਮਿਤੀ 01.06.2005 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਮੰਤਰਾਲਾ (ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਵਿਭਾਗ) ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਜਾਂਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੰਤਰਾਲਾ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਾਨੂੰਨ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਨੰ.ਐਫ.16(73)-9/ਆਈਟੀਐਸ-III/710 ਮਿਤੀ 30.6.2005 ਰਾਹੀਂ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸਾਰੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਨਮ ਭੂਮੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ ਦਿੱਲੀ ਅਧੀਨ ਸਿਵਲ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਲਈ ਯੋਗ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਐਸ.ਸੀ/ਐਸ.ਟੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਰਿਜ਼ਰਵ ਹਨ ਅਤੇ ਭਰਤੀ ਲਈ ਉਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਸਰਵ ਰੂਰਲ ਐਂਡ ਅਰਬਨ ਵੈਲਫੇਅਰ ਸੋਸਾਇਟੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 04.08.2009 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ 12.09.2012 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ W.P(C) ਨੰਬਰ 5390/2010 ਦੇ ਅਧੀਨ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲਾ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਾਧੀਨ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ 14012/09/2012-ਦਿੱਲੀ-I ਮਿਤੀ 03.04.2013 ਰਾਹੀਂ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੇ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਨਾਲ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਫਾਰ ਇੰਡੀਆ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਮਿਤੀ 18.02.2013 (ਨਕਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ) ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਵੈ-ਵਿਆਖਿਆਤਮਕ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮਾਨਯੋਗ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਰਾਏ, ਇਸ ਵਿੱਚ, ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਾਂਚਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੱਕ, ਐਸ. ਪੁਸ਼ਪਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲਾ ਨੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਰਾਏ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੇ ਪੱਤਰ ਦੀ ਨਕਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਵਿਤਰਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਤੁਹਾਡਾ ਸਚਿਵ,

(ਕੈਲਾਸ਼ ਚੰਦਰ)
ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ (ਸੇਵਾਵਾਂ)
ਮਿਤੀ: 10-05-2013

.....

70. ਪੈਨ ਇੰਡੀਆ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਸੰਭਵਤ: ਦਿੱਲੀ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਭਰਤੀ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 10.05.2013 ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਚੂੰਕਿ ਮੈਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੁਸ਼ਪਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸਹੀ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਿਜ਼ਰਵਡ ਪੋਸਟਾਂ ਲਈ ਪੈਨ ਇੰਡੀਆ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 341 ਅਤੇ 342 ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ।

71. ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਪੈਰਾ (8) ਵਿੱਚ, ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਨਿਯੰਤਰਣ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਇੱਕ ਇਕਾਈ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਗੁਆਉਂਦੇ। ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਪੈਨ ਇੰਡੀਆ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਵਿਰੁੱਧ ਅਤੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੁਆਰਾ 06.08.1984 ਅਤੇ 22.02.1985 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ

ਗਏ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਹੈ।

72. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿ 06.08.1984 ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਸ.ਸੀ.ਜ਼ ਅਤੇ ਐਸ.ਟੀ.ਜ਼ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਰਾਜ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹਿਜਰਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਐਸ.ਸੀ./ਐਸ.ਟੀ. ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਗੁਆਉਣਗੇ; ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਰਾਜ ਤੋਂ ਐਸ.ਸੀ./ਐਸ.ਟੀ.ਜ਼ ਲਈ ਰਿਆਇਤਾਂ/ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ ਉਸ ਰਾਜ ਤੋਂ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਹਿਜਰਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਗੱਲ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 22.02.1985 ਦੇ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਦੁਹਰਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਪੈਨ ਇੰਡੀਆ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਪੁਡੂਚੇਰੀ, ਅੰਡਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਟਾਪੂ ਜਾਂ ਦਮਨ ਅਤੇ ਦੀਵ ਵਰਗੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਗਰੁੱਪ 'ਸੀ' ਅਤੇ 'ਡੀ' ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਸਤਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਲਈ ਭਰਤੀ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਐਸ.ਸੀ./ਐਸ.ਟੀ.ਜ਼ ਦੇ ਉਤਥਾਨ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹਾਰ ਜਾਵੇਗਾ। ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਸਮੇਤ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਅਖਿਲ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਿੱਤ 341 ਅਤੇ 342 ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੋਵੇਗਾ।

73. ਮਾਮ ਚੰਦਰੇ ਸ਼ੇਖਰ ਰਾਓ ਅਤੇ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਰਾਜਾਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਬਲ ਨਾਲ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਸਮੇਤ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹਨ। ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਵੀ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਵੀ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਜਦੋਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਸਮੇਤ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਸਮੇਤ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਨੌਕਰੀਆਂ ਲਈ ਪੈਨ ਇੰਡੀਆ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੇਣਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਮਾਮਲ ਚੰਦਰੇ ਸ਼ੇਖਰ ਰਾਓ ਅਤੇ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੋਵੇਗਾ।

74. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 16(4) ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 341 ਅਤੇ 342 ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼। ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 341 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਤਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 342 ਵਿੱਚ ਭਿੰਨਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਕਿਸੇ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਫ਼ ਸੰਸਦ ਹੀ ਸ਼ਾਮਲ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚੋਂ ਅਨੁਛੇਦ 341 (1) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 342 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਤ, ਨਸਲ ਜਾਂ ਕਬੀਲੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਤ, ਨਸਲ ਜਾਂ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਜਾਂ ਸਮੂਹ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ। ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ ਇੱਕ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੂਜੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਦਰਜਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼। ਜਦੋਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ ਹਨ ਇੱਕ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਰਾਜ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ, ਨਾ ਹੀ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਹੋਰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਕਬੀਲੇ ਇਸ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਲੀ ਸਮੇਤ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ, ਧਾਰਾ 341 ਅਤੇ 342 ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇਗਾ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਇਸਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਵਾਧਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਸ਼ੀਅਲ ਆਰਡਰ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਜੋ ਅਯੋਗ ਅਤੇ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਦੇ.

75.ਹਰੇਕ ਰਾਜ/ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਿੱਛੜੇ ਵਰਗਾਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਾਜਾਂ/ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਸਸਕਤੀਕਰਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਦਿਸ਼ਾ ਨਾਲ ਅਫ਼ਰਮੇਟਿਵ ਐਕਸ਼ਨ/ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨਾ। ਜੇਕਰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਭਾਰਤ ਭਰ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਫਿਰ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਤੱਕ ਵਿਸਤਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੋਰ ਵਿਕਸਿਤ ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਵਲੋਂ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਗੁਆਉਣ ਦੀ ਹਰ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਾਜਾਂ/ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮੇਤ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸਾਨ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਇਹ

ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸਾਨ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਦੇ ਬਹੁਤ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 16(4) ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 341 ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 342 ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਅਧੀਨ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ।

76. ਸਿੱਟਾ:-

ਜਿਹਨਾਂ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਮੈਂ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ/ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਰਾਜ/ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਮਾਰੀ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਰਾਵ ਅਤੇ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਰਾਜਾਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਸਮਾਨ ਬਲ ਨਾਲ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਸਮੇਤ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹਨ। ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਵਿਭੇਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਵਿਭੇਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਜਦੋਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਵਿਆਪੀ ਆਰਕਸ਼ਣ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਸਮੇਤ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਢਾਂਚੇ ਅਤੇ ਮਾਰੀ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਰਾਵ ਅਤੇ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇਗਾ।

ਚੂੰਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਜਾਂ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ 'ਬੀ' ਗਰੁੱਪ (ਗੈਜਟਿਡ) ਸੇਵਾਵਾਂ ਤੱਕ ਕੇਂਦਰੀਕ੍ਰਿਤ ਭਰਤੀ ਯੂਪੀਐਸਸੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਯੂਪੀਐਸਸੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਰਤੀਆਂ ਲਈ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਵਿਆਪੀ ਆਰਕਸ਼ਣ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਗਰੁੱਪ 'ਬੀ' ਅਤੇ ਗਰੁੱਪ 'ਸੀ' ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਵਿਚ ਆਰਕਸ਼ਣ ਦਾ ਲਾਭ (ਲੇਖ 16(4)) ਕੇਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜੋ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਸਟਾਫ ਚੋਣ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਭਰਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ 'ਗਰੁੱਪ ਬੀ', 'ਗਰੁੱਪ ਸੀ' ਅਤੇ ਗਰੁੱਪ 'ਡੀ' ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਵਿਆਪੀ ਆਰਕਸ਼ਣ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਰਾਸ਼ਟਰਵਿਆਪੀ ਆਰਕਸ਼ਣ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਢਾਂਚੇ ਅਤੇ ਮਾਰੀ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਰਾਵ ਅਤੇ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇਗਾ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate